

Інтегрований звіт 2019

фінансові та нефінансові результати

Зміст

Звернення до читачів генерального директора АТ «СКМ» Олега Попова	2
Звернення до читачів генерального директора ДТЕК Максима Тімченка	4
Про Групу ДТЕК	8
15 фактів про Групу ДТЕК	10
Місія, бачення, цінності	12
Стратегії розвитку до 2030 року	13
Структура управління Групи ДТЕК	16
Ключові виробничі показники 2019 року	17
Розташування підприємств Групи ДТЕК	18
Ключові події 2019 року	20
Топменеджмент Групи ДТЕК	24
Огляд галузей та макроекономічних показників України	28
Ринок електроенергії	30
Ринок природного газу	40
Макроекономічні показники України	44
Результати діяльності	48
Виробнича діяльність	50
Інвестиційні проекти	62
Аналіз фінансових результатів	72
Корпоративне управління	74
Структура корпоративного управління	76
Наглядові ради операційних холдингів	77
Система управління ризиками	82
Комплаєнс і корпоративна етика	83
Дивідендна політика	85
Сталий розвиток	86
Сталий розвиток	88
Охорона довкілля	92
Суспільство	100
Працівники	110
Додаток 1	122
Додаток 2	124
Додаток 3	128

Звернення до читачів

Олег Попов

Генеральний директор АТ «СКМ»

Дорогі колеги та партнери, пропоную до вашої уваги річний звіт Групи ДТЕК.

У 2020-му ДТЕК відзначатиме своє 15-річчя. Цей рік став для всіх нас викликом через глобальну пандемію коронавірусної інфекції, яка повернула у порядок денний дискусію «Що є бізнес для суспільства? У чому його мета?». Ми як бізнес змогли дати швидку й чітку відповідь — надійний партнер та основа для сталого розвитку суспільства. Історія ДТЕК це доводить і цифрами, і прикладами.

Так, Група ДТЕК сьогодні — визначний гравець енергетичної галузі України. Відповідальність лідера — насамперед сприяти прогресу всієї галузі через створення нових напрямів, інтеграцію провідних технологій та рішень, надання досвіду іншим, відкритий діалог з усіма стейкхолдерами щодо подальшого розвитку. Все це складові успішного економічного розвитку країни. Вклад ДТЕК в економіку України за 15 років становить практично 23 млрд дол. США: в енергетичний сектор було інвестовано 10,4 млрд дол. США, в сталий розвиток — 1,5 млрд дол. США, до бюджетів усіх рівнів в Україні спрямовано більш ніж 11 млрд дол. США.

За цими цифрами — команда з 70 000 співробітників, які справді мають кращу в галузі експертизу. Адже компанія системно інвестує у розвиток та навчання співробітників: успішно працює корпоративний університет Академія ДТЕК, який став інструментом з управління талантами, знаннями та змінами.

За цими цифрами — мешканці міст, у яких працюють виробничі підприємства ДТЕК. З початку роботи компанія була зорієнтована на корпоративну соціальну відповідальність та втілювала проекти, спрямовані на підвищення якості життя в цих містах. Сьогодні ДТЕК перейшов до зобов'язання дотри-

муватися Цілей сталого розвитку ООН. Таким чином, компанія залишається послідовною та зберігає прихильність принципам ESG (Environmental, Social and corporate Governance), але вже у більш широкому контексті, прагнучи відповідати інтересам суспільства. З цією метою була прийнята ESG-стратегія, у яку ДТЕК інтегрував 12 Цілей сталого розвитку ООН та взяв на себе зобов'язання щодо досягнення прогресу. Це означає, що інтереси співробітників та мешканців регіонів, де працюють підприємства, стали центром стратегії розвитку компанії.

ESG — ціннісний код, за яким визначається рівень зрілості та соціальної відповідальності суспільства, бізнесу і держави. Ми довели, що SCM — бізнес, який готовий брати на себе відповідальність. Під час пандемії коронавірусу підприємства SCM взяли на себе відповідальність за життя та здоров'я своїх співробітників і жителів міст, в яких ми працюємо. Крім того, ми почали роботу над економічною стратегією країни в умовах глобальної кризи і цю ініціативу підтримали інші бізнеси і уряд. Я впевнений — і у світі, і в Україні головним фактором у подоланні невизначеності через економічний спад, спричинений коронавірусом, головним драйвером зростання, головною точкою опори буде промисловість.

Зараз як ніколи зрозуміло, що національна економіка вистоїть, якщо вистоїть металургія, енергетика і аграрний сектор. Вони — базис українського економічного здоров'я. Наш план відновлення для України — підняти промисловість, щоб допомогти відновитися малому та середньому бізнесу. І за цим планом ми йдемо.

Особливо хочу подякувати всім співробітникам ДТЕК за самовіддану працю. Ви стали основою стійкості для всієї країни, таким чином допомагаючи їй здолати наслідки пандемії.

Дякую за вашу роботу!

Звернення до читачів

Максим Тімченко

Генеральний директор ДТЕК

Шановні колеги та партнери!

Пропоную вашій увазі результати роботи Групи ДТЕК у 2019 році. Це був рік амбітних досягнень і нових викликів. Ми досягли 1 ГВт встановленої потужності у відновлюваній енергетиці й успішно розмістили зелені єврооблігації на Euronext Dublin. Це внесок нашої компанії в здійснення переходу України до енергетики з низьким вуглецевим слідом. Завдяки енергореформі, перші результати якої ми побачили в звітному році, Україна отримала широкі можливості провести структурні зміни в галузі, щоб побудувати сучасну енергетику. Я б хотів розповісти про видатні події року в контексті кожного з напрямів корпоративної стратегії розвитку до 2030 року.

Енергетика

Звичний і добре знайомий індустріальний світ стрімко змінюється заради майбутнього. Основа всіх змін — енергетика, конкурентна і чиста зелена енергія, нові стандарти енергоефективності. Такі зміни вимагають єдності для досягнення амбітних цілей — споживачі, держава, бізнес повинні вибудувати взаємини на якісно новому рівні через діалог, прозору конкуренцію енергетичних компаній і ринкове ціноутворення. Дві події 2019-го матимуть визначальне значення для подальшого розвитку української енергетики. Перша — Україна здійснила реформу в енергосекторі й впровадила ринок електроенергії за європейською моделлю. До цієї реформи країна йшла майже 10 років. Для здійснення структурних змін було проведено анбандлінг: функції з розподілу електроенергії відокремлені від її виробництва і постачання. Це дозволило відкрити лібералізовані ринки електроенергії: 1 січня — роздрібний, а 1 липня — оптові сегменти. Таким чином, українські споживачі стали повноправними учасниками ринку, отримавши можливість закуповувати електроенергію у виробників за прямими контрактами або вибирати постачальника електроенергії. Слова «клієнт» і «вибирати» вперше увійшли в словник української енергетики і дали компаніям справжній стимул для розвитку конкурентних переваг, залучення інвестицій у розвиток бізнесу.

Синонімом сучасного виробництва електроенергії стала зелена енергетика. У 2019 році нашим значущим кроком стало досягнення стратегічної мети — побудувати 1 ГВт потужностей у відновлюваній енергетиці. У цьому ж році ми успішно розмістили зелені єврооблігації на суму 325 млн євро і таким чином створили для України дієвий фінансовий механізм для переходу до енергобалансу з низьким CO₂. Сьогодні триває дискусія

щодо подальшої підтримки зеленої генерації в Україні, яка визначить темпи розвитку галузі на наступні роки. У цій дискусії важливо не втратити головну мету — декарбонізувати українську економіку.

Українській енергетиці також необхідні технології й інструменти, щоб прискорити розвиток газовидобувної галузі. Наша компанія ДТЕК Нафтогаз успішно бурить газові свердловини на великі глибини, що стало можливим завдяки інвестиціям у сучасне обладнання та інноваційні технології.

Обсяги видобутку вугілля в країні визначаються відповідно до взятих міжнародних зобов'язань, енергобалансом України і відображають прагнення до енергонезалежності. ДТЕК зберігає необхідні обсяги для повного забезпечення теплової генерації компанії.

Пандемія коронавірусної інфекції, що розпочалася в 2019 році, — друга подія, яка матиме тривалий вплив на енергетику. Досвід боротьби з поширенням коронавірусу показав, що громадянське суспільство, уряд, бізнес можуть працювати злагоджено та ефективно. Саме такий підхід потрібен сьогодні, щоб відновитися після кризи та досягти поставленої мети.

Клієнти

Група ДТЕК провела системні зміни в своїй діяльності, реалізуючи програму трансформації бізнесу для створення довірчих відносин з клієнтами.

Наша компанія D.TRADING сприяє розвитку оптових сегментів ринку електроенергії шляхом залучення міжнародного маркетингового і трейдингового досвіду.

Ми прагнемо стати еталоном клієнтоорієнтованості в галузі, бути лідерами на конкурентному ринку. Оператори системи розподілу стали окремими компаніями, щоб постачальники електроенергії отримали рівний доступ до інфраструктури і таким чином забезпечили право клієнтів вибирати будь-якого з постачальників. Крім того, ми створили роздрібний бренд на ринку електроенергії, YASNO, націлений на забезпечення кращого в галузі клієнтського сервісу, створення різноманітного портфеля продуктів і рішень, розвитку онлайн-сервісів та послуг.

Україна «плюс»

Україна продовжує інтеграцію до європейського енергетичного співтовариства. Інтеграція відбувається на технічному рівні — ведеться робота щодо об'єднання енергетичних сис-

тем, на регуляторному рівні — через синхронізацію галузевої законодавчої бази з європейською і на технологічному рівні — через залучення технологій, міжнародної експертизи і партнерів. У кожному з напрямів ми надаємо дієву підтримку країні. Синхронізація Об'єднаної енергосистеми України з континентальною синхронною частиною європейської енергосистеми ENTSO-E важлива з точки зору енергетичної безпеки країни. Ми сприяємо реалізації цього проекту, і в 2019 році кілька енергоблоків теплових електростанцій ДТЕК Енерго успішно пройшли тести на відповідність вимогам європейської енергосистеми ENTSO-E.

Кращі технології та міжнародні виробники обладнання були залучені для будівництва зелених електростанцій, для цифровізації наших підприємств.

Ми розуміємо, що для подальшого успішного розвитку бізнесу є необхідним істотний прогрес у технологічній та інноваційній екосистемах галузі. З цією метою в 2019 році ми ініціювали національний проєкт зі створення Технологічного нафтогазового хаба. Він стане ефективним інструментом для залучення в Україну технологій та одночасно платформою для обміну досвідом між газодобувними компаніями. У такий спосіб ми будемо сприяти формуванню нових тенденцій розвитку української газодобувної галузі, щоб країна отримала ще один імпульс для досягнення енергетичної незалежності.

Для успішної трансформації української енергетики необхідно в короткий термін подолати дистанцію, яка відділяє Україну від кращих світових практик у галузі. Ми відкрито ділимося отриманим досвідом з іншими українськими енергетичними компаніями, адже в розвитку середовища ми бачимо сталий розвиток не тільки нашої компанії, а суспільства в цілому.

Ефективність

Пошук та впровадження інновацій — основа для подальшого розвитку. Для цього в компанії були сформовані підрозділи з цифрової трансформації бізнесу та інновацій, які створюють нові джерела зростання нашої ефективності.

Наш експертний центр цифрових технологій реалізує програму цифрової трансформації, що охоплює як виробничі, так і адміністративні процеси всіх напрямів бізнесу. З першого кварталу 2019 року в рамках цієї програми стартували 23 проєкти.

Наш підрозділ з управління інноваціями розвиває культуру відкритих інновацій, успішно співпрацює зі стартапами і вже вивів на рівень комерційної реалізації проєкти з компаніями QRSmarty, EverScan, a-Gnostics, AxDraft, Hepta.

Люди

Сьогодні можна сміливо сказати, що ДТЕК за рівнем професіоналізму співробітників відповідає кращим світовим стандартам. Наприклад, наша команда у відновлювальній енергетиці в рекордні терміни успішно реалізувала проєкти з будівництва Покровської і Нікопольської геліоелектростанцій потужністю 240 МВт та 200 МВт, Приморського і Орлівського вітропарків потужністю 200 МВт та 100 МВт відповідно. На кожному етапі проєктів команда показала високу професійну експертизу та ефективність взаємодії, вміння приймати нестандартні рішення й інтегрувати нові для України технології.

Розвиток талантів та лідерських якостей, підвищення професіоналізму співробітників ДТЕК — зона відповідальності Academy DTEK. Щороку Academy DTEK удосконалює свої освітні програми, щоб вони точніше відповідали потребам бізнесу. Сьогодні ми фокусуємося на інноваціях і розуміємо, що їхнє впровадження вимагає від лідерів нових навичок, поглядів і культури, щоб реалізувати зміни в масштабах цілого бізнесу. З цією метою в 2019 році було створено флагманську програму Energy of Innovation: Executive MBA та проєкт ID.School.

У 2019 році Academy DTEK стала переможцем конкурсу кращих корпоративних університетів світу — Global CCU Awards 2019. Українська освітня бізнес-платформа Academy DTEK була визнана №1 у номінації «Корпоративна відповідальність».

Суспільство

Амбітні проєкти у виробництві, проєкти сталого розвитку в регіонах, освітні продукти для співробітників, державного сектора і суспільства несуть зміни, впливають на якість життя. Все це компанія реалізує в інтересах майбутнього, в інтересах європейського вибору України.

Європа бачить відновлення економіки після пандемії коронавірусу в реалізації програми Green Deal, яка ставить за мету трансформувати існуючу економічну модель заради збереження навколишнього середовища. Одним із пріоритетних завдань цієї програми є досягнення вуглецевої нейтральності до 2050 року. Сьогодні дійсно прийшов час змінити парадигму оцінки успішності економік та бізнесів. Справжні лідери повинні собі ставити ціль поліпшити середовище, в якому вони існують, і дбати про добробут не тільки нинішніх, а й майбутніх поколінь.

ДТЕК створювався як компанія, орієнтована на розвиток за європейськими стандартами соціально відповідального бізнесу. З кожним роком нашого зростання від регіональної компанії в національний бізнес ми нарощували масштаб і кількість со-

ціальних проєктів. З кожним роком все більше до цих проєктів долучалися громади сіл та міст, де працюють наші виробничі підприємства. Сьогодні учасниками міжрегіональних проєктів «Громада своїми руками» є майже 80 тис. мешканців з 62 міст, «Енергоефективні школи: нове покоління» — 1 602 школи, проєкт «Давай, грай!» привернув 4 500 дітей до заняття футболом, за Програмами соціального партнерства ми втілили 2 310 проєктів.

Наша мета — бути прикладом для інших українських бізнесів у реалізації соціально важливих проєктів. У 2019 році ми затвердили нову довгострокову стратегію розвитку, яка базується на Цілях сталого розвитку ООН і відповідає принципам ESG

(Environmental, Social, Governance). Таким чином ми інтегрували в свою ESG-стратегію 12 Цілей сталого розвитку ООН і взяли на себе зобов'язання щодо досягнення прогресу. У стратегії ми визначили, як нам ставитися до питань навколишнього середовища, а також наші принципи соціальної відповідальності, прозорості управління бізнесом.

Україна прагне стати частиною Європи через інтеграцію енергоринків, синхронізацію галузевої законодавчої бази, єдність цінностей і пріоритетів. Ми як бізнес робимо свій внесок у досягнення країною цієї мети — наші інвестиційні пріоритети визначає мета стати сучасним сталим бізнесом, лідером з декарбонізації в Центральній і Східній Європі.

Про Групу ДТЕК

- 1 15 фактів про Групу ДТЕК
- 2 Місія, бачення, цінності
- 3 Стратегії розвитку до 2030 року
- 4 Структура управління Групи ДТЕК
- 5 Ключові виробничі показники 2019 року
- 6 Розташування підприємств Групи ДТЕК
- 7 Ключові події 2019 року
- 8 Топменеджмент Групи ДТЕК

15 фактів про Групу ДТЕК

Група ДТЕК — найбільший приватний інвестор енергетичної галузі України. Наші підприємства видобувають вугілля і природний газ, виробляють електроенергію на сонячних, вітрових та теплових електростанціях, розподіляють електроенергію і постачають її споживачам, надають клієнтам послуги для раціонального використання енергоресурсів та розвивають мережу швидкісних зарядних станцій. У кожному з напрямів бізнесу виробничі підприємства об'єднані в операційні холдинги, у яких створені компанії, що керують щоденною діяльністю. З 2007 року ДТЕК представляє Україну у Глобальному договорі ООН. Входить до складу SCM, акціонером якої є Рінат Ахметов.

Місія, бачення, цінності

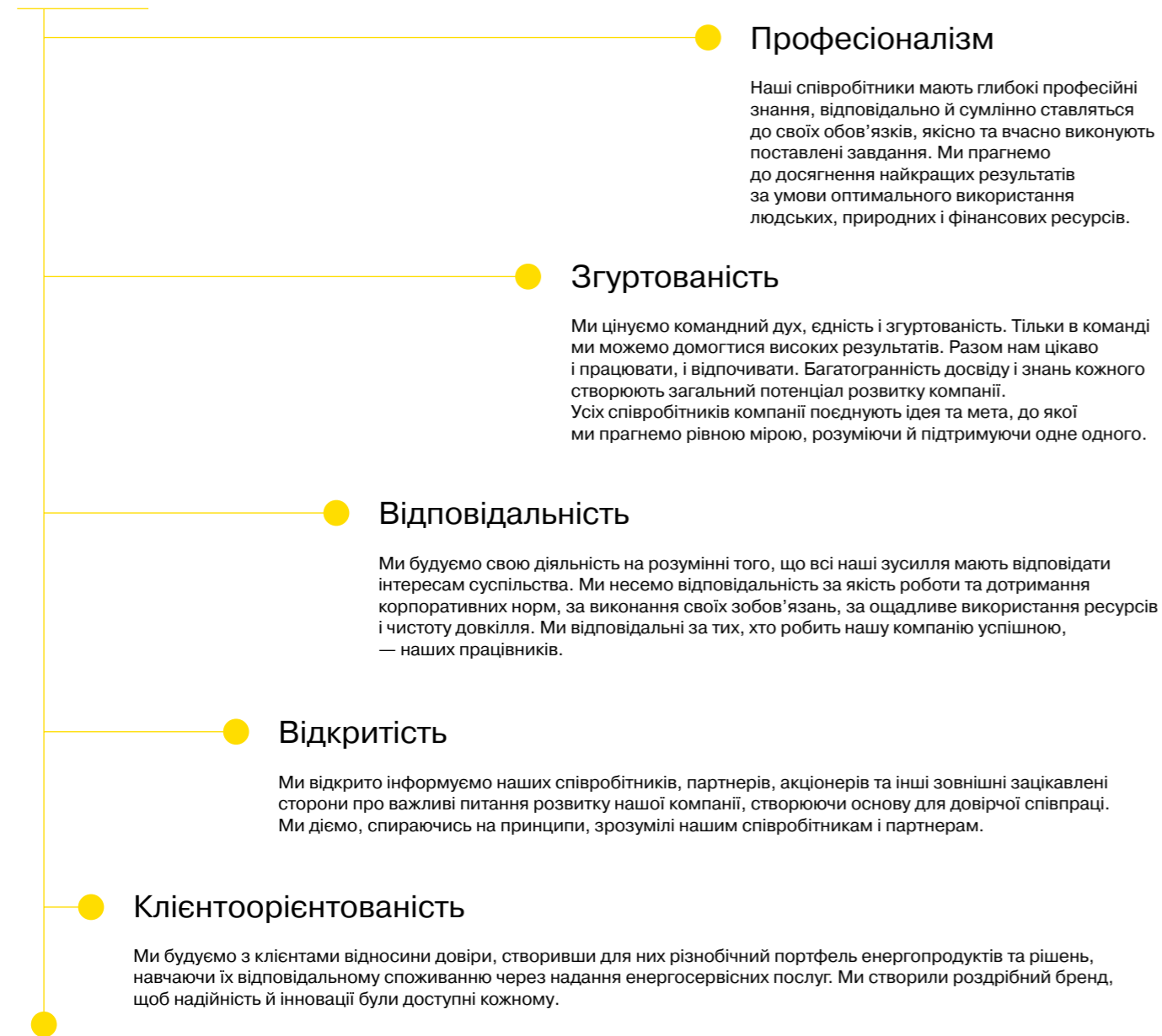
Місія

Ми працюємо в ім'я прогресу та процвітання суспільства. Наша енергія несе людям світло та тепло.

Бачення

Ми — українська компанія, що динамічно розвивається і прагне до лідерства на європейських енергетичних ринках. В основі нашого успіху — люди, ефективність, передові технології.

Цінності

Прагнення вдосконалюватись

Ми створюємо умови для розвитку талантів і здібностей наших співробітників, впроваджуємо найперспективніші технології, удосконалюємо виробничі та управлінські процеси. Розвиваючи бізнес, ми вселяємо впевненість у наших співробітників і робимо внесок в успішний розвиток України.

Стратегії розвитку до 2030 року

Концепція розвитку

ДТЕК буде активно розвиватися в Україні з виходом на ринки сусідніх країн як диверсифікована та забезпечена паливом енергетична компанія.

ДТЕК буде орієнтуватися на продаж електроенергії всім категоріям споживачів, дотримуючись високих стандартів сервісу та вибудовуючи сильний роздрібний бренд.

ДТЕК буде підтримувати та розвивати ключові чинники успіху: талант і потенціал працівників та ефективність виробництва, інвестицій, управління.

ДТЕК братиме участь у реформуванні та модернізації економіки України, соціальному розвитку регіонів діяльності, просуванні найкращих стандартів у промисловій та екологічній безпеці.

Шість векторів розвитку

Суспільство

ДТЕК — відповідальний інвестор, надійний партнер та найбільший роботодавець. Компанія робить свій внесок у трансформацію українського суспільства та побудову конкурентної економіки, діє прозоро та відкрито, заохочує підприємництво, співробітництво та інновації. Компанія просуває сучасні міжнародні стандарти екологічної безпеки та кращі практики з охорони праці.

Бізнес-стратегія розвитку: етапи та пріоритети

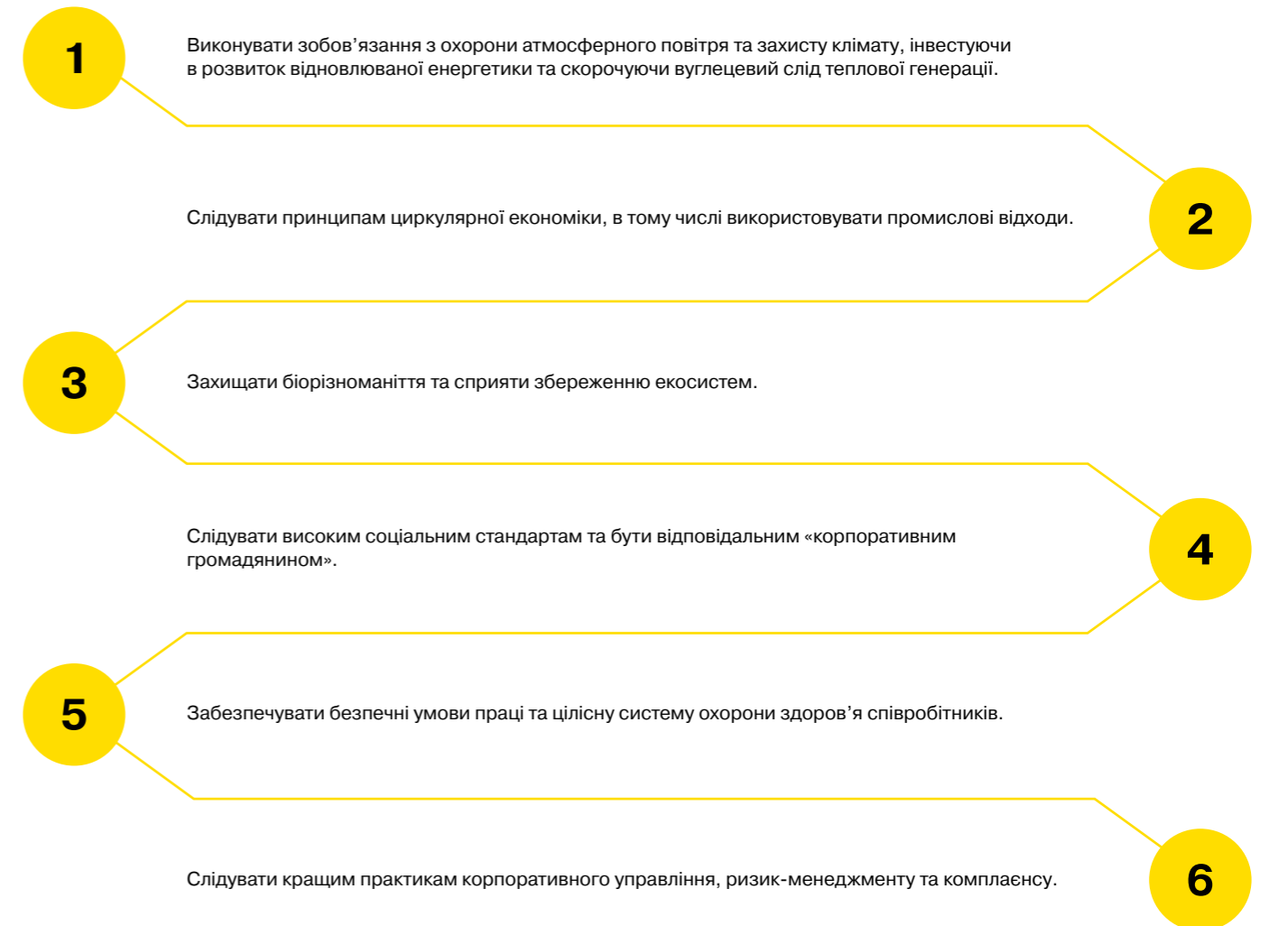
Довгострокова корпоративна стратегія розвитку визначає пріоритетні напрями бізнесу, управлінські проекти та технології.

	2015 — 2020	2020 — 2025	2020 — 2030
Основний бізнес	Ефективність	Трансформація	Інновації
	Масштабування проектів LEAN	Активний розвиток на ринках ВДЕ та газу, перехід на стимулююче тарифоутворення в мережах	Роботизація виробництва
	Реформа енергоринку та впровадження стимулюючого тарифоутворення	Зниження частки вугільної генерації в енергобалансі, трансформація вугільних регіонів Розвиток роздрібного бренду, просування нових продуктів та сервісів	Впровадження інновацій у всьому ланцюгу створення вартості
	Розширення переліку продуктів і послуг Побудова інфраструктури збуту	Автоматизація та цифровізація бізнес-процесів	Масштабне використання цифрових технологій та AI-рішень
	Пілотні проекти з інновацій	Участь у міжнародних інноваційних проектах Відповідність кращим практикам ESG	
Нові можливості	Розширення	Партнерство	Диверсифікація
	Розширення портфеля активів	Пошук та реалізація стратегічних партнерств в Україні	Географічна диверсифікація
	Прогресивне зростання та вихід на самокупність нових бізнесів	Залучення міжнародних партнерів в Україну Вихід на європейські ринки завдяки міжнародній торгівлі та реалізації проектів з ВДЕ	Управління портфелем міжнародних інвестицій Реалізація вартості бізнесу

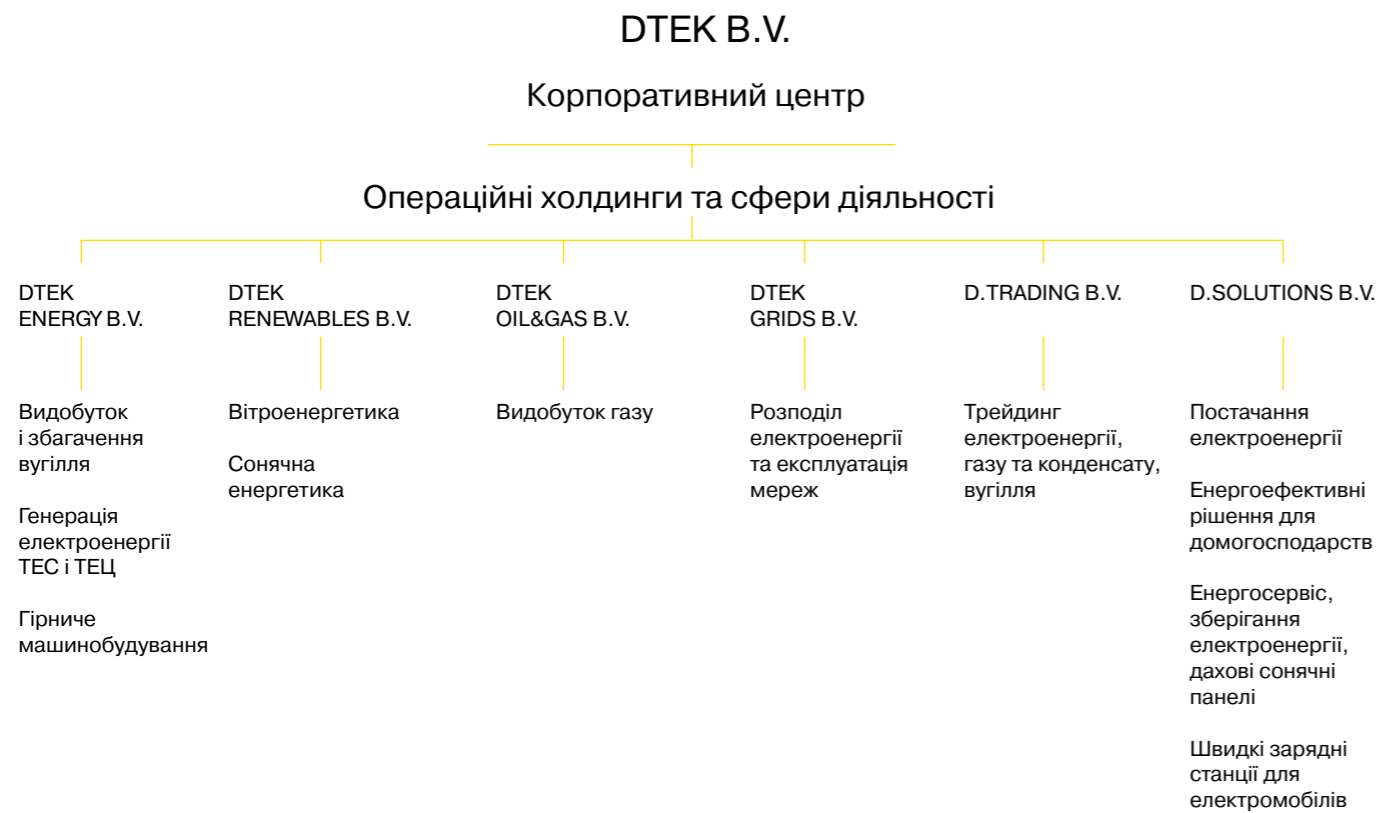
ESG-стратегія розвитку

ДТЕК — лідер екологічної модернізації в енергетичному секторі України. Компанія відповідально ставиться до впливу своєї виробничої діяльності на довкілля та соціальну сферу, а також піклується про якість життя майбутніх поколінь. ДТЕК інтегрував 12 Цілей сталого розвитку ООН у свою ESG-стратегію до 2030 року.

Пріоритети ESG-стратегії:

Структура управління Групи ДТЕК

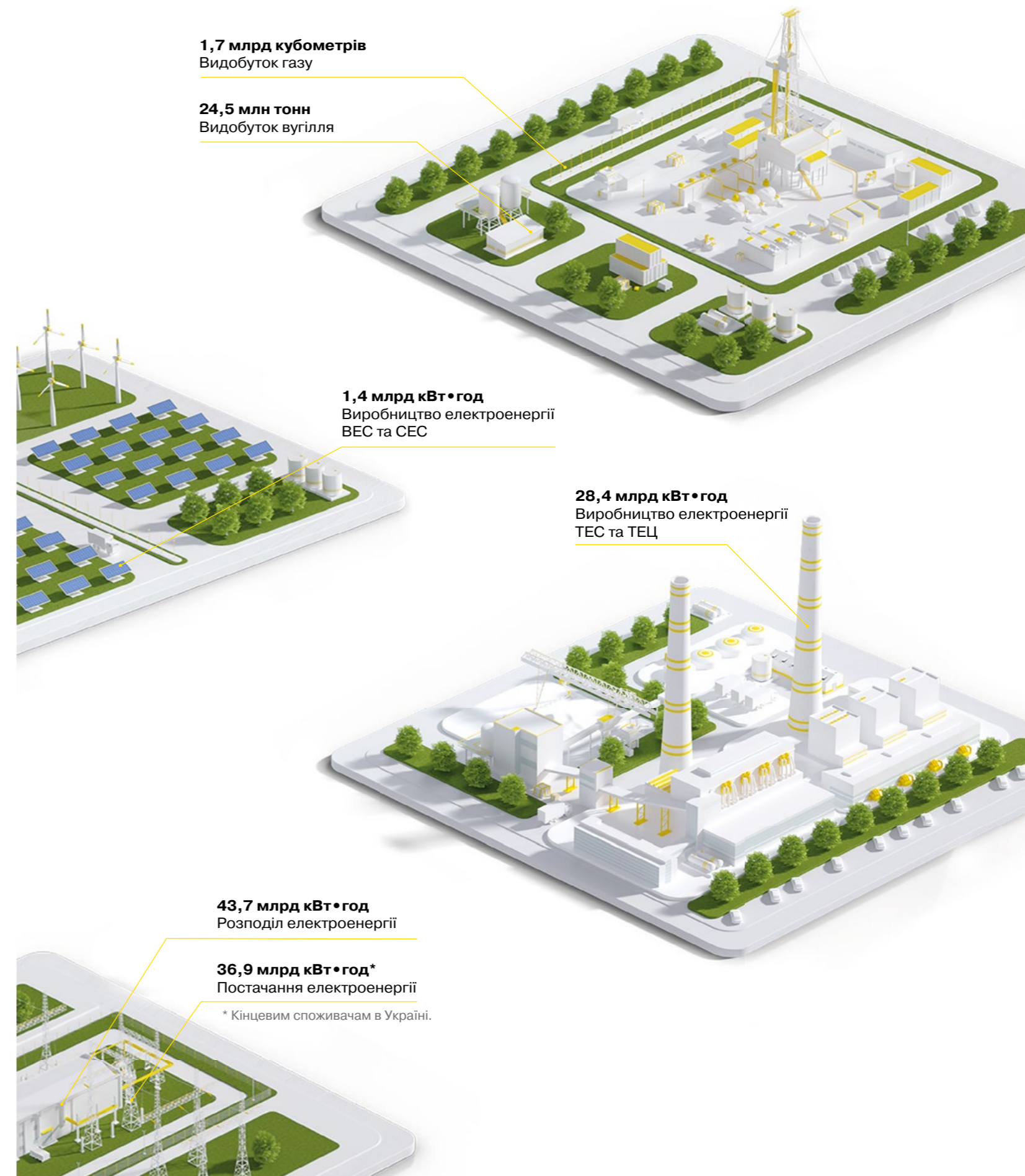
Ключові завдання корпоративного центру:

- довгострокове планування;
- розвиток нових бізнесів;
- керування портфелем інвестицій та залучення довгострокового фінансування;
- розвиток управлінських талантів;
- керування репутацією;
- взаємодія з центральними органами влади.

Ключові завдання операційних компаній:

- керування поточною діяльністю;
- підвищення операційної ефективності;
- реалізація інвестиційних проєктів;
- професійне зростання працівників;
- формування галузевої експертизи.

Ключові виробничі показники 2019 року

Розташування підприємств Групи ДТЕК

Київ і область:
Розподіл електроенергії
 ДТЕК Мерехі: Київобленерго, ДТЕК Київські електромережі

Постачання електроенергії
 D.SOLUTIONS: Київські енергетичні послуги

Гірниче машинобудування
 ДТЕК Енерго: КОРУМ Груп

Вінницька область:
Генерація електроенергії
 ДТЕК Енерго: ДТЕК Ладизинська ТЕС, Ладизинська ГЕС, Ладизинська СЕС

Дніпропетровська область:
Видобуток і збагачення вугілля
 ДТЕК Енерго: ДТЕК Павлоградвугілля, ЦЗФ Павлоградська

Генерація електроенергії
 ДТЕК Енерго: ДТЕК Криворізька ТЕС, ДТЕК Придніпровська ТЕС, ДТЕК ВДЕ: Нікопольська СЕС, Покровська СЕС

Розподіл електроенергії
 ДТЕК Мерехі: ДТЕК Дніпровські електромережі

Постачання електроенергії
 D.SOLUTIONS: Дніпровські енергетичні послуги

Донецька область:
Видобуток і збагачення вугілля
 ДТЕК Енерго: ДТЕК Добропіллявугілля, ТДВ «Шахта Білозерська», ДТЕК Добропільська ЦЗФ, ЦЗФ Курахівська, ДТЕК Октябрська ЦЗФ

Генерація електроенергії
 ДТЕК Енерго: ДТЕК Курахівська ТЕС, ДТЕК Миронівська ТЕЦ

Розподіл електроенергії
 ДТЕК Мерехі: ДТЕК Донецькі електромережі, ДТЕК ПЕМ-Енерговугілля, ДТЕК Високовольтні мережі*

Постачання електроенергії
 D.SOLUTIONS: Донецькі енергетичні послуги

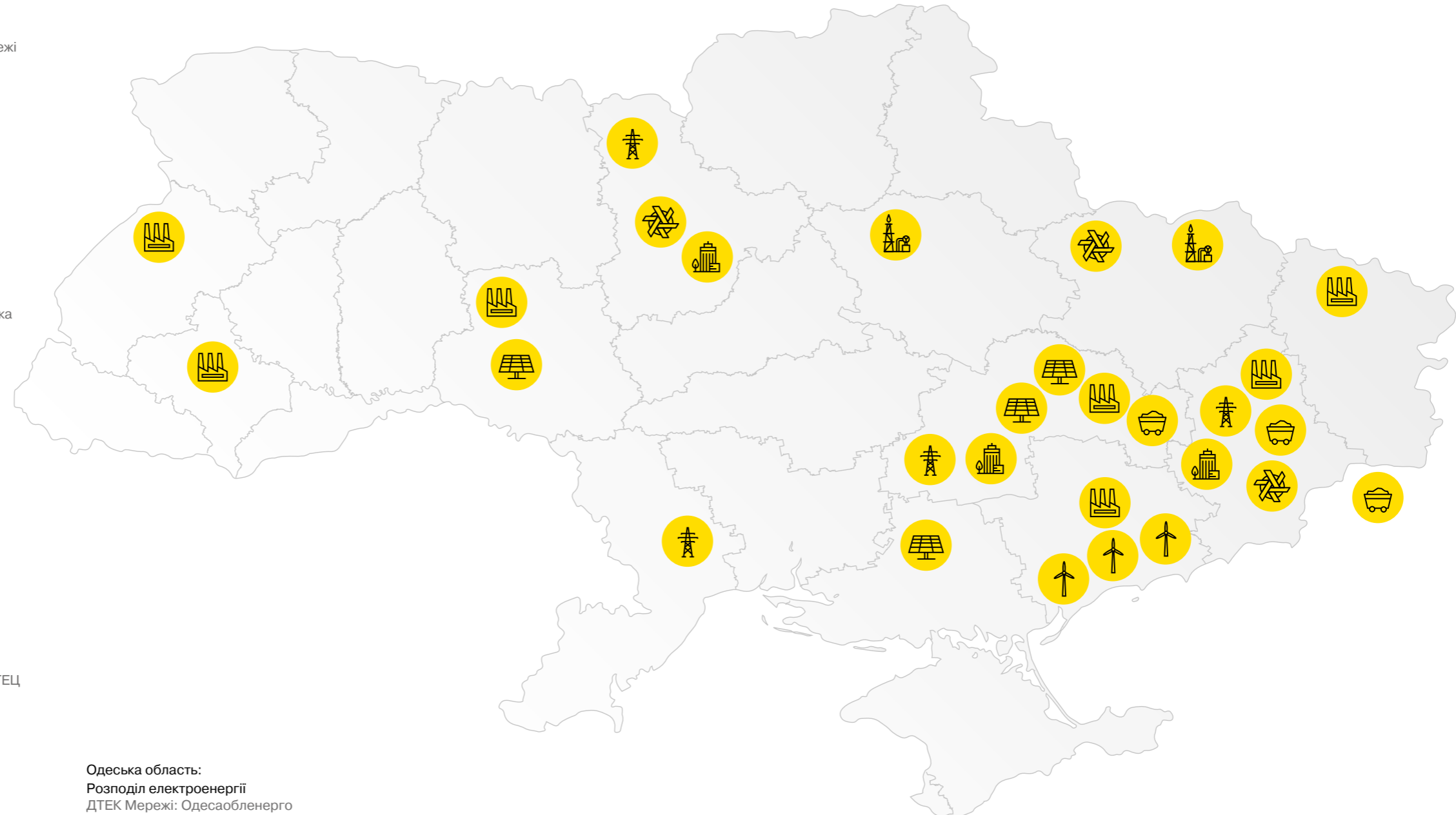
Гірниче машинобудування
 ДТЕК Енерго: КОРУМ Дружківський машинобудівний завод

Запорізька область:
Генерація електроенергії
 ДТЕК Енерго: ДТЕК Запорізька ТЕС, ДТЕК ВДЕ: Ботієвська ВЕС, Приморська ВЕС, Орлівська ВЕС

Івано-Франківська область:
Генерація електроенергії
 ДТЕК Енерго: ДТЕК Бурштинська ТЕС

Луганська область:
Генерація електроенергії
 ДТЕК Енерго: ДТЕК Луганська ТЕС

Львівська область:
Генерація електроенергії
 ДТЕК Енерго: ДТЕК Добротвірська ТЕС

Одеська область:
Розподіл електроенергії
 ДТЕК Мерехі: Одесаобленерго

Полтавська область:
Видобуток газу
 ДТЕК Нафтогаз: Нафтогазвидобування

Харківська область:
Гірниче машинобудування
 ДТЕК Енерго: Світло Шахтаря

Видобуток газу
 ДТЕК Нафтогаз: Нафтогазрозробка, Нафтогазсистеми

Херсонська область:
Генерація електроенергії
 ДТЕК ВДЕ: Трифонівська СЕС

РФ:
Видобуток і збагачення вугілля
 АТ «Шахтоуправління «Обуховська», АТ «Донський антрацит», ТОВ «Сулінантрацит»

- Видобуток і збагачення вугілля
- Вітроенергетика
- Гірниче машинобудування
- Геліоенергетика
- Видобуток газу
- Розподіл електроенергії
- Теплова генерація
- Постачання електроенергії

* Щодо мереж, розташованих на контрольованій території Донецької області. Підприємства, що перебувають поза операційним управлінням, не представлені на карті.

Ключові події 2019 року

Лютий

ДТЕК завершив анбандлінг функцій розподілу та постачання електроенергії

Група ДТЕК серед перших провела системні зміни у своїй діяльності, відповідно до вимог енергореформи функції з розподілу електроенергії були відокремлені від її постачання споживачам. У кожному з напрямів створено операційні компанії, що забезпечує незалежну діяльність у структурі Групи ДТЕК.

ДТЕК Мережі фокусується на розподілі електроенергії, а також відповідає за експлуатацію мереж, забезпечення надійного електропостачання та розвиток інфраструктури. D.SOLUTIONS постачає електроенергію побутовим, малим не побутовим споживачам, бюджетним установам та іншим споживачам із договірною потужністю до 150 кВт.

Компанія D.TRADING, яка була створена у січні, відповідає за розвиток оптової торгівлі енергоресурсами в Україні та на зовнішніх енергоринках, а також в цілому управляє товарним портфелем Групи ДТЕК.

Ці зміни дозволили операторам системи розподілу сконцентруватися на підвищенні безпеки та якості роботи мереж. Постачальники, у свою чергу, отримали можливість створити клієнтський бізнес європейського рівня.

ДТЕК Криворізька ТЕС: успішно пройдено тест на відповідність вимогам європейської енергосистеми ENTSO-E

Спеціалісти НЕК «Укренерго», Асоціації енергетиків США (USEA), турецької компанії EPRA та української DMCC провели випробування енергоблоку №3 ДТЕК Криворізька ТЕС. Під час випробування перевіряли, як енергоблок виконує основні вимоги до синхронної роботи з ENTSO-E, а саме швидко та точно знижує або збільшує свою потужність у відповідь на зміну частоти в енергосистемі.

Випробування підтвердили, що енергоблок та енергоблоки подібні до нього можуть підтримувати частоту європейської енергосистеми. У 2019 році також успішно пройшли випробування енергоблоку №1, 2 ДТЕК Запорізька ТЕС і енергоблоку №5, 7, 10 ДТЕК Бурштинська ТЕС.

Березень

Нікопольська СЕС почала виробництво зеленої електроенергії
Компанія побудувала станцію потужністю 200 МВт менш ніж за рік. Договір на проектування та будівництво з China Machinery Engineering Corporation уклали у квітні 2018 року, першу сонячну панель встановили в жовтні, а вже через півроку станція почала відпускати зелену електроенергію. Очікується, щорічно станція буде виробляти 290 млн кВт·год зеленої енергії, що знижить викиди CO₂ на 300 тис. тонн.

Нікопольська СЕС складається з 750 тис. сонячних панелей, які розташовані на території відпрацьованого кар'єру з видобутку руди.

ДТЕК Нафтогаз став переможцем першого онлайн-аукціону з надкористування

На аукціоні Державної служби геології та надр України компанія виграла лот на придбання спеціального дозволу на користування надрами Світанково-Логівської ділянки. Це перший аукціон в Україні, який проводився онлайн, майданчиком став сайт Єдиної системи електронних державних торгів Prozorro Sale. Спеціальний дозвіл на користування надрами Світанково-

Логівської ділянки надано на 20 років. Ділянка знаходиться на території Чугувського, Зміївського та Харківського районів Харківської області. Її площа становить 197,5 км². Вид корисних копалин: нафта, природний газ, газовий конденсат.

ДТЕК Придніпровська ТЕС: енергоблок №10 переведено з антрациту на газову марку вугілля

Це вже четвертий енергоблок станції, який почав працювати на газовому вугіллі. З 2017 року ДТЕК Енерго реалізує стратегію з переобладнання на вугілля марки «Г» енергоблоків ТЕС, які були спроектовані під використання антрациту. Це дозволяє суттєво знизити використання імпортного палива й відтак підвищити стійкість енергосистеми України.

Крім того, на енергоблоці збудовано сучасний електрофільтр, що знизить викиди твердих речовин в атмосферу до рівня європейських стандартів — не більше 50 мг/м³.

Квітень

ДТЕК Нафтогаз розпочав нову програму глибокого буріння на Мачухському родовищі

Довгострокова мета компанії — перехід на видобування газу з горизонтів, які залягають на глибині понад 7 тис. метрів. За програмою заплановано буріння чотирьох розвідувальних та двох пошукових свердловин з метою відкриття нових покладів газу. Програма розроблена на основі високотехнологічних геолого-геофізичних досліджень — широкоазимутальної 3D-сейсморозвідки, високоточної гравірозвідки та магніто-розвідки — що компанія проводила протягом чотирьох років. Першим об'єктом цієї програми стала свердловина №53 глибиною 5 704 метри.

Травень

Academy DTEK визнали одним із найкращих корпоративних університетів світу

На конкурсі найкращих корпоративних університетів світу Global CCU Awards 2019 у номінації «Корпоративна відповідальність» №1 визнана Academy DTEK. Перемогу присуджено за внесок у підвищення якості освіти співробітників державних органів та установ. Academy DTEK співпрацює майже з 30 державними установами. Для їхніх працівників розроблені та викладаються спеціальні тренінгові програми, спрямовані на розвиток професійних та особистих компетенцій. Global CCU (Глобальна асоціація корпоративних університетів) створена у 2005 році й об'єднує корпоративні університети провідних компаній з понад 50 країн світу. Academy DTEK — єдиний представник України в Global CCU. Нагородження відбулося в Бразилії.

Група ДТЕК завершила придбання контрольних пакетів акцій двох операторів системи розподілу
Придбано 68,2949% акцій АТ «Одесаобленерго» — оператор системи розподілу в Одеській області та 93,9978% акцій ПрАТ «Київобленерго» — оператор системи розподілу в Київській області.

ДТЕК Мережі розробив програму розвитку електричних мереж у цих регіонах. Програма сфокусована на системній цифровізації керування інфраструктурою, підвищенні надійності електропостачання та якості обслуговування клієнтів.

Червень

ДТЕК ВДЕ залучив 90 млн євро на будівництво другої черги Приморської ВЕС

10-річний кредит надано консорціумом німецьких банків: KfW IPEX-Bank, ODDO BHF Aktiengesellschaft на чолі з Bayerische Landesbank, під гарантії експортно-кредитних агентств Euler Hermes і CESCЕ. Ця угода підтримує трансформацію енергетики країни, що ставить на меті суттєво знизити декарбонізацію сектора через розвиток зелених електростанцій. Залучення позикового фінансування зміцнює роль ДТЕК ВДЕ як довгострокового партнера для провідних міжнародних фінансових інституцій і компаній — постачальників обладнання.

Будівництво другої черги Приморської ВЕС потужністю 100 МВт було розпочато в 2018 році.

ДТЕК Мерезі в Україні

ДТЕК Мерезі відкрив один із найсучасніших енергооб’єктів України — підстанцію Наддніпрянська. Вона забезпечить електроенергією весь центр міста Дніпро та дві нові станції метрополітену, а також створить додаткові можливості для розвитку інфраструктури найбільшого промислового центру України.

Підстанція побудована на місці стихійного звалища сміття. На ній встановлено високовольтний елегазовий розподільний пристрій, який розташовується на 80 м². Старий же аналог міг займати територію від 1 200 м². Така комплектація робить підстанцію дуже компактною для розміщення в умовах великих міст. Крім того, підстанція повністю автоматизована, а її управління здійснюється дистанційно. Це дозволяє підвищити якість електропостачання клієнтів.

Липень

ДТЕК Мерезі в Україні

ДТЕК Нафтогаз рекомендовано переможцем у конкурсі на Зінківську площу. У найбільш масштабному в історії України конкурсі на укладення угод про розподіл продукції (УРП) компанії групи ДТЕК Нафтогаз рекомендовані як переможці конкурсу по Зінківській площі.

ДТЕК Нафтогаз планує виконати переобробку та переінтерпретацію даних раніше проведеної сейсморозвідки та газодинамічних досліджень свердловин, провести широкоазимутальні сейсмічні дослідження за технологією 3D, а також пробурити три пошукові свердловини. Початок видобутку природного газу планується на другий рік з моменту старту робіт.

Жовтень

ДТЕК Мерезі в Україні

ДТЕК — у трійці найкращих дистрибуційних компаній у конкурсі CHARGE Awards 2019

ДТЕК увійшов до трійки лідерів у номінації The Best Distribution Brand. У рамках конкурсу презентовано проекти ДТЕК Мерезі щодо системної комунікації та багатоканального інформування клієнтів: цифрові рішення для клієнтського сервісу, провітницькі проекти про реформу енергоринку та відповідальне енергоспоживання, а також проект «Світлі справи», мета якого — зробити роботу операторів системи розподілу ДТЕК Мерезі простою і зрозумілою.

На щорічній міжнародній конференції Charge Energy Branding Conference, яка проходила у Рейк’явіку (Ісландія), команда ДТЕК поділилася досвідом роботи на енергетичному ринку.

ДТЕК Мерезі в Україні

ДТЕК розпочав співпрацю з національною енергетичною ком-

панією Хорватії

ДТЕК та хорватська національна енергетична компанія НЕР d.d. (Hrvatska elektroprivreda d.d.) підписали Меморандум про взаєморозуміння та ділову співпрацю. Меморандум відкриває можливості для співпраці у сфері торгівлі енергетичними ресурсами та реалізації спільних проектів на закордонних ринках, у тому числі інвестування в енергетичні активи.

ДТЕК Мерезі в Україні

ДТЕК ввів в експлуатацію Покровську сонячну електростанцію потужністю 240 МВт. Серед геліоелектростанцій Європи вона стала другою за своєю потужністю. Покровська СЕС — проект, реалізований українськими компаніями і фахівцями для українських споживачів. У будівництві були задіяні 16 підприємств. Нова геліоелектростанція збудована на території відпрацьованого кар’єру з видобутку руди та складається з 840 тис. сонячних панелей виробництва компанії Risen (КНР). Покровська СЕС буде щорічно виробляти 400 млн кВт•год зеленої електроенергії. Завдяки її роботі викиди в атмосферу CO₂ будуть скорочені на 420 тис. тонн на рік, що можна порівняти з викидами від понад 200 тис. автомобілів.

ДТЕК Мерезі в Україні

ДТЕК Криворізька ТЕС: енергоблок №1 переведено з антрациту на газову марку вугілля. Складність технічних робіт полягала в тому, що нове обладнання встановлювалося на діючому енергоблоці й наявне обладнання важливо було не ушкодити. Успішно переобладнаний енергоблок №1 потужністю 300 МВт у жовтні було увімкнено в Об’єднану енергосистему України. У цілому стратегія з переобладнання енергоблоків ТЕС ДТЕК Енерго з антрациту на вітчизняне вугілля дозволила збільшити виробництво електроенергії з українського вугілля: з 74,2% у загальному балансі виробництва 2017 року до 90,8% у 2019 році.

ДТЕК Мерезі в Україні

ДТЕК увійшов до Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum)

Всесвітній економічний форум — міжнародна неурядова організація, діяльність якої спрямована на розвиток міжнародного співробітництва. Компанія буде брати участь у платформі формування енергетичного майбутнього через залучення різних зацікавлених сторін для пошуку інноваційних рішень в енергетиці. Ця платформа об’єднує лідерів урядових кіл, громадянського суспільства, компаній з енергетичних технологій та приватних інвесторів з метою розробки рекомендацій щодо регулювання та політики, інноваційних моделей інвестування у розвиток інфраструктури та галузі.

Листопад

ДТЕК Мерезі в Україні

ДТЕК вперше в історії українського бізнесу розмістив спеціалізовані цінні папери для розвитку відновлюваної енергетики. У листопаді до лістингу на біржі Euronext Dublin увійшли єврооблігації зі строком обігу п’ять років на суму 325 млн євро за ставкою 8,5% річних. Залучені кошти будуть спрямовані виключно на наявні та майбутні проекти ДТЕК ВДЕ у відновлюваній енергетиці.

Зелені єврооблігації для українських компаній — новий інструмент залучення інвестицій в розвиток відновлюваної енергетики. Успішне розміщення ДТЕК створило дієвий фінансовий механізм для переходу України до енергобалансу з нижчим CO₂.

ДТЕК Мерезі в Україні

ДТЕК завершив будівництво Приморської ВЕС потужністю 200 МВт

Вітропарк складається з двох черг, перша з яких розташована в Приморському районі Запорізької області, друга — в При-

азовському. Вітропарк завдяки сильному вітру в місці розташування буде видавати в енергосистему країни 700 млн кВт•год зеленої електроенергії щорічно. Це буде сприяти зниженню викидів в атмосферу CO₂ на 750 тис. тонн на рік. Приморська вітроелектростанція стала платформою для впровадження інновацій — реалізовано унікальні технічні рішення, які дозволяють експлуатувати обладнання з максимальною ефективністю. На станції встановлено вітротурбіни нового покоління виробництва GE, що адаптуються до напрямку та сили вітру, а також вперше в Україні застосована технологія цифрової підстанції.

ДТЕК Мерезі в Україні

ДТЕК досяг 1 ГВт встановленої потужності у зеленій генерації ДТЕК спільно з данською компанією Vestas, світовим лідером з виробництва вітротурбін, завершив будівництво Орлівської вітроелектростанції. Вона розташована на Азовському узбережжі в Запорізькій області та має 26 вітротурбін із загальною потужністю 100 МВт. Щорічно нова станція буде виробляти 380 млн кВт•год зеленої електроенергії, що забезпечить скорочення викидів CO₂ на 400 тис. тонн на рік.

Із завершенням цього проекту ДТЕК досяг стратегічної мети — до кінця 2019 року побудувати 1 ГВт потужностей зеленої генерації. Компанія інвестувала у відновлювану енергетику України \$1,2 млрд і створила унікальну експертизу, завдяки якій були реалізовані масштабні та інноваційні проекти.

ДТЕК Мерезі в Україні

Проект ДТЕК і футбольного клубу «Шахтар» «Давай, грай!» — кращий в Європі

У загальноєвропейському конкурсі соціальних проектів More than Football Award 2019 кращим визнано проект ДТЕК і ФК «Шахтар» «Давай, грай!», який реалізується за підтримки UEFA Foundation for Children. Завдяки цьому проекту хлопчики та дівчатка від 7 до 12 років безкоштовно займаються футболом з тренерами.

У конкурсі More than Football Award 2019 взяли участь 40 клубів Європи. У шорт-лист претендентів на перемогу увійшли

ДТЕК Мерезі в Україні

Ключові події після звітного періоду. Робота Групи ДТЕК в умовах пандемії COVID

ДТЕК Мерезі в Україні

Вплив пандемії COVID на світові економіки та всі сфери життя виявився масштабним. У цій ситуації кожен відповідальний бізнес максимально сконцентрував ресурси, аби прийти на допомогу своїй країні. Група ДТЕК сконцентрувалася на вирішенні двох важливих завдань — звести до мінімуму ризику поширення інфекції серед співробітників та забезпечити безперервну діяльність. Гуманітарна допомога регіонам, де працюють підприємства, надавалася разом зі всіма активами SCM.

Насамперед негайно були реалізовані заходи для захисту наших співробітників. Співробітників, які працюють в офісах, було переведено на віддалений режим роботи. Ті, хто працює на виробничих підприємствах — перейшли на спеціальний графік роботи, що відрізнявся залежно від характеру їхньої діяльності. Це дозволило гарантувати безперервність виробництва й таким чином знизити для України економічні наслідки пандемії. Звісно, співробітники, що в силу виробничої необхідності перебували на робочому місті, були забезпечені захисними

ДТЕК Мерезі в Україні

«Челсі», «Ювентус», «Рейнджерс» і «Шахтар». Церемонія нагородження відбувалася у Барселоні на стадіоні «Камп Ноу».

ДТЕК Мерезі в Україні

ДТЕК вивів на ринок електроенергії роздрібний бренд Під брендом YASNO електроенергія постачається 3,5 млн домогосподарств та юридичним особам у Києві, Дніпропетровській і Донецькій областях. Окрім постачання електроенергії, YASNO розвиватиме три продуктові напрями:

ДТЕК Мерезі в Україні

•YASNO Smart — енергоефективні набори з двозонними лічильниками електроенергії та «розумне» світло;

ДТЕК Мерезі в Україні

•YASNO E-Mobility — мережа швидких зарядок для електромобілів. Новою послугою стане обладнання зарядок для будинків та корпоративних клієнтів;

ДТЕК Мерезі в Україні

•YASNO Efficiency — сонячні панелі для даху, системи зберігання електроенергії, енергоаудит, енергосервіс та енергоменеджмент.

Грудень

ДТЕК Мерезі в Україні

Соціальні проекти ДТЕК отримали нагороду Partnership for Sustainability Award 2019 за внесок у досягнення Цілей сталого розвитку ООН

На конкурс представництва Глобального договору ООН в Україні було подано 80 проектів із чотирьох країн. Серед переможців — два проекти ДТЕК: «Давай, грай!» у номінації «Суспільство» та ТРЕНД у номінації «Економічний розвиток». Проект ТРЕНД було створено з метою стимулювати мешканців багатоквартирних будинків впроваджувати енергозбереження через підвищення знань у цій сфері та допомогу у залученні інвестицій.

ДТЕК Мерезі в Україні

ДТЕК Мерезі в Україні

ДТЕК Мерезі в Україні

ДТЕК Мерезі в Україні

окулярами, медичними масками та стерилізаторами для рук. Медичні пункти на підприємствах отримали спеціалізовану інформацію щодо діагностики захворювання, викликаного COVID, та працювали у режимі посиленого контролю за здоров’ям співробітників.

На підтримку України у боротьбі з поширенням коронавірусу Група ДТЕК сформувала Штаб із протидії COVID-19. Створення штабу дозволило оперативнo управляти ситуацією власне у Групі ДТЕК та вибудовувати взаємодію з регіональними штабами декількох областей, щоб разом формувати потреби у ресурсах. Адже у медичних закладів була висока затребуваність у допомозі, й ми її надали разом зі всіма активами SCM. Криза, спровокована коронавірусом, показала, як сильно наш спосіб життя залежить від енергетики. Група ДТЕК у цих надскладних умовах виконала свою місію — нести людям світло та тепло.

Криза також повернула нас до розуміння важливості діалогу та спільних дій. Протистояти пандемії можливо лише завдяки зусиллям кожного та суспільства загалом, окремої компанії та галузі в цілому, влади та країни. Всі мобілізували свої ресурси довкола найвищої цінності — людського життя.

Топменеджмент Групи ДТЕК

Максим Тімченко

Генеральний директор ДТЕК
Очолоє компанію з 2005 року

Під його керівництвом ДТЕК став найбільшим національним інвестором. Максим Тімченко — співзасновник і підписант Глобальної ініціативи «Енергія для суспільства» Всесвітнього економічного форуму, яку підтримали 20 керівників найбільших енергетичних компаній світу.

У 2002–2005 роках працював старшим менеджером у ЗАТ «СКМ», де опікувався роботою енергетичного бізнесу до його відокремлення у ДТЕК. Кар'єру почав на посаді консультанта в міжнародній компанії PricewaterhouseCoopers (1998–

2002 роки), де дійшов до позиції старшого аудитора. Є членом Асоціації дипломованих сертифікованих бухгалтерів (АССА) та Наглядової ради ГД ООН в Україні. Вищу освіту здобув у Донецькій державній академії управління, яку закінчив із відзнакою в 1997 році за спеціальністю «Менеджмент у виробничій сфері». Продовжив навчання в Манчестерському університеті (Велика Британія) — отримав диплом із відзнакою і ступінь бакалавра економіки та соціальних наук.

Дмитро Сахарук

Генеральний директор ДТЕК Енерго
Очолоє компанію з 2017 року

Із відзнакою закінчив Харківський національний університет внутрішніх справ, де у 2000 році отримав диплом спеціаліста з «Правознавства», у 2001 році — диплом магістра з «Правоохоронної діяльності». Продовжив освіту в Коледжі права в Чикаго (США), де у 2002 році здобув ступінь магістра міжнародного та порівняльного права. Працюючи в ДТЕК, успішно завершив спільну програму Лондонської школи бізнесу (Велика Британія) й Академії ДТЕК «Енергія лідера».

Почав кар'єру у 2004 році в компанії Philip Morris Ukraine, з 2008 року працював у міжнародній юридичній фірмі Squire, Sanders&Dempsey LLP.

До команди ДТЕК приєднався у березні 2010 року як заступник директора з правового забезпечення, згодом, у 2011 році, очолив дирекцію. У серпні 2014 року, при впровадженні нової структури корпоративного управління, обійняв посаду виконавчого директора ДТЕК Енерго, у жовтні 2016 року — виконувача обов'язків генерального директора ДТЕК Енерго.

У вересні 2017 року призначений генеральним директором ДТЕК Енерго.

Маріс Куніцкіс

Генеральний директор ДТЕК ВДЕ
Очолоє компанію з 2020 року

Раніше, з 2019 року, працював на посаді генерального директора ДТЕК Київські електричні мережі. До команди ДТЕК приєднався в 2018 році як директор з розвитку ДТЕК Мережі. Він відповідав за стратегічне планування, дослідження тенденцій у розвитку технологій і бізнесу операторів системи розподілу. До приходу в ДТЕК з 2010 по 2018 рік був членом правління і операційним директором Latvenergo (Латвія), а також заступником члена ради директорів Союзу електроенергетики EURELECTRIC, віце-президентом і членом правління Латвійської асоціації енергетиків і енергетичних конструкцій.

Маріс Куніцкіс почав кар'єру у 1999 році на посаді електрика Latvenergo VAS. У 2006 році став виконавчим директором Ризької комунальної служби Rīgas gaīisma, а в 2008 році — її генеральним директором.

Освіту здобув в Ризькому технічному університеті (Латвія) на факультеті енергетики і електротехніки, має диплом інженера з напрямку мереж і систем електростанцій. Другу вищу освіту здобув в магістратурі Латвійського університету, на факультеті фізики і математики, за фахом «Технології для сталого розвитку».

Ігор Щуров

Генеральний директор ДТЕК Нафтогаз
Працює в компанії з 2011 року

З квітня 2013-го до вересня 2016 року очолював основний виробничий актив ДТЕК Нафтогаз — Нафтогазвидобування. Під його керівництвом підприємство вийшло на якісно новий рівень роботи: річний обсяг видобутку природного газу зріс більш ніж утричі за короткий період.

Раніше керував компанією Новатек-Таркосаленефтегаз, забезпечивши видобуток понад 14 млрд куб. метрів природного газу в рік. З 1998 до 2007 року працював у Самаранефтегаз (НК «Юкос», РФ), де пройшов шлях від оператора з видобутку нафти та газу до заступника генерального директора.

Здобув дві вищі освіти за спеціальностями «Розробка нафтових та газових родовищ» і «Фінанси та кредит». У 2002 році захистив дисертацію кандидата технічних наук.

Іван Гелюх

Генеральний директор ДТЕК Мереші
Очолує компанію з 2018 року

До команди ДТЕК приєднався 2005 року: з 2005 до 2008 року очолював інвестиційний відділ Східенерго. Потім перейшов у Київенерго на позицію керівника інвестиційного департаменту, у 2011 році очолив дирекцію з питань регуляторної політики та інвестицій, а 2012 року — дирекцію зі стратегії. З вересня 2013 року обіймав посаду заступника комерційного директора ДТЕК Енерго, а з березня 2017 року виконував обов'язки директора з дистрибуції та збуту електроенергії ДТЕК Енерго. У 2018 році став генеральним директором ДТЕК Мереші. Під його керівництвом проведено розмежування функцій з розподілу та постачання електроенергії згідно з вимогами першого етапу реформи ринку електроенергії.

Почав кар'єру 2001 року на посаді економіста в компанії Інtron. Є співголовою координаційної групи операторів розподільчих мереж електроенергетики Європейського енергетичного співтовариства.

Вищу освіту здобув у Донецькому національному університеті за спеціальністю «Фінанси», який закінчив у 2003 році з дипломом магістра.

Віталій Бутенко

Генеральний директор D.TRADING
Очолує компанію з 2019 року

Має більш ніж 20-річний досвід роботи в енергетиці та інвестиційному банкінгу, очолює D.TRADING з моменту заснування компанії у січні 2019 року.

Вперше долучився до команди ДТЕК у 2007 році як директор зі стратегії, злиття та поглинань. Пізніше, у 2014 році, став комерційним директором, а 2019 року очолив створення нової міжнародної торгової компанії ДТЕК — D.TRADING.

D.TRADING сприяє розвитку нових ринків електроенергії та природного газу в Україні шляхом залучення міжнародного маркетингового та трейдингового досвіду, поєднуючи Україну зі світовими енергетичними ринками. Завдяки провідній аналітиці, прогностичним та торгівельним інструментам D.TRADING успішно здійснює комерційну діяльність, трейдинг та оптимізацію всього товарного портфеля ДТЕК як в Україні, так і на міжнародних ринках. Компанія також веде торгівельні операції зі стороннім ресурсом.

До приходу в ДТЕК будував кар'єру в сфері інвестиційного банкінгу. Після здобуття у 1996 році ступеня MBA в університеті Манітоба (Канада) більше десяти років працював у інвестиційних банках в Торонто, Нью-Йорку та Києві.

Абдулла Кьоксал

Генеральний директор D.SOLUTIONS
Очолує компанію з 2019 року

У червні 2018 року очолив дирекцію з продажу та маркетингу ДТЕК Мереші. Під його керівництвом розроблено стратегію розвитку бізнесу з постачання електроенергії та послуг з енергоефективності. У квітні 2019 року призначений генеральним директором D.SOLUTIONS.

Має багаторічний досвід роботи в консалтингу та банківській діяльності. До приходу в ДТЕК пропрацював понад дев'ять років у компанії Enerjisa (Туреччина, венчурний актив Sabanci Holding і E.ON), де обіймав керівні посади в управлінні операційною діяльністю та маркетингом. Керував процесами закупівлі електроенергії та ціноутворення, комерційним циклом, вибудовував систему обслуговування клієнтів, а в межах анбандлінгу керував реорганізацією.

У 1999 році закінчив Близькосхідний університет (Туреччина) за спеціальністю «Машинобудування». У 2003 році здобув ступінь MBA в Міському університеті Нью-Йорка (США).

Огляд галузей та макроекономічних показників України

1 Ринок електроенергії

2 Ринок природного газу

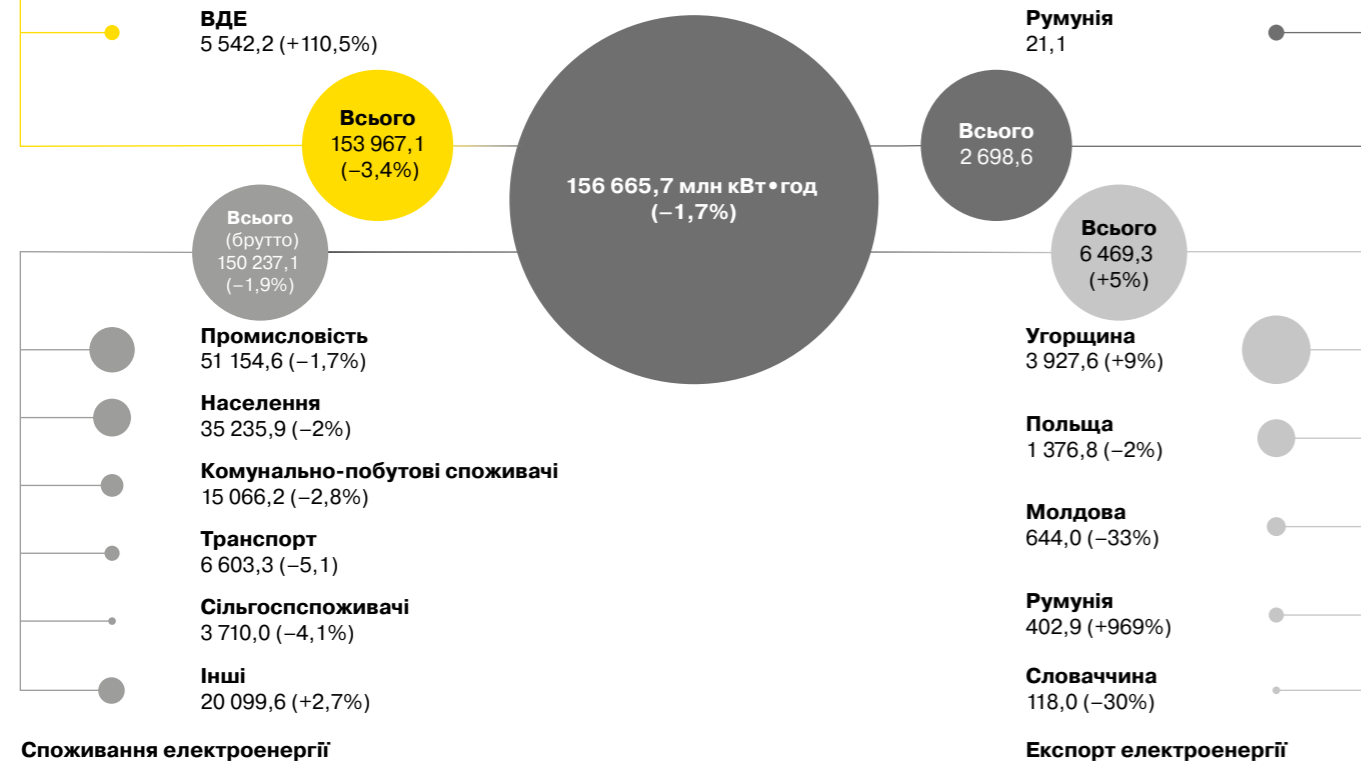
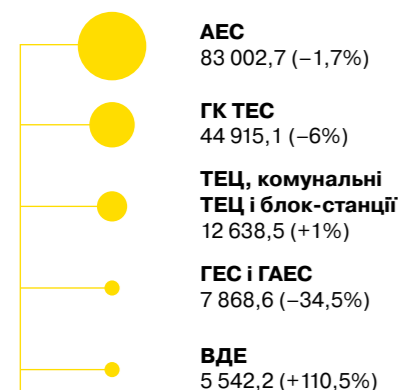
3 Макроекономічні показники України

Ринок електроенергії

Баланс електроенергії у 2019 році, млн кВт·год (% до 2018 року)

Виробництво електроенергії

Дані: Міністерство енергетики та захисту довкілля України, НЕК «Укренерго».

В Україні — Об'єднана енергетична система, яка є сукупністю атомних, теплових, гідроелектростанцій і таких, що працюють на відновлюваних джерелах енергії; теплоелектроцентралях; а також магістральних і розподільчих електромереж. Централізоване диспетчерське управління Об'єднаною енергосистемою (ОЕС) України здійснює НЕК «Укренерго». Усі суб'єкти господарської діяльності, об'єкти яких під'єднані до ОЕС України, зобов'язані виконувати оперативні команди та розпорядження диспетчера.

У 2019 році споживання електроенергії в Україні зменшилось на 2% через скорочення попиту з боку основних категорій споживачів. У промисловому секторі споживання електроенергії насамперед зменшили машинобудівна галузь — на 10%, паливна — на 4% та металургійна — на 3%. Суттєве зростання продемонстрували лише хімічна та нафтохімічна галузі — на 20%, що в значній мірі обумовлено припиненням імпорту міне-

ральних добрив з Російської Федерації. Зокрема, 1 липня 2019 року набула чинності постанова Кабінету Міністрів №535 «Про внесення змін до переліку товарів, заборонених до ввезення на митну територію України, що походять з Російської Федерації», яка містить в переліку добрива.

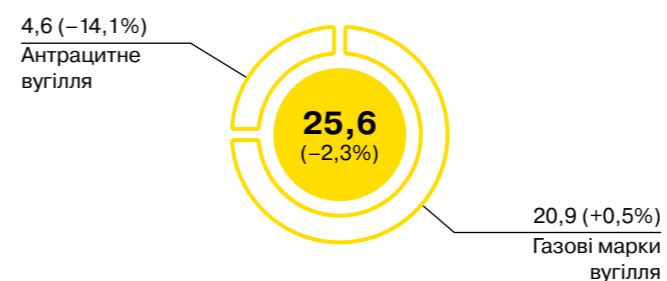
На фоні скорочення попиту Україна у другому півріччі відновила комерційний імпорт електроенергії, який був припинений у 2015 році.

Ці два фактори стали головними чинниками зниження виробництва електроенергії в Україні, в першу чергу тепловою генерацією (зменшення генерації гідроелектростанціями викликає низьким рівнем притоку води в річках). ГК ТЕС скоротили обсяг виробництва на 6%, незважаючи на продовження реалізації стратегії щодо заміщення вугілля марки «А» у паливному балансі електростанцій вугіллям марки «Г». У 2017—2019 роках з антрациту на газове вугілля переобладнані чотири енер-

гоблоки ДТЕК Придніпровська ТЕС, один — ДТЕК Криворізька ТЕС, два — Зміївської ТЕС і ще два — Трипільської ТЕС. Такі заходи знижують ризики зупинки виробництва через дефіцит палива, що підвищує стійкість роботи енергосистеми країни. Загалом Україна імпортувала 4,5 млн тонн антрациту у 2019 році, що на 1,1% менше у порівнянні з 2018 роком. Антрацит надходив до України з трьох країн: Російської Федерації, Південно-Африканської Республіки та США. Найбільшим постачальником залишається РФ, частка якої у загальній структурі імпорту вугілля зросла з 85% у 2018 році до 98% у 2019 році.

Сьогодні вугілля забезпечує більше третини потреб України у виробництві електроенергії. Хоча теплова генерація у 2019 році знизила сумарне споживання вугілля, витрата газових марок вугілля показує позитивну динаміку завдяки стратегії з переобладнання енергоблоків. Як очікується, ця тенденція буде

Витрати вугільної продукції ТЕС і ТЕЦ у 2019 році, млн тонн (% до 2018 року)

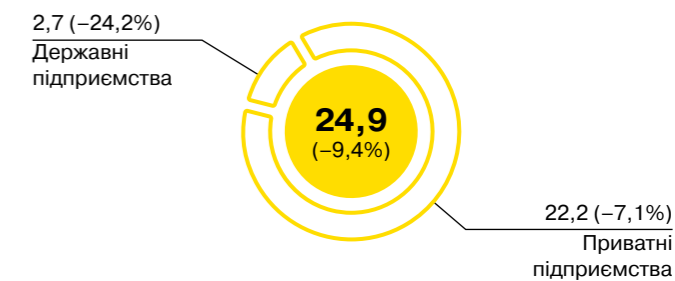

Дані: Міністерство енергетики та захисту довкілля України, DixiGroup.

продовжена надалі — Україна планує в майбутньому повністю замінити антрацит газовою маркою вугілля, видобуток якої не наражається на ризик припинення через воєнні дії. А вже з березня 2017 року Україна повністю припинила видобуток вугілля на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей, де розташовані всі антрацитові шахти.

Загалом Україна посідає сьоме місце у світі за обсягом доведених запасів вугілля, які оцінюються у 34,4 млрд тонн, що становить 3% від загальносвітових запасів. Більша частина покладів — енергетичне вугілля, на коксівне вугілля припадає приблизно 30%. Основні поклади розташовані в Донецькому, Дніпровському та Львівсько-Волинському вугільних басейнах, а також у Дніпровсько-Донецькій і Закарпатській вугленосних западинах. Родовища характеризуються великою глибиною залягання, від 500 до 1 000 метрів, і тонкими пластами в 0,8—1,0 метр.

Видобуток енергетичного вугілля в Україні у 2019 році, млн тонн (% до 2018 року)

Дані: Міністерство енергетики та захисту довкілля України.

Виробництво, КВВП* і питома витрата палива компаній теплової генерації

Компанії	Виробництво електроенергії, млрд кВт·год		КВВП, %		Питома витрата палива, г/кВт·год	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
ДТЕК Енерго (ГК ТЕС і ТЕЦ)	36,0	31,4	35,2	32,9	405,4	405,8
Центрэнерго	8,7	10,2	12,9	15,1	405,2	395,0
Донбасенерго	3,5	3,4	44,8	43,7	407,4	418,1

* Коефіцієнт використання встановленої потужності.

КВВП для ДТЕК Енерго вказано без урахування енергоблоків газомазутних і тих, що знаходяться в консервації.

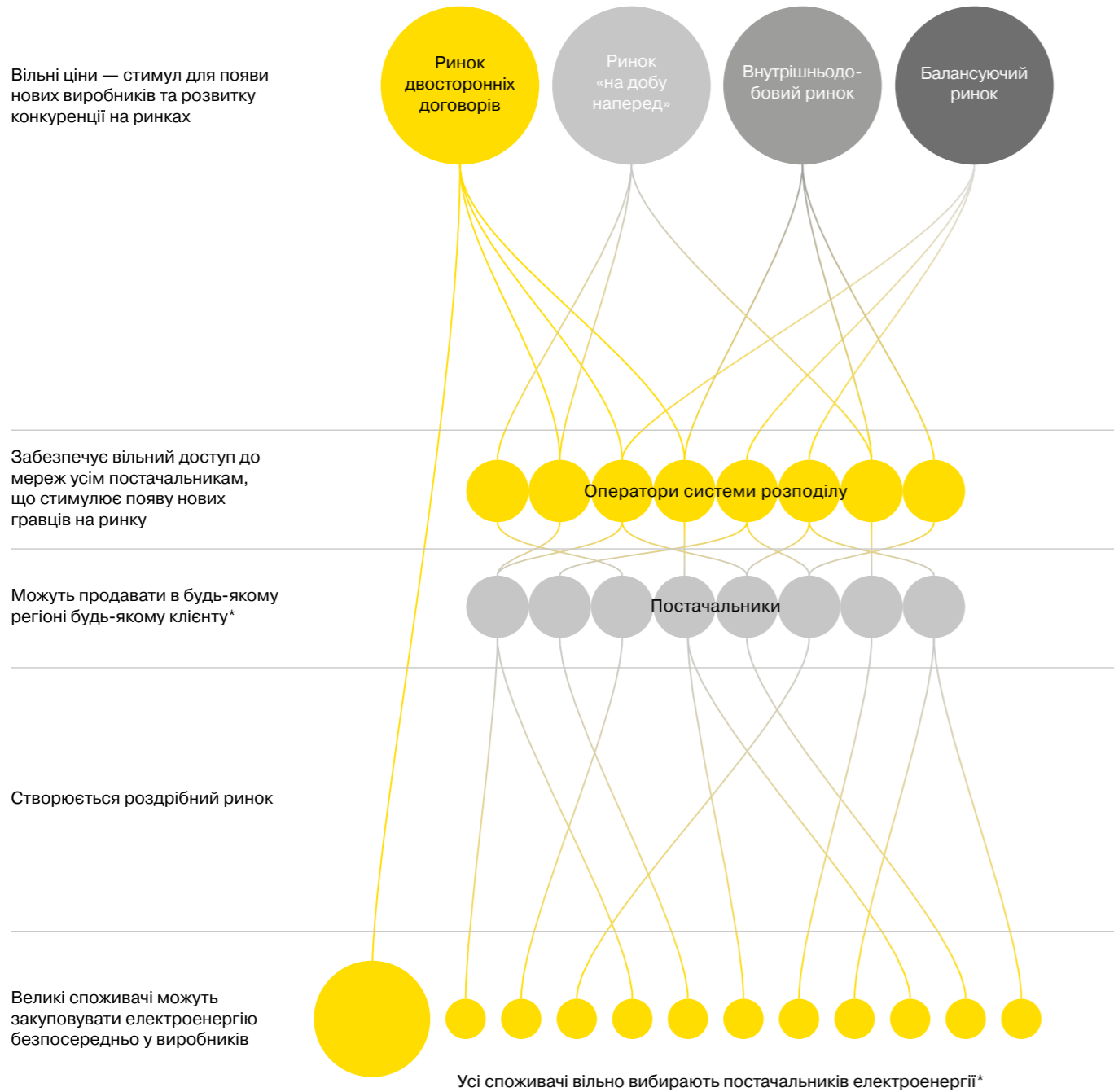
Регулювання галузі й тарифоутворення

У 2019 році діяли дві моделі ринку електроенергії. У першому півріччі — модель «єдиного покупця», де всі учасники взаємодіяли через Оптовий ринок електроенергії, оператором якого було ДП «Енергоринок». Спочатку в Оптовий ринок виробники продавали всю вироблену електроенергію, а потім постачальники закуповували її для забезпечення своїх споживачів. Від цієї моделі Україна перейшла до конкурентного ринку елек-

троенергії. З 1 липня 2019 року Законом України «Про ринок електричної енергії» №2019-VIII був запроваджений лібералізований ринок відповідно до норм європейського законодавства у сфері електроенергетики. За аналогією з європейськими країнами запроваджено ринки: двосторонніх договорів, «на добу наперед», внутрішньодобовий та балансуєчий. Також мав запрацювати ринок допоміжних послуг, але генеруючі компанії не встигли у визначений строк сертифікувати обладнання згідно з «Порядком проведення випробувань обладнання», тому його запуск в повному обсязі не відбувся вчасно.

Ринок електроенергії в результаті реформи

Вільні ціни — стимул для появи нових виробників та розвитку конкуренції на ринках

Забезпечує вільний доступ до мереж усім постачальникам, що стимулює появу нових гравців на ринку

Можуть продавати в будь-якому регіоні будь-якому клієнту*

Створюється роздрібний ринок

Великі споживачі можуть закуповувати електроенергію безпосередньо у виробників

* Крім побутових споживачів, тарифи на електроенергію для них встановлені НКРЕКП на фіксованому рівні.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), — колегіальний орган, який діє самостійно та незалежно від органів державної влади й місцевого самоврядування. Мета діяльності комісії — державне регулювання, моніторинг і контроль суб'єктів господарювання у сфері енергетики та комунальних послуг. У моделі «єдиного покупця» комісія затверджувала прогнозну оптову ринкову ціну на електроенергію, тарифи на відпуск електроенергії для окремих виробників, тарифи на передачу та розподіл електроенергії, тарифи для побутових споживачів і методики формування тарифів на електроенергію, що постачалась постачальниками за регульованим тарифом. Із переходом до конкурентного ринку Порядок формування прогнозу оптової ринкової ціни на електроенергію втратив чинність. У зв'язку з переходом на європейську модель ринку облэнерго розділили монопольний і конкурентний вид діяльності, виділивши операторів системи розподілу та постачальників електроенергії. Водночас постачальники електроенергії, які були виділені з облэнерго, на дворічний період наділені функцією постачальників універсальної послуги на закріпленій території. Вони є гарантованими постачальниками для побутових і малих непобутових споживачів, а також бюджетних організацій незалежно від величини договірної потужності та споживачів із договірною потужністю до 150 кВт.

Усі великі споживачі, приєднані до електромереж із договірною потужністю від 150 кВт, повинні були до 1 січня 2019 року вибрати собі постачальника електроенергії. Якщо ж споживач до цієї дати не вибрав постачальника й не уклав із ним договір, то постачання електроенергії йому здійснював постачальник «останньої надії». Постачальник «останньої надії» — юридична особа, яка не має права відмовити споживачу в постачанні електроенергії. Постачання здійснюється впродовж 90 днів і після закінчення строку припиняється. Постачальником «останньої надії» на період з 1 січня 2019 року до 1 січня 2021 року стало ДП «Укрінтеренерго» згідно з рішенням уряду. НКРЕКП встановила тарифи на послуги постачальника «останньої надії», постачальників універсальних послуг та на послуги з розподілу електроенергії.

Також у межах енергореформи очікується впровадження стимулюючого тарифоутворення (RAB-регулювання), що так і не відбулося попри прийнятий 2013 року базовий пакет нормативних документів. RAB-регулювання передбачає, що для операторів системи передачі та операторів системи розподілу будуть встановлені тарифи та граничний розмір прибутковості на капітал один раз на кілька років наперед (період регулювання). Це дасть можливість залучати інвестиції в технічний розвиток і впровадження сучасних технологій, щоб підвищувати якість надання послуг споживачам.

Структура продажу електроенергії на оптових ринках, %

Дані: Оператор ринку, УЕБ, НЕК «Укренерго», оцінка ДТЕК.

* PCO — покладання спеціальних обов'язків на учасників ринку електроенергії для забезпечення суспільних інтересів. Цей механізм дозволив уникнути підвищення тарифу на електроенергію для побутових споживачів, який востаннє змінювався у 2017 році, та профінансувати покупку електроенергії у виробників з відновлюваних джерел за зеленим тарифом.

Динаміка ОРЦ та цін на ринку на добу наперед, грн/МВт·год

2018	I півріччя 2019	II півріччя 2019	II півріччя 2019
1 561	1 618	1 575	1 465
		база Бурштинський енергоострів	база ОЕС України

Дані: Оператор ринку, УЕБ, НЕК «Укренерго», оцінка ДТЕК.

Ключові законодавчі події 2019 року

Здійснити енергореформу було головним завданням енергетичної галузі у 2019 році. Відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» №2019-VIII від 13 квітня 2017 року, лібералізований роздрібний ринок електроенергії почав діяти 1 січня 2019 року, а згодом, з 1 липня 2019 року — лібералізований оптовий ринок. Але багато підзаконних актів приймалося протягом 2019 року.

• 27.02.2019 року прийнято постанову Кабінету Міністрів №140, якою Ощадбанк визначений уповноваженим банком ринку електричної енергії з 01.07.2019 року.

• 22.05.2019 року на засіданні Кабінету Міністрів затверджені статuti державних підприємств «Оператор ринку» і «Гарантований покупець».

• 05.06.2019 року на засіданні Кабінету Міністрів прийнято постанови, необхідні для впровадження нового ринку електроенергії з 01.07.2019 року, а саме:

- затверджено положення про покладання функцій PCO для населення;
- затверджено порядок проведення електронних аукціонів для продажу електроенергії за двосторонніми договорами державними компаніями.

• 12.06.2019 року на засіданні Кабінету Міністрів прийнято постанови, необхідні для впровадження нового ринку електроенергії з 01.07.2019 року, а саме:

- призначено директорів державних підприємств «Гарантований покупець» та «Оператор ринку»;
- затверджено зміни до Положення про покладання функцій PCO для населення;
- затверджено розподільчий баланс ДП «Енергоринок».

- 21.06.2019 внесено зміни до Кодексу системи передачі (постанова НКРЕКП №1120).
- 24.06.2019 року для ефективного і повноцінного впровадження нового ринку електричної енергії прийняті постанови НКРЕКП:
  - про внесення змін до постанови від 14.03.2019 року №307, нова редакція Правил ринку;
  - про внесення змін до постанови від 14.03.2019 року №308, нова редакція Правил ринку на добу наперед і внутрішньодобового ринку.
 Негативним фактором внаслідок запровадження цих змін стало введення в Правила ринку прайс-кепів на ринках на добу наперед, внутрішньодобовому ринку та балансуєчому.
- 10.07.2019 року постановою Кабінету Міністрів №677 затверджено порядок будівництва генеруючих потужностей і управління попитом (порядком передбачено створення сприятливих умов для участі інвесторів у будівництві нових електрогенеруючих потужностей).
- 18.07.2019 року постановою НКРЕКП №1525 внесено зміни до Правил роздрібного ринку електричної енергії, якими врегульовані проблемні питання роздрібного ринку.
- 18.09.2019 року прийняті зміни до Закону «Про ринок електроенергії», які дозволили імпорт електроенергії з Росії та Білорусі. В результаті цих дій на ринку з'явилась імпортована з Російської Федерації та Білорусі електроенергія, яка продавалась за демпінговими цінами, що спричинило обвал цін на ринку на добу наперед. Українські виробники електроенергії зазнали суттєвих збитків.
- До позитивних моментів належить внесення змін до Кодексу системи передачі (постанова НКРЕКП від 05.11.2019 року №2267), якою передбачено перехідний період для ринку допоміжних послуг. Декларативний принцип отримання свідоцтв про відповідність вимогам допоміжних послуг (спрощена сертифікація учасника) дав можливість стартувати цьому сегменту ринку.
- 04.12.2019 року прийняті зміни до Закону України «Про ринок електроенергії», якими були частково обмежені можливості імпорту електроенергії з Росії та Білорусі. Також Закон вперше наділив НКРЕКП правом встановлювати граничні ціни на ринку. Разом з тим була визначена низка обмежень: граничні ціни можуть встановлюватись лише у разі істотного коливання цін на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку, відповідно

до методики, визначеної Регулятором, а рівень граничних цін має впливати на формування вільної (ринкової) ціни у мінімальний спосіб. Доцільність встановлення та рівень граничних цін у разі їх встановлення мають переглядатися Регулятором не менше одного разу на шість місяців. Слід зазначити, що відповідна методика так і не була затверджена, а граничні ціни встановлюються на постійній основі.

• 09.12.2019 року прийнято постанову Кабінету Міністрів №1003 «Про внесення змін до Положення про покладання спеціальних обов'язків учасників ринку електричної енергії для забезпечення суспільних інтересів в процесі функціонування ринку електричної енергії». Це надало додаткові джерела фінансування Гарантованому покупцю.

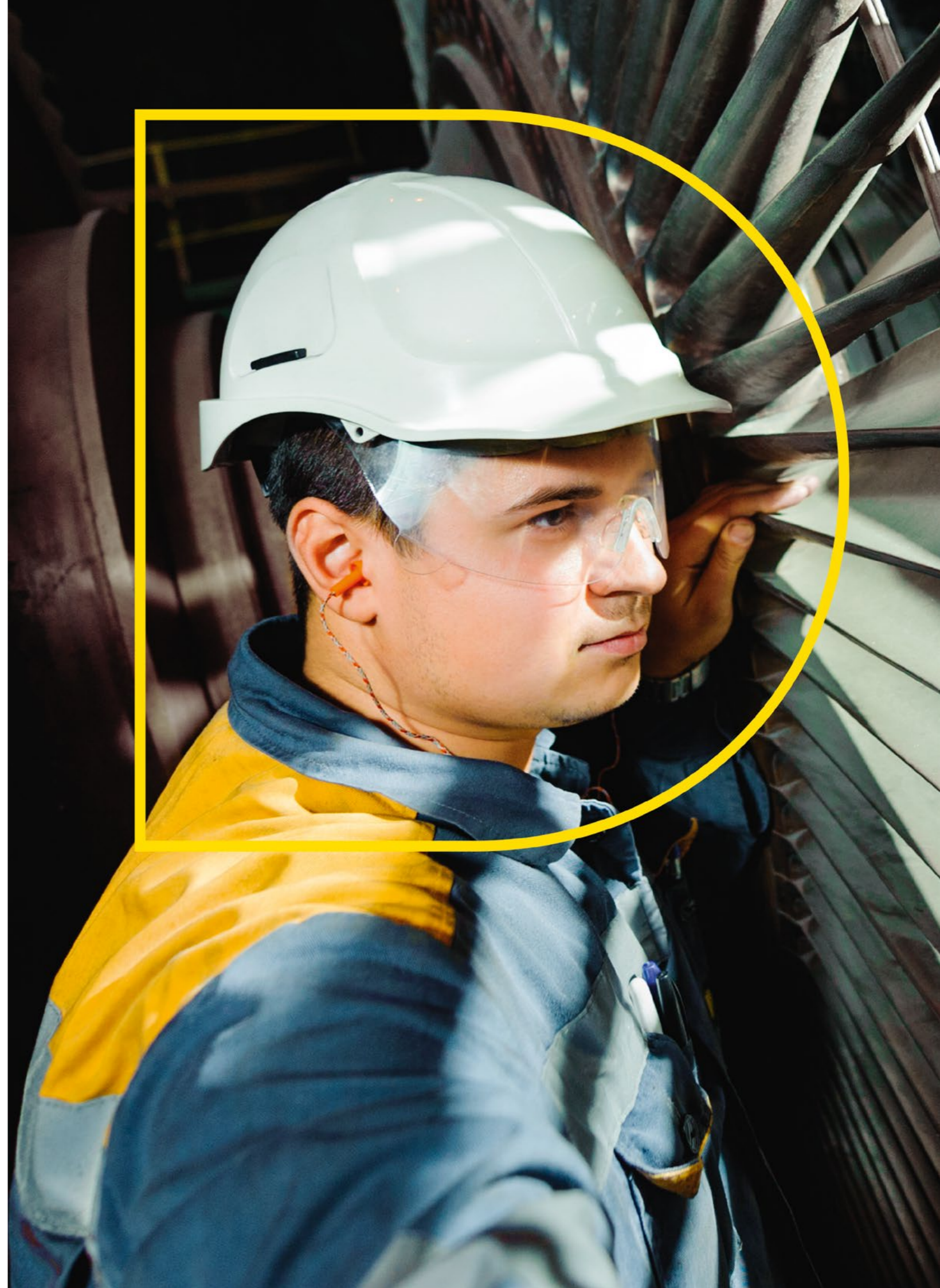
• 19.12.2019 року Верховна Рада України прийняла Закон України №2490-1 про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конституційних принципів в сферах енергетики і комунальних послуг. Закон передбачає надання нових повноважень і принципів у роботі НКРЕКП.

• 26.11.2019 постановою НКРЕКП №2485 внесені зміни до Правил ринку, якими змінено прайс-кепи на балансуєчому ринку, що в подальшому дозволило учасникам ринку здійснювати маніпуляції на ринку на добу наперед, оскільки в певні періоди ціни балансуєчого ринку були нижчими за ціни на ринку на добу наперед.

Головні завдання та виклики у 2020 році

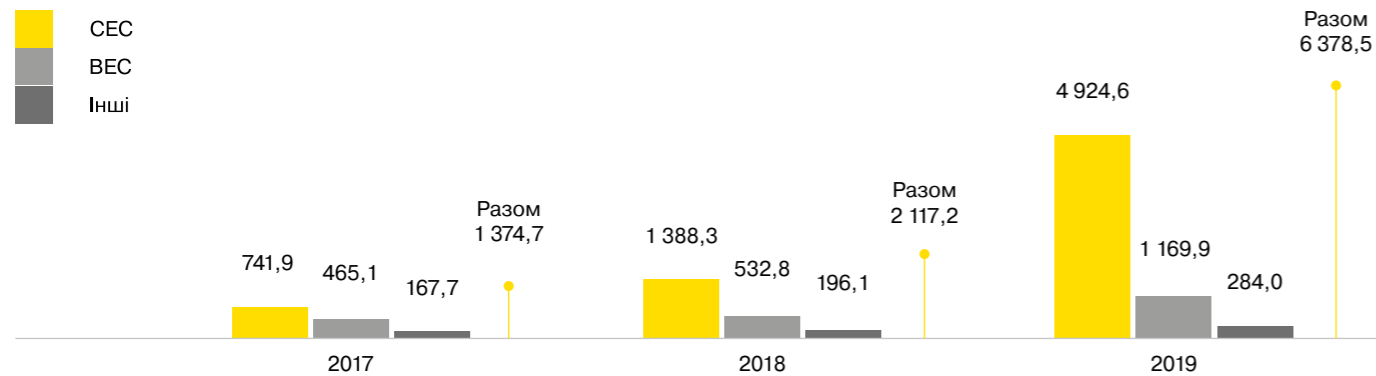
Продовжити реформу галузі, для реалізації якої необхідно:

- забезпечити економічно збалансовану модель роботи енергетичної галузі;
- змінити товарне ПСО на фінансове та поступово усунути механізми перехресного субсидування, а також привести ціни (тарифи) для кінцевих споживачів до економічно обґрунтованого рівня;
- врегулювати питання заборгованості, що виникла в Оптовому ринку електроенергії до 1 липня 2019 року, а також після переходу на нову модель ринку електроенергії;
- скасувати штучні цінові обмеження — прайс-кепи на ринках на добу наперед та внутрішньодобовому;
- перейти на стимулююче тарифоутворення операторам системи розподілу.

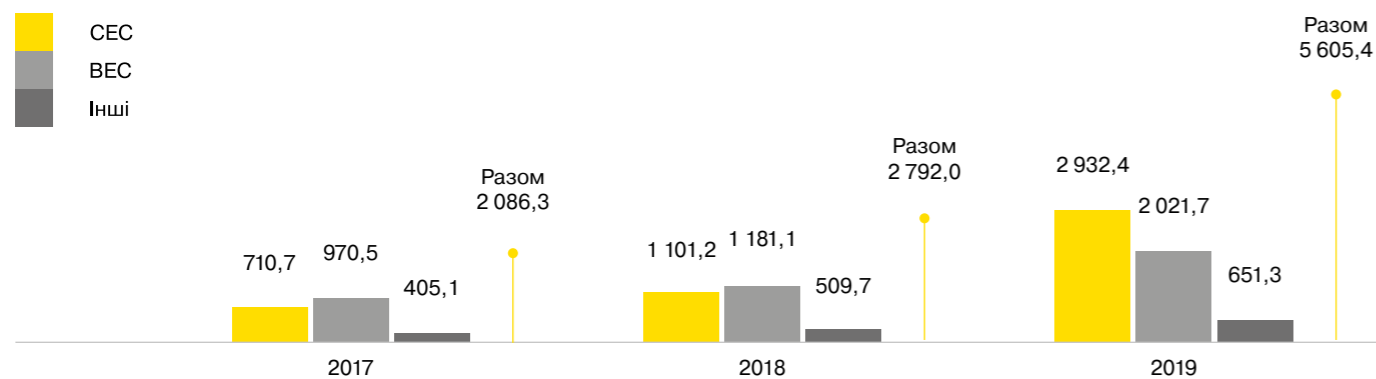
Галузь відновлюваних джерел енергії

Встановлена потужність об'єктів, які працюють за зеленим тарифом, МВт

Дані: НКРЕКП. Інформація надана щодо об'єктів, які розташовані на материковій Україні, без урахування приватних домогосподарств.

Виробництво електроенергії ВДЕ, млн кВт·год

Дані: УВЕА, НКРЕКП. Інформація наведена без урахування приватних домогосподарств.

Станом на кінець 2019 року у відновлюваній енергетиці на частку сонячної генерації припадає 78,9% встановлених потужностей, тоді як частка у виробництві електроенергії — 52,3%. У вітроенергетиці зворотна ситуація: 16,5% у встановленій потужності й 36,1% — у виробництві електроенергії.

Сонячна енергетика залишається лідером за темпами приросту потужностей, що пов'язано з доступнішими технологіями будівництва об'єктів, а також високою гнучкістю управління розміром станції. У цьому сегменті працює більшість компаній — 600 з понад 760 гравців ринку відновлюваної енергетики.

Вітроенергетика також другий рік поспіль продемонструвала найвищі за останні 10 років темпи зростання встановлених потужностей. 637 МВт було введено в експлуатацію, що майже вдвіть перевищує показник року раніше.

Загалом 2019 рік став рекордним за приростом потужностей у зеленій енергетиці — понад 4,1 ГВт було введено

в експлуатацію, що майже вшестеро перевищує результат 2018 року. Ключовими драйверами розвитку стали сприятливий інвестиційний клімат, ефективні заходи стимулювання відновлюваної енергетики, а також розвиток технологій із підвищенням їхньої продуктивності. Крім того, важливим фактором зростання стала активна позиція українських державних банків і міжнародних фінансових інституцій щодо інвестицій у проекти ВДЕ. У 2019 році на ринок відновлюваної енергетики України вийшли такі компанії, як NBT (Норвегія), Guris (Туреччина), Scates Solar (Норвегія), TIU Canada (Канада), Modus Energy International (Литва), EMSOLT (Туреччина). Іноземні інвестиції в український сектор ВДЕ, за даними Bloomberg New Energy Finance, склали \$3,5 млрд.

У рейтингу Кліматоскоп 2019 Україна посіла почесне 8-е місце серед 104 країн світу, піднявшись за рік на 55 позицій (з 63-го місця). Кліматоскоп (CLIMATESCOPE) — щорічне дослідження BloombergNEF, яке оцінює інвестиційні умови для екологічно чистої енергетики у країнах світу, що розвиваються.

Також варто відзначити активний розвиток відновлюваної

енергетики на рівні домогосподарств. В Україні вже нараховується приблизно 22 тис. домогосподарств, які встановили сонячні панелі — майже 2/3 з них зробили це у 2019 році. Значний ривок росту потужностей дозволив збільшити частку зеленої енергетики в загальному обсязі виробництва електроенергії до майже 4% за підсумками 2019 року. У 2020 році, згідно з прогнозом балансом електроенергії ОЕС України, очікується виробництво 11 375 млн зелених кВт·год, що становитиме 7,9% у загальному обсязі виробництва. Вод-

ночас Енергетична стратегія України передбачає амбітнішу довгострокову ціль: 25% має займати зелена енергетика у первинному споживанні енергоресурсів до 2035 року. З одного боку, це створює гарні передумови для збільшення обсягу інвестицій у сектор, з іншого — потребує більш виваженого підходу до балансу енергетичної системи України, а також системи державної підтримки ВДЕ, зокрема впровадження кращого світового досвіду — проведення «зелених аукціонів».

ТОП-10 областей із розміщення ВДЕ на кінець 2019 року, МВт

Лідерами 2019 року за приростом зелених потужностей стали Дніпропетровська, Миколаївська, Запорізька та Херсонська області. Вони забезпечили майже 60% приросту від загального в країні, здебільшого завдяки будівництву сонячних електростанцій.

Області	BEC	SEC	SEC домогосподарств	Інші	Разом
Херсонська	337,7	406,0	33,2	3,9	780,8
Запорізька	497,8	288,9	5,6	3,7	796,0
Одеська	32,7	430,0	21,1	1,2	485,0
Миколаївська	118,9	592,6	16,3	13,6	741,4
Львівська	33,9	328,7	18,6	3,0	384,2
Вінницька	0,0	336,5	17,9	40,9	395,3
Хмельницька	0,0	275,9	23,0	25,1	324,0
Дніпропетровська	0,0	1 013,8	70,6	29,8	1 114,2
Кіровоградська	0,0	298,4	31,9	19,3	349,6
Донецька	13,5	0,0	9,4	5,5	28,4
Інші	7,1	952,3	305,4	138,5	1 403,3

Дані: НКРЕКП, УВЕА, без урахування НКТ (138 МВт потужностей BEC у Донецькій і Луганській областях).

Регуляторне середовище

Розвиток відновлюваної енергетики залишається одним із стратегічних пріоритетів України в галузі. Але стрімкий приріст потужностей ВДЕ у 2018 та 2019 роках став причиною регуляторних ініціатив, покликаних підвищити ефективність їхньої інтеграції в енергосистему та впровадити ринкові механізми стимулювання. У першому півріччі 2019 року були прийняті важливі законодавчі зміни, що запровадили нову конкурентну модель підтримки відновлюваних джерел згідно з європейськими практиками. Друге півріччя також відзначилося низкою регуляторних ініціатив, частина яких носила дещо хаотичний, а в деяких випадках відверто дискримінаційний характер. Більшість з них не була доведена до кінця, діалог щодо регулювання розвитку зеленої енергетики продовжився у 2020 році. У 2019 році сектор зазнав значних законодавчих змін:

- Закон №2712-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» набрав чинності 22 травня 2019 року. Пізніше ним було запроваджено надання державної підтримки суб'єктам господарювання у сфері відновлюваної енергетики через аукціони з розподілу квот, а також забезпечено умови завершення проєктів ВДЕ та отримання ними зеленого тарифу у разі підписання договорів pre-PPA.

- З 1 липня 2019 року відповідно до вимог Закону «Про ринок електричної енергії» в Україні запрацював новий ринок електроенергії, складовими якого є балансуєчий ринок, ринок допоміжних послуг, ринок «на добу наперед» та внутрішньодобовий ринок. Згідно з частинами 2, 3 та 9 ст. 65 Закону України «Про ринок електроенергії», Кабінет Міністрів з метою виконання гарантій держави щодо купівлі всієї електроенергії, виробленої на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (у т. ч. з використанням гідроенергії, яка вироблена лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), за встановленим зеленим тарифом або за аукціонною ціною, визначив державне підприємство для виконання функцій Гарантованого покупця електроенергії. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 року №324 було утворене ДП «Гарантований покупець» на базі філії «Гарантований покупець» ДП «Енергоринок». Із запровадженням нового ринку електроенергії купівля-продаж електроенергії за зеленим тарифом почала здійснюватися на підставі двостороннього договору між виробником або споживачем, якому встановлено зелений тариф, та Гарантованим покупцем.

- Законопроєктом №1210 від 30 серпня 2019 року були внесені правки в Податковий кодекс України з приводу скасування нульової ставки ПДВ на імпорту сонячних панелей, інверторів та вітрових турбін. Цей документ Президент України підписав у 2020 році. До змін нульова ставка ПДВ на імпорту обладнання для проєктів відновлюваної енергетики мала діяти з 1 січня 2019 до 31 грудня 2022 року, але її дія була обмежена 23 травня 2020 року — дата набрання законом чинності.

- У грудні 2019 року Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики і комунальних послуг (НКРЕКП), затвердила зміни до Постанови №641

від 26 квітня 2019 року, згідно з якими були внесені правки у Порядок купівлі електричної енергії за зеленим тарифом. Найважливіші зміни до Порядку:

- він регулює закупівлю електроенергії, виробленої з відновлюваних джерел, і за зеленим тарифом, і на основі аукціонів;
- він надає можливість вирішення спорів у міжнародному арбітражі за умови сплати щоквартальних внесків в спеціальний арбітражний фонд ДП «Гарантований покупець»;
- заснування публічного реєстру виробників електроенергії з відновлюваних джерел;
- зміни до процедури підписання договорів PPA, а також прогнозування та балансування.

- Цього ж місяця Кабінет Міністрів України прийняв Постанову «Про запровадження конкурентних умов стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» №1175 від 27 грудня 2019 року. Постанова визначає порядок проведення аукціонів з розподілу квоти підтримки та порядок відбору операторів електронних майданчиків для проведення аукціонів. ДП «Прозорро.Продажі» визначене адміністратором електронної торгової системи для проведення аукціонів. Порядок проведення аукціонів з розподілу квоти підтримки регулює зокрема (1) формування річних квот підтримки суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії, (2) функціонування електронної торгової системи, (3) підготовку до проведення аукціону, (4) проведення аукціону, (5) визначення переможця за результатами проведення аукціону, (6) укладення та публікацію договору купівлі-продажу в електронній торгівельній системі, (7) внесення та повернення банківської гарантії, (8) вимоги до банків, що надають банківські гарантії, (9) розмір та порядок сплати винагороди операторам авторизованих електронних майданчиків та інші питання проведення аукціонів.

Важливою подією 2020 року став Меморандум «Про взаєморозуміння з врегулювання проблемних питань в галузі відновлюваної енергетики», який був укладений представниками асоціації ВДЕ та міністерством. Основні положення документа: ретроспективне зниження зеленого тарифу для ВЕС і СЕС, прискорення введення відповідальності за небаланси, проведення зелених аукціонів у 2021 році, 100% розрахунки за вироблену зелену електроенергію і погашення заборгованості. Меморандум затвердив наступний графік погашення боргів: 40% в IV кварталі 2020 року і далі 15% щокварталу протягом 2021 року.

На виконання умов Меморандуму був прийнятий Закон №810-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії», який набрав чинності 1 серпня 2020 року. В цей же день НКРЕКП переглянула діючий розмір зеленого тарифу з урахуванням понижуючого коефіцієнта, встановленого Законом (постанова №1497). Підписання Меморандуму — безпрецедентний випадок в міжнародній практиці, який продемонстрував відповідальність інвесторів. Зі свого боку, вони зробили внесок у подолання кризи в енергетиці та економіці, завдання уряду — відновити довіру інвесторів і виконати свої зобов'язання.

Ринок природного газу

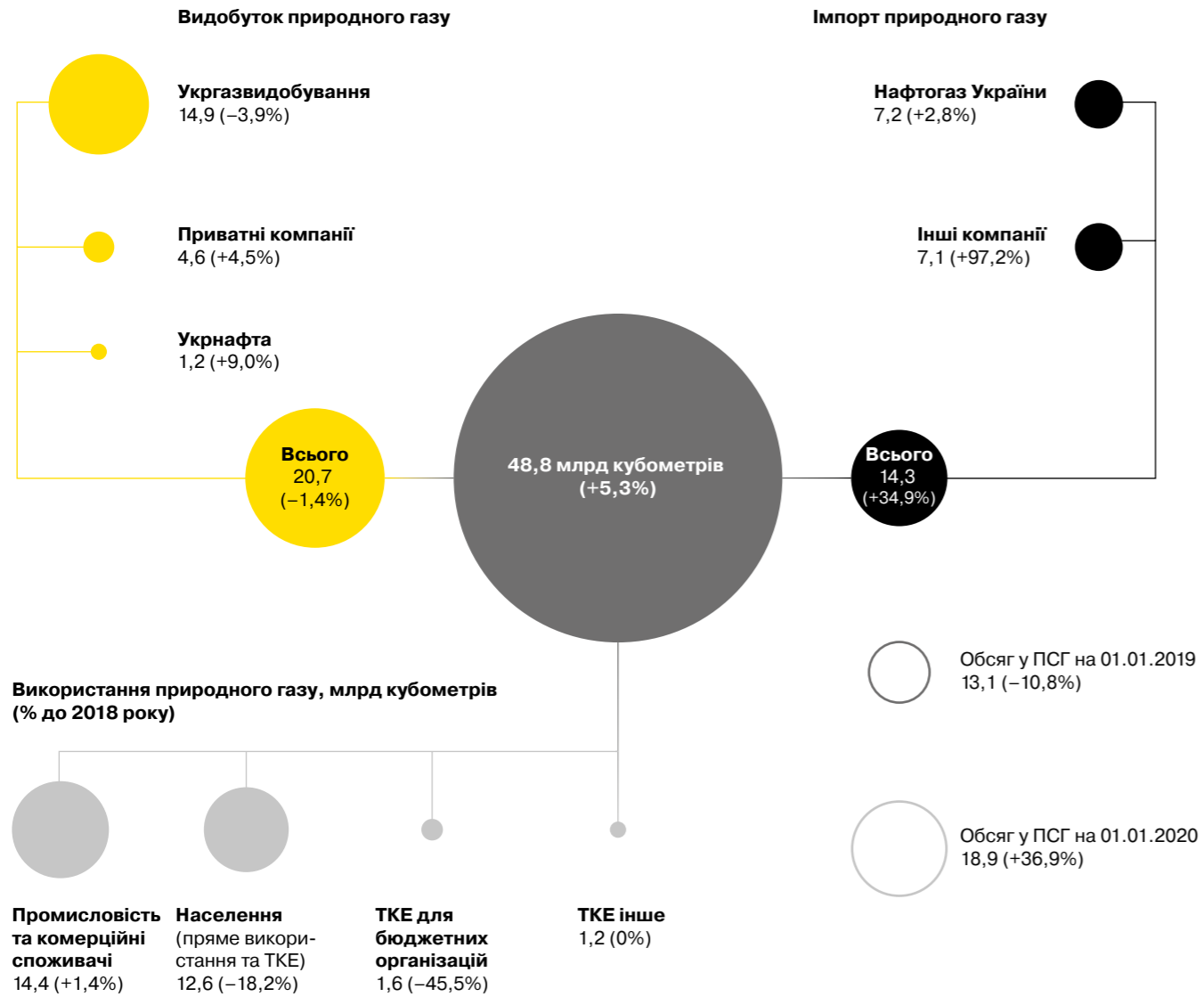
Баланс природного газу у 2019 році

Власний видобуток природного газу покриває 69,5% від обсягу загального споживання в країні (у 2018 році покриття склало 65%).

У 2019 році державні компанії зменшили видобуток на 3,9%, тоді як приватні виробники наростили обсяги видобутку на

4,5%. Варто зазначити, що більшість приватних компаній працюють на нових родовищах, тому показник природного падіння видобутку через виснаженість продуктивного пласту нижчий. У 2019 році Україна суттєво наростила імпорту природного газу. Приватні компанії-споживачі та трейдери збільшили закупівлі на 97,2%. При цьому з 2016 року газ імпортується лише з європейського напрямку.

Надходження природного газу, млрд кубометрів (% до 2018 року)

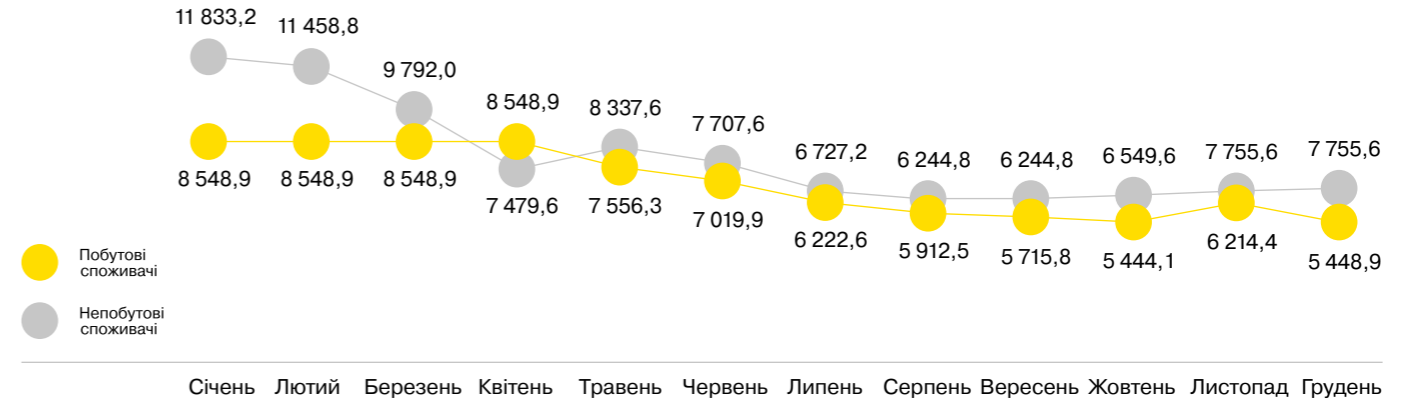

Дані: НАК «Нафтогаз України», Міністерство енергетики та захисту довкілля, Державна служба статистики України.

29,8 млрд кубометрів природного газу Україна використала у 2019 році, що на 7% менше за показник 2018 року. Суттєве скорочення попиту пояснюється в першу чергу теплішою погодою в зимові місяці. Водночас для опалення було спожито

природного газу на 44% більше. Це пояснюється переходом кількох виробників тепла на використання газу замість вугілля та альтернативних джерел енергії.

Ціна природного газу для споживачів у 2019 році, грн/тис. кубометрів

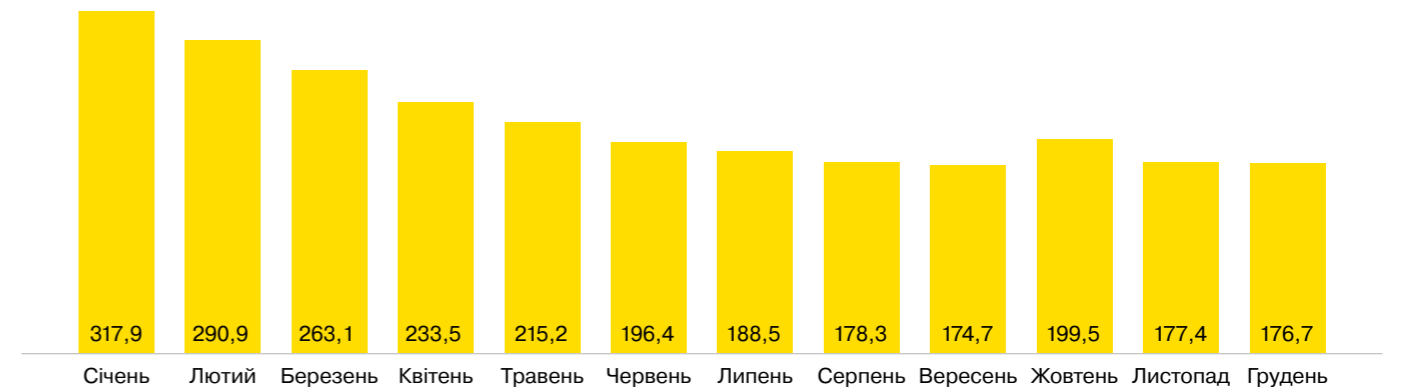

Дані: НАК «Нафтогаз України», ціни вказано з ПДВ.

До травня 2019 року для населення діяв тариф, встановлений у листопаді 2018 року. Починаючи з 1 травня Україна змінила систему тарифоутворення для побутових споживачів та впровадила щомісячний перегляд тарифу. Наразі кінцевий тариф має 4 складові: тарифи на послуги з транспортування та розподілу природного газу; торговельна націнка

постачальника, максимальний розмір якої встановлено Положенням про ПСО; ПДВ. Водночас тарифи на послуги з розподілу є різними для кожного регіонального оператора газорозподільної системи. Прейскуранти НАК «Нафтогаз України» слугують ціновим орієнтиром для ринку.

Середня ціна імпортного природного газу у 2019 році, \$/тис. кубометрів

Дані: Міністерство економічного розвитку та торгівлі України.

У 2019 році Україна продовжила імпортувати природний газ виключно з європейського напрямку. Пряме постачання з РФ не здійснюється з 2016 року.

Кількість імпортерів збільшується кожного року: 76 компаній постачали газ в Україну у 2019 році проти 65 компаній у 2018 році.

Регуляторне середовище

Анбандлінг та новий тариф газотранспортної системи (ГТС) Відповідно до вимог Третього енергопакета ЄС завершено один із етапів реформи українського ринку природного газу — проведено анбандлінг. З 1 січня 2020 року запрацював Оператор ГТС України, який повністю відокремлений та незалежний від НАК «Нафтогаз України».

Для вітчизняних газовидобувних підприємств НКРЕКП встановила тарифи на послуги транспортування природного газу на 2020—2024 роки: 101,93 грн за 1 000 м³ на добу — тариф для точок входу у ГТС; 124,16 грн за 1 000 м³ на добу — тариф для точок виходу з ГТС.

До тарифів застосовуватимуться коефіцієнти залежно від періоду замовлення потужності на прокачку природного газу. Для внутрішніх точок входу та виходу з ГТС встановлено коефіцієнт для кварталу — 1,02, для місяця — 1,04, для доби наперед — 1,1. Ці коефіцієнти вступають в силу поетапно до початку наступного газового року.

Перезавантаження Державної служби геології та надр України У 2019 році відбулася реформа надрокористування. Серед вже впроваджених змін у діяльності регулятора — спрощення доступу до геологічної інформації, створення інвестиційного атласу надрокористувача та робота щодо введення в дію електронного кабінету надрокористувача.

Було дано старт підготовці нової редакції Кодексу про надра, який має відповідати найкращим світовим практикам та ліквідувати усі наявні архаїчні бар'єри, щоб підвищити ефективність використання надр для зростання української економіки. У 2020 році Україна має отримати оновлену редакцію Кодексу про надра, який стане єдиним кодифікованим документом в сфері надрокористування. Модернізовані та адаптовані до світових стандартів правила будуть захищати інтереси держави та кожного надрокористувача.

Оновлення профільного законодавства

13 важливих змін до галузевого законодавства ухвалено Верховною Радою та урядом у 2019 році. Їх реалізація сприятиме розвитку галузі та збільшенню обсягів видобутку природного газу.

Суттєво спрощено доступ до розробки корисних копалин загальнодержавного значення завдяки виключенню з проекту тексту угоди про розподіл продукції оцінки впливу на довкілля, скасування необхідності погоджувати з обласними радами надання ділянки надр у користування, а також удосконаленню порядку отримання земельних площ у користування.

Експериментальний проект із продажу спецдозволів на надрокористування через платформу державних торгів ProZorro. Продажі зарекомендував себе як ефективний механізм залучення інвесторів. З метою його удосконалення прийнято зміни, які дозволяють іноземним компаніям брати участь в аукціонах напряму без створення юридичної особи в Україні. Крім того, при повторних торгах передбачено зниження стартової ціни на ділянку, яка не була реалізована на попередніх аукціонах. Вольовим кроком уряд ліквідував Комісію з надрокористування при Державній службі геології та надр, без колегіального рішення якої не надавалися жодні спецдозволи.

Онлайн-аукціони з надання ліцензій на розробку вуглеводнів Нафтогазовидобувна галузь — єдина галузь у надрокористуванні, яка ініціювала зміни та відмовилася від усіх способів отримати спецдозволи поза аукціонами. Вперше в Україні застосована практика через онлайн-платформу ProZorro. Продажі, яка належить до Єдиної системи електронних державних тор-

гів в Україні, надавати спецдозволи на користування надрами для розробки нафтогазових родовищ.

У 2019 році проведено 5 раундів онлайн-аукціонів, за результатами яких інвестори придбали 19 нафтогазових блоків загальною площею майже 3 000 км². Рекордсменом за придбаними спецдозволами стало державне АТ «Укргазвидобування», в активі якого 14 перемог, ще по одній у вітчизняних компаній ДТЕК Нафтогаз, Burisma Group, Надра Карбон, Єдина нафтогазова компанія та іноземного підприємства Nafta RV.

За результатами відкритих торгів державний бюджет України поповнився на 358 млн грн, що майже удвічі перевищує стартові пропозиції на ці ділянки.

Конкурси на укладання угод про розподіл продукції

Після п'ятирічної перерви Україна відновила практику проведення конкурсів на укладання угод про розподіл продукції з видобутку вуглеводнів. У 2019 році на конкурси було виставлено 13 нафтогазових блоків загальною площею майже 25 000 км². Але затверджені були переможці тільки за 9-ма конкурсами.

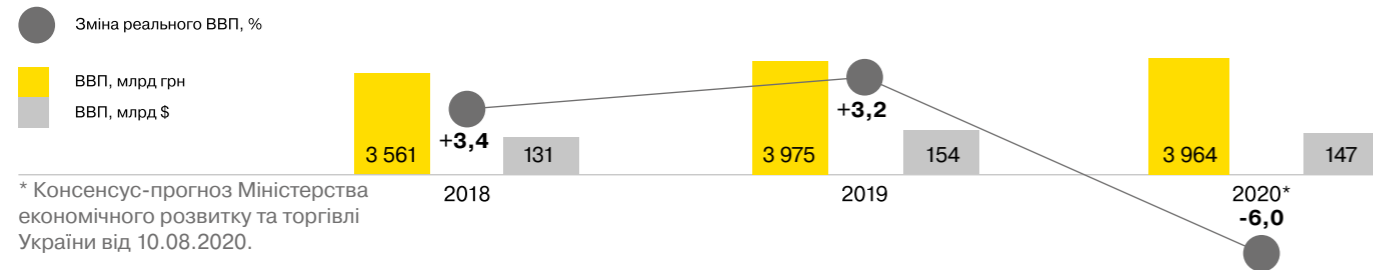
За результатами проведення цих конкурсів на український ринок вдалося залучити двох великих іноземних гравців: канадську компанію Vermilion Energy та американську Aspect Energy. Вони разом з іншими переможцями — провідними вітчизняними компаніями Укргазвидобування, ДТЕК Нафтогаз, Укрнафтобуріння, Geo Alliance Group та Західнадрасервіс — взяли на себе зобов'язання у наступні п'ять років інвестувати у розробку цих блоків від \$430 млн до \$1,5 млрд та пробурити щонайменше 39 пошукових свердловин.

Дані: Асоціація газовидобувних компаній України.

Макроекономічні показники України у 2019 році

Динаміка ВВП

Дані для 2019 року наведено за курсом 25,9 грн за 1 дол. США, для 2018 року — 27,2 грн за 1 дол. США.

За даними Національного банку України, зростання ВВП у 2019 році сталося завдяки збільшенню внутрішнього попиту на фоні підвищення зарплат та високого рівня інвестицій, що вплинуло на зростання у секторах торгівлі, транспорту та будівництва.

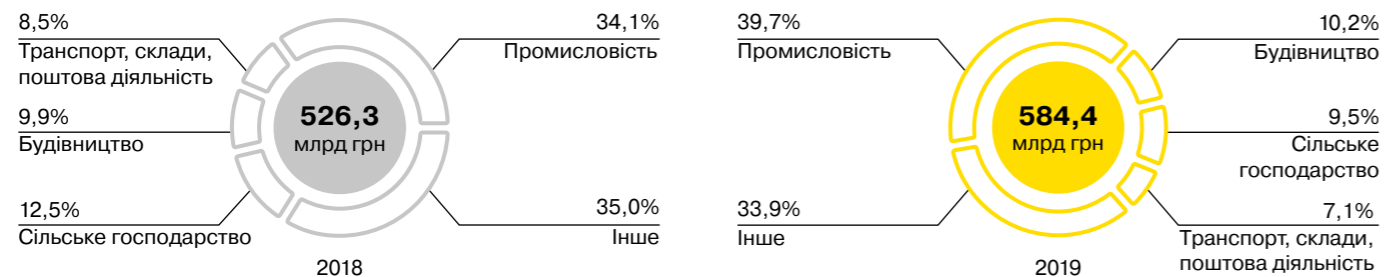
За консенсус-прогнозом Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, який було оприлюднено 10 серпня, у 2020 році очікується суттєве зниження реального ВВП — до -6,0%. Міністерство переглянуло темп зростання ВВП, за попереднім прогнозом очікувалось падіння до -4,2%, через впровадження карантину на території України з березня 2020 року внаслідок пандемії коронавірусної інфекції. Передусім суттєве зниження очікується в секторі послуг, що спричинено скороченням попиту на внутрішньому ринку. Також очікується зниження обсягів виробництва та експорту промислової продукції через суттєве уповільнення росту світової економіки та скорочення обсягів міжнародної торгівлі, що стало наслідком пандемії та волатильності на сировинних ринках. У другому півріччі прогнозується відновлення економіки завдяки поживленню споживчого попиту на внутрішньому та міжнародному ринках через зняття карантинних обмежень.

У 2019 році підприємства та організації спрямували 584,4 млрд грн на капітальні інвестиції, що на 11,0% перевищує показник 2018 року. Водночас структура джерел фінансування істотно не змінилася: власні кошти підприємств і організацій залишаються головним джерелом фінансування з часткою 68,1%, на бюджети всіх рівнів припадає 14,6%, на кредити банків — 7,0%, на вклади населення в будівництво житла — 5,6%, на іноземні інвестиції — 0,6%. Отже, у 2019 році частка власних коштів підприємств зменшилася на 3,2 в. п., а частка бюджетних коштів зросла на 1,9 в. п.

У промисловому секторі капітальні інвестиції розподілилися наступним чином: 44,7% припадає на переробну галузь, 29,2% — на видобувну промисловість і 24,4% — на постачання енергоносіїв. Інвестиції було спрямовано на матеріальні активи, переважно на закупівлю обладнання та покращення інженерних споруд.

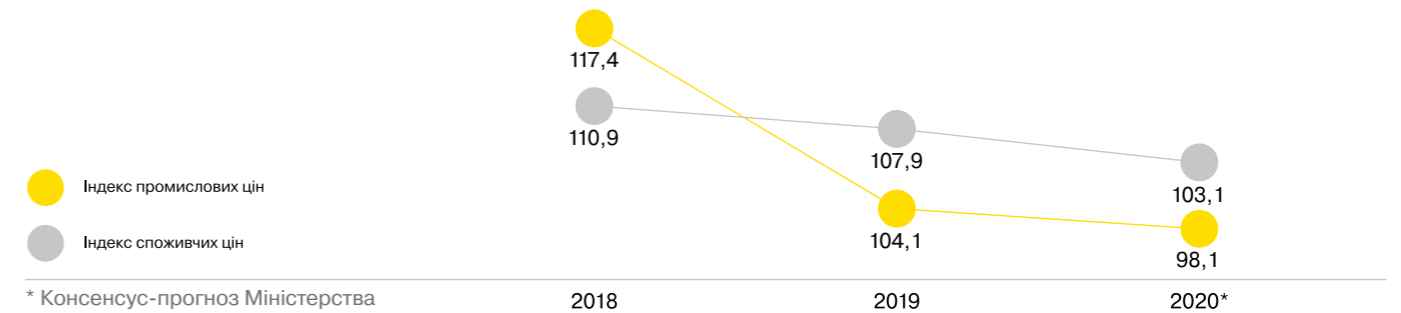
Чистий приплив прямих іноземних інвестицій становить \$3,3 млрд, тоді як минулого року цей показник склав \$2,9 млрд. В акціонерний капітал було направлено \$2,9 млрд у 2019 році, насамперед у реальній сфері економіки — промисловість, торгівлю, транспорт, ІТ.

Структура капітальних інвестицій, %

Дані: Державна служба статистики України.

Індекс промислових і споживчих цін, %

* Консенсус-прогноз Міністерства економічного розвитку та торгівлі України від 10.08.2020.

Дані: Державна служба статистики України.

Споживча інфляція за результатами 2019 року знизилася до 7,9%, а інфляція виробників — до 4,1% за рахунок жорсткої монетарної політики Національного банку України, покращення очікувань домогосподарств та зміцнення курсу гривні. НБУ визначив цільовий діапазон інфляції на 2020 рік на рівні 5% ± 1 в. п. та зберігає цей прогноз діючим. Національний банк прогнозує: у другому півріччі 2020 року українська економіка відновиться після пандемії, стрімке підвищення цін не відбудеться через скорочення сукупного попиту і пропозиції. Як очікується, середньорічний індекс споживчих цін буде на рівні 103,1, а індекс цін виробників — 98,1. Частково це результат зміцнення гривні у другому півріччі 2019 року.

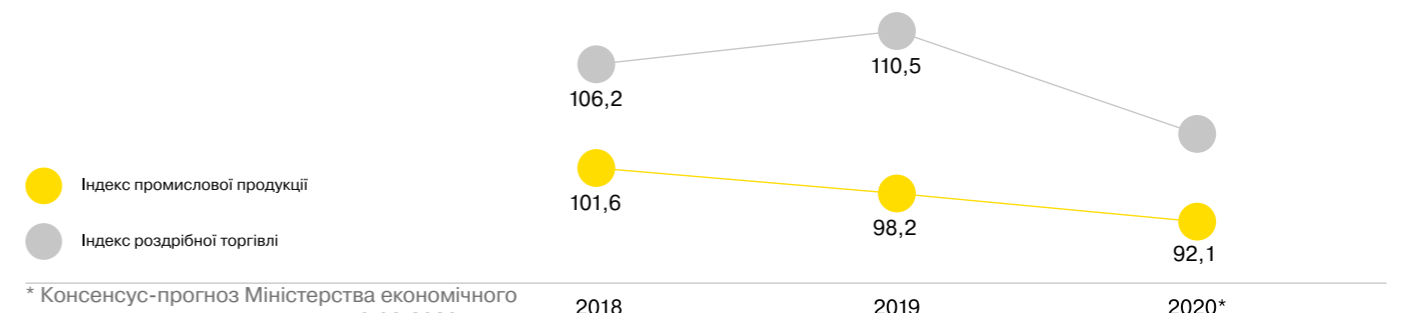
Середня номінальна заробітна плата штатних працівників у грудні 2019 року становила 12 264 грн, що на 14,8% перевищує показник аналогічного періоду 2018 року. За оцінкою Державної служби статистики України, доходи населення зросли до 3 699,3 млрд грн за рахунок перегляду розміру заробітної плати. Зростання доходів на тлі помірної зміни тарифів на по-

слуги ЖКГ знизилу кількість домогосподарств, які звернулися за субсидіями на відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг. Як зазначає Державна служба статистики України, у грудні 2019 року субсидії отримували 3,3 млн домогосподарств (3,9 млн домогосподарств у грудні 2018 року), а середня сума субсидії на одне домогосподарство знизилася з 713 грн на місяць у 2018 році до 639 грн у 2019 році.

У 2019 році обсяг промислової продукції зменшився на 1,8%, що передусім зумовлено погіршенням зовнішньоекономічних умов — значне зниження цін на сталь та залізну руду на світових ринках у III—IV кварталі, посилення торговельних воєн та введення торговельних обмежень з боку РФ, зміцнення курсу гривні. Зниження попиту та конкурентоспроможності українських металургійних та машинобудівних підприємств призвело до скорочення виробництва в 2019 році.

Сектор оптової та роздрібною торгівлі складає 13,1% у структурі доданої вартості ВВП України. Зростання внутрішнього попиту та інвестицій сприяло збільшенню фізичних об'ємів торгівлі у 2019 році. Зростання відбувалося насамперед завдяки попиту на непродовольчі товари, в той час як знизилася обсяги роздрібною продажу деяких груп продовольчих товарів.

Індекс промислової продукції та фізичного обсягу обороту роздрібною торгівлі, %

* Консенсус-прогноз Міністерства економічного розвитку та торгівлі України від 10.08.2020, скорегований прогноз сектора торгівлі не наведено.

Дані: Державна служба статистики України.

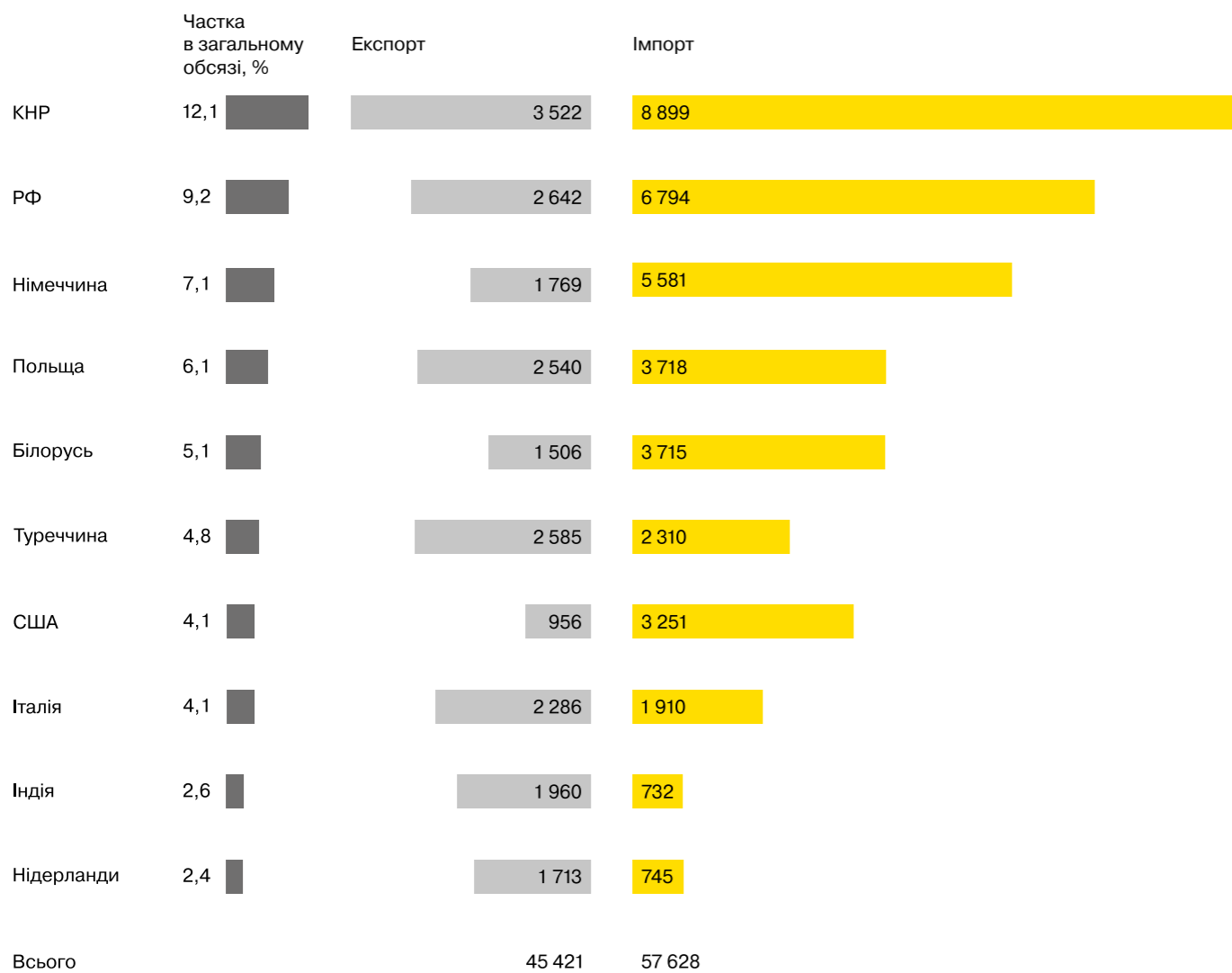
Промисловість, будівництво, роздрібною торгівля та сільське господарство — базові галузі, від яких найбільше залежить рівень ВВП України. За підсумками 2019 року обсяг виконаних будівельних робіт зріс

на 23,0%, сектора торгівлі — на 13,6%, а сільського господарства — на 1,3% (8,5%, 3,3% та 5,7% відповідно у 2018 році).

Рейтинг країн у загальному обсязі зовнішньої торгівлі товарами у 2019 році, млн \$

Дані: Національний банк України.

Сукупний обсяг експорту товарів і послуг у 2019 році становив \$63 421 млн, імпорту — \$75 804 млн. Експорт збільшився на 7,2% проти 2018 року, тоді як імпорт зріс на 7,5%. Від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі становило \$12 383 млн.

Географічна структура імпорту товарів та послуг зберігає тренди, набуті 2015 року — зменшення частки товарообігу з країнами СНД та переорієнтація на європейські та азійські ринки. У 2019 році найбільше зростання показав імпорт товарів і послуг із країн Азії — 20,4%, який досяг \$17 619 млн. Імпорт із країн ЄС у 2019 році становив \$32 650 млн, що на 9,0% вище проти 2018 року. Імпорт товарів із РФ зменшився на 14,4% і становив \$7 821 млн.

В імпорті товарів переважають продукція машинобудівної галузі — 33,6% від загального обсягу, мінеральні продукти — 21,1%, хімічної та пов'язаних із нею галузей промисловості — 18,9%. Під впливом стійкого внутрішнього попиту значно зріс імпорт продукції машинобудування, продовольчих і промислових товарів на 21,1%, 20,6% і 13,6% відповідно. В той же час,

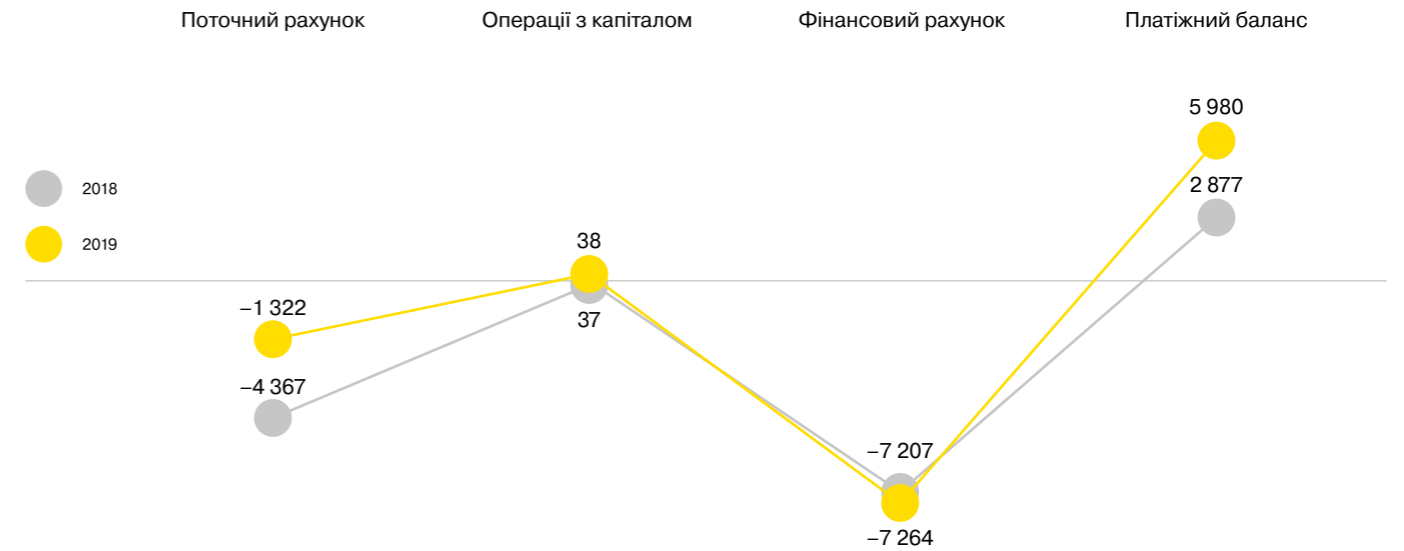
як зазначає НБУ у своєму звіті, обсяг енергетичного імпорту скоротився на 7,3%.

У 2019 році основу українського експорту становили: продовольчі товари — 48,7% у загальному обсязі, металургійна продукція — 22,0%, мінеральні продукти — 9,7%. Істотно на зростання експорту вплинув продаж зернових (завдяки високому врожаю 2019 року), тоді як зниження світових цін на залізну руду та металургійну продукцію призвело до зниження експорту чорних та кольорових металів на 12,0%.

Найбільше української продукції надходить до ринків країн ЄС та Азії — 43,1% та 23,2% відповідно у загальній структурі експорту.

За консенсус-прогнозом Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, у 2020 році експорт товарів та послуг знизиться на 13,2% через пандемію коронавірусної інфекції, що викликала скорочення попиту, та зниження цін на сировинних ринках. Обсяг імпорту товарів та послуг у реальному вимірі, як прогнозується зменшиться на 17,2%, переважно через скорочення внутрішнього попиту, передусім на споживчі товари, й зниження цін на енергетичних ринках.

Платіжний баланс, млн \$

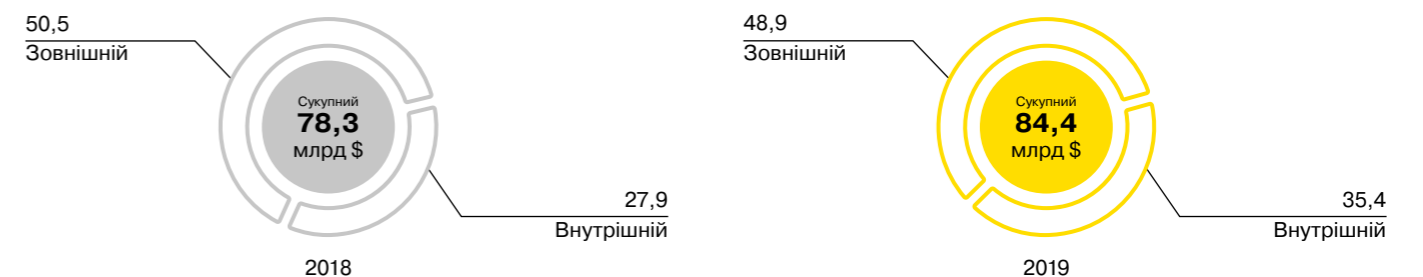
Дані: Національний банк України.

За підсумками року дефіцит поточного рахунку склав 0,9% ВВП (3,6% у 2018 році). Дефіцит зменшився до \$1,3 млрд (\$4,4 млрд у 2018 році). Темпи зростання експорту та імпорту були відповідно на рівні 7,2 та 7,5% (9,8 та 12,8% у 2018 році), скорочення дефіциту поточного рахунку було досягнуто завдяки збільшенню надходжень первинних і вторинних доходів.

Приплив капіталу за фінансовим рахунком у 2019 році спостерігався насамперед у борговий капітал як у приватному, так і у державному секторі. Зокрема, через зміцнення гривні в середині 2019 року спостерігалось підвищення попиту з боку нерезидентів на гривневій ОВДП — чиста купівля становила \$4,4 млрд. Крім того, низка українських компаній здійснила випуск єврооблігацій на загальну суму \$2,1 млрд, з яких \$363 млн

було залучено Групою ДТЕК через розміщення зелених єврооблігацій для розвитку відновлюваної енергетики України. Залучення боргового капіталу від нерезидентів та придбання іноземної валюти на ринку дозволило Національному банку України збільшити міжнародні резерви на 22%, і станом на 1 січня 2020 року вони сягнули \$25,3 млрд. Такий обсяг покриває 3,8 місяця майбутнього імпорту і є достатнім для виконання зобов'язань України та здійснення поточних операцій. У відповідь на поліпшення макроекономічної ситуації, зміцнення курсу гривні та зниження інфляції до цільового рівня Національний банк України поступово зменшував облікову ставку — з 18,0%, встановлених у вересні 2018 року, до 13,5% на кінець грудня 2019 року. У 2020 році продовжилось зниження облікової ставки, але вже у відповідь на зміну макроекономічних обставин. У червні 2020 року вона була встановлена на рівні 6%, що стало історичним мінімумом.

Державний і гарантований державою борг на кінець року, млрд \$

Дані: Міністерство фінансів України.

Борг державний і гарантований державою Україна у 2019 році в доларовому еквіваленті збільшився на 7,8%. Але співвідношення сукупного боргу до ВВП за

підсумками 2019 року знизилось до 54,8% — передусім завдяки зростанню реального ВВП та зміцненню курсу гривні.

Результати діяльності

- 1 Виробнича діяльність
- 2 Інвестиційні проекти
- 3 Аналіз фінансових результатів

Виробнича діяльність

У 2019 році Група ДТЕК видобула 24,5 млн тонн вугілля (–9,8% до 2018 року) й 1 659,3 млн кубометрів природного газу (+0,7%). В Об'єднану енергосистему України відпущено 29,8 млрд кВт•год електроенергії (–14,2%). Клієнтам надано послуги з розподілу 43,7 млрд кВт•год електроенергії (–0,1%). Обсяг постачання електроенергії на внутрішньому ринку для кінцевих споживачів становить 37,0 млрд кВт•год.

Основні виробничі показники Групи ДТЕК

Показники	Од. вим.	2018	2019	Зміна, +/-	Зміна, %
Видобуток вугілля	тис. тонн	27 185,9	24 511,0	–2 674,9	–9,8
у тому числі:					
марка «Г», «ДГ» (Україна)	тис. тонн	24 131,6	22 425,0	–1 706,6	–7,1
марка «А» (ШУ Обуховська)*	тис. тонн	3 054,3	2 086,0	–968,3	–31,7
Випуск концентрату	тис. тонн	12 355,5	10 621,6	–1 733,9	–14,0
у тому числі:					
сторонні ЦЗФ (Україна)	тис. тонн	1 361,8	423,2	–938,6	–68,9
ШУ Обуховська*	тис. тонн	1 936,8	1 457,0	–479,8	–24,8
Генерація (відпуск) електроенергії	млн кВт•год	34 753,6	29 832,3	–4 921,3	–14,2
у тому числі:					
ТЕС і ТЕЦ	млн кВт•год	34 076,6**	28 435,3	–5 641,3	–16,6
ВЕС і СЕС	млн кВт•год	677,0	1 397,0	+720,0	+106,4
Розподіл електроенергії	млн кВт•год	43 684,8	43 654,0	–30,8	–0,1
Постачання електроенергії на внутрішній ринок	млн кВт•год	43 684,8	36 882,1	–6 802,7	–15,6
Постачання електроенергії на зовнішні ринки	млн кВт•год	5 825,6	5 829,7	+4,1	+0,1
Імпорт електроенергії	млн кВт•год	0	368,6	+368,6	+100,0
Експорт вугілля***	тис. тонн	486,3	740,1	+253,8	+52,2
Імпорт вугілля	тис. тонн	2 662,6	1 893,6	–769,0	–28,9
Трейдінг природного газу	млн куб. м	1 931,5	2 132,7	+201,2	+10,4
Видобуток природного газу	млн куб. м	1 648,5	1 659,3	+10,8	+0,7
Видобуток конденсату	тис. тонн	51,5	63,7	+12,2	+23,7

* З 1 вересня 2016 року у звітність ДТЕК Енерго не консолідується виробничі показники ШУ Обуховська. За умовами реструктуризації кредитного портфеля ДТЕК Енерго підприємство передано в пряме управління стратегічного холдингу ДТЕК В.В. Транзакція спрямована на збалансування можливостей із розвитку підприємств і обслуговування позик.

** 31 липня 2018 року закінчилася дія договору на управління київськими ТЕЦ-5 і ТЕЦ-6, відпуск яких у 2018 році становив 1,6 млрд кВт•год.

*** У тому числі трейдингові операції за межами України.

ДТЕК Енерго: видобуток вугілля, тепла енергетика, гірниче машинобудування

ДТЕК Енерго у виробництві електроенергії створив повний цикл: підприємства видобувають вугілля та генерують електроенергію.

Компанія керує шахтами, які видобувають вугілля марки «Г». Вугілля здебільшого збагачується на власних ЦЗФ. У виробничий ланцюжок інтегровано заводи гірничого машинобудування, що дає змогу ефективно й оперативно реагувати на потреби виробництва — від створення нової техніки до забезпечення запасними частинами.

Компанія виробляє електроенергію на восьми теплових електростанціях і одній теплоелектроцентралі. ТЕС і ТЕЦ забезпечують теплом міста, у яких розташовані.

Для забезпечення енергетичної стійкості та незалежності України ДТЕК Енерго збільшує частку вітчизняного вугілля в паливному балансі електростанцій — компанія переобладнує енергоблоки для переходу з антрациту на вугілля марки «Г».

**700 млн тонн промислові запаси вугілля газових марок.
13,5 ГВт встановлена потужність ТЕС і ТЕЦ.**

Шахтарі ДТЕК Енерго у 2019 році видобули 22,4 млн тонн вугілля газової марки, що на 7,1%, або 1,7 млн тонн, нижче за показник 2018 року.

Власні та сторонні збагачувальні фабрики у 2019 році переробили 15,7 млн тонн рядового вугілля, випуск концентрату становив 9,2 млн тонн. Частка переробки рядового вугілля та виробництва концентрату сторонніми фабриками становить 5,1% і 4,6% відповідно. Отже, переробка та збагачення вугілля фактично повністю здійснюється на власних ЦЗФ, що стало можливим завдяки реалізації комплексної програми модернізації потужностей.

ДТЕК Енерго реалізує комплексну програму зі збільшення частки вітчизняного вугілля марки «Г» у паливному балансі електростанцій, % до загального виробництва

Основні чинники, що вплинули на виробничі показники:

- ДТЕК Павлоградвугілля знизив видобуток вугілля на 9,0%, або 1 804,1 тис. тонн, через скорочення попиту з боку теплової генерації. Водночас підприємство зберігає високі показники з продуктивності праці — 109,0 тонн на людину на місяць.

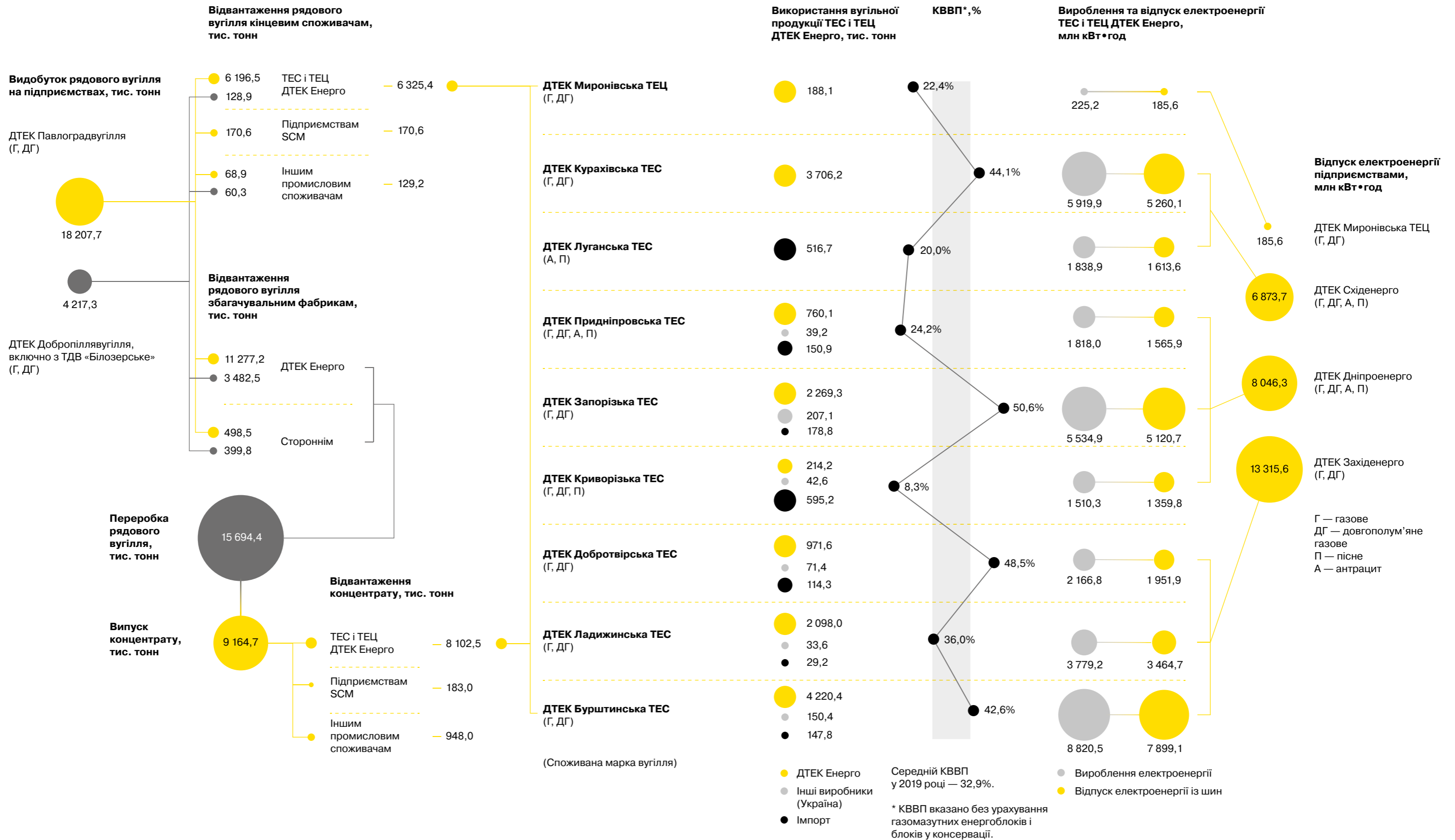
Енергетики ДТЕК Енерго у 2019 році забезпечили для енергосистеми України 28,4 млрд кВт•год. Це на 16,6%, або 5,6 млрд кВт•год, нижче за показник 2018 року. Без урахування київських ТЕЦ-5 і ТЕЦ-6, договір на оренду яких було припинено 2018 року, зниження становить 12,4%, або 4,0 млрд кВт•год.

Основні чинники, що вплинули на виробничі показники:

- зниження виробництва електроенергії підприємствами компанії в четвертому кварталі 2019 року на 39,9%, або 3,8 млрд кВт•год, проти четвертого кварталу 2018 року. Кількість працюючих енергоблоків у денні години скоротилася до 20 (30 у четвертому кварталі 2018 року), у нічні години — до 18 (27 у четвертому кварталі 2018 року). Це зумовлено імпортом 1,8 млрд кВт•год електроенергії, скороченням попиту на внутрішньому ринку на 2,3 млрд кВт•год та штучними обмеженнями теплової генерації;

- закінчення дії договору на управління київськими ТЕЦ-5 і ТЕЦ-6 з 31 липня 2018 року (у 2018 році відпуск електроенергії становив 1 615,0 млн кВт•год).

Виробничий баланс ДТЕК Енерго за 2019 рік

Виробничі потужності ДТЕК Енерго на 1 січня 2020 року

№ енергоблока	Встановлена потужність, МВт	Дата введення/останнього ремонту або реконструкції	Напрацювання, годин	Капітальний ремонт/реконструкція
ДТЕК Курахівська ТЕС				
3	200	1972/2018	305 175	
4	210	1973/2018	277 671	
5	222	1973/2015	257 172	реконструкція завершена 2009 року; збільшення встановленої потужності — на 12 МВт; у 2020 році заплановано капітальний ремонт
6	225	1973/2019	256 913	реконструкція завершена 2013 року; збільшення встановленої потужності — на 15 МВт
7	225	1974/2016	269 483	реконструкція завершена 2010 року; збільшення встановленої потужності — на 15 МВт; у 2022 році заплановано капітальний ремонт
8	225	1974/2017	266 540	реконструкція завершена 2012 року; збільшення встановленої потужності — на 15 МВт
9	225	1975/2015	265 610	реконструкція завершена 2015 року; збільшення встановленої потужності — на 15 МВт; у 2021 році заплановано капітальний ремонт
Разом:	1 532			
ДТЕК Луганська ТЕС				
9	200	1962/2017	332 977	
10	210	1962/2018	327 106	реконструкція завершена 2012 року; збільшення встановленої потужності — на 35 МВт
11	200	1963/2004	318 289	
13	210	1967/2014	310 300	реконструкція завершена 2014 року; збільшення встановленої потужності — на 35 МВт
14	200	1968/2018	294 224	
15	200	1969/2018	308 474	
Разом:	1 220			
ДТЕК Запорізька ТЕС				
1	325	1972/2019	301 362	реконструкція завершена 2012 року; збільшення встановленої потужності — на 25 МВт
2	300	1972/2018	292 563	у 2024 році запланована реконструкція електрофільтра
3	325	1972/2014	298 625	реконструкція завершена 2014 року; збільшення встановленої потужності — на 25 МВт; у 2021 році заплановано капітальний ремонт
4	300	1973/2016	275 531	у 2022 році заплановано капітальний ремонт та реконструкція електрофільтра
5	800	1975/1995	148 998	газомазутний блок
7	800	1977/1992	133 190	газомазутний блок
Разом:	2 850			

Виробничі потужності ДТЕК Енерго на 1 січня 2020 року

№ енергоблока	Встановлена потужність, МВт	Дата введення/останнього ремонту або реконструкції	Напрацювання, годин	Капітальний ремонт/реконструкція
ДТЕК Криворізька ТЕС				
1	315	1963/2017	304 172	реконструкція завершена 2017 року; збільшення встановленої потужності — на 33 МВт. У 2019 році змінено проектне паливо — переведено з антрациту на спалювання вугілля марки «Г»
2	300	1964/1998	313 767	
3	300	1965/2013	277 333	реконструкція завершена 2013 року; збільшення встановленої потужності — на 18 МВт
4	300	1966/2005	253 224	
5	282	1967/1994	304 903	
8	282	1969/1996	267 041	
10	300	1972/2017	210 269	
Разом:	2 079			
ДТЕК Придніпровська ТЕС				
7	150	1958/2013	346 337	у 2017 році змінено проектне паливо — переведено з антрациту на спалювання вугілля марки «Г»
8	150	1958/2014	372 463	у 2017 році змінено проектне паливо — переведено з антрациту на спалювання вугілля марки «Г»
9	150	1959/2012	339 832	реконструкція завершена 2012 року без збільшення встановленої потужності. У 2018 році змінено проектне паливо — переведено з антрациту на спалювання вугілля марки «Г»
10	150	1960/2019	334 893	у 2019 році змінено проектне паливо — переведено з антрациту на спалювання вугілля марки «Г»
11	310	1962/2016	266 455	у 2021 році заплановано змінити проектне паливо — перевести з антрациту на спалювання вугілля марки «Г»
Разом:	910			
ДТЕК Добротвірська ТЕС				
5	100	1960/2018	354 652	
6	100	1961/2015	351 260	
7	150	1963/2019	364 868	
8	160	1964/2014	339 951	реконструкція завершена 2014 року; збільшення встановленої потужності — на 10 МВт; у 2020 році заплановано капітальний ремонт
Разом:	510			
ДТЕК Ладжинська ТЕС				
1	300	1970/2018	264 621	
2	300	1971/2009	262 598	у 2021 році заплановано капітальний ремонт
3	300	1971/2011	254 760	у 2022 році заплановано капітальний ремонт
4	300	1971/2019	247 781	
5	300	1971/2003	223 785	перебуває в консервації
6	300	1971/2004	230 276	перебуває в консервації
Разом:	1 800			

Виробничі потужності ДТЕК Енерго на 1 січня 2020 року

№ енергоблока	Встановлена потужність, МВт	Дата введення/останнього капітального ремонту або реконструкції	Напрацювання, годин	Капітальний ремонт/реконструкція
ДТЕК Бурштинська ТЕС				
1	195	1968/2017	311 324	
2	185	1965/2014	298 239	
3	185	1966/2019	310 267	
4	195	1966/2018	333 304	
5	215	1967/2013	325 411	реконструкція I черги завершена 2013 року, II черги — 2016 року; збільшення встановленої потужності — на 20 МВт
6	195	1967/2015	326 415	виконано капітальний ремонт у 2015 році; збільшення встановленої потужності — на 10 МВт
7	206	1968/2012	310 557	реконструкція завершена 2012 року; збільшення встановленої потужності — на 21 МВт
8	195	1968/2009	322 884	
9	195	1968/2016	307 453	
10	210	1969/2018	317 622	реконструкція завершена 2018 року; збільшення встановленої потужності — на 15 МВт
11	195	1969/2011	288 666	
12	195	1969/2018	278 724	
Разом:	2 366			
ДТЕК Миронівська ТЕС				
ТГ №2	100	1953/2004	285 814	виведений у ремонт
ТГ №3	60	1954/1998	335 195	перебуває в консервації
ТГ №5	115	2004/2019	84 307	у 2017 році змінено проектне паливо котла №10 — переведений з антрациту на спалювання вугілля марки «Г»; у 2018 році змінено проектне паливо котла №9 — переведений з антрациту на спалювання вугілля марки «Г»
Разом:	275			

ДТЕК ВДЕ: відновлювана енергетика

ДТЕК ВДЕ — найбільший інвестор у відновлювану енергетику України. З моменту свого створення компанія інвестувала 1,2 млрд євро в будівництво вітропарків і сонячних електростанцій.

У вітроенергетиці компанія представлена найбільшими діючими станціями в Україні — це Ботієвська ВЕС і Приморська ВЕС потужністю 200 МВт кожна, а також Орлівським вітропарком потужністю 100 МВт.

У геліоенергетиці пілотний проєкт був реалізований 2017 року. Будівництво Трифонівської СЕС потужністю 10 МВт показало перспективність цього напрямку. У 2019 році введені в експлуатацію Нікопольська та Покровська геліоелектростанції сумарною інверторною потужністю 440 МВт.

**№1 з інвестицій у зелену енергетику.
950 МВт встановленої потужності.**

Екологічний ефект від роботи зелених електростанцій — скорочення викидів CO₂ на 2,6 млн тонн щорічно.

У 2019 році компанія відпустила 1,4 млрд кВт·год зеленої електроенергії в ОЕС України. Це на 106,4%, або 720 млн кВт·год, перевищує показник 2018 року.

Основні чинники, що вплинули на виробничі показники:

• протягом року введено в експлуатацію дві сонячні та три вітроелектростанції сумарною потужністю 740 МВт. Нові станції у 2019 році відпустили в ОЕС України 777,5 млн кВт·год зеленої електроенергії;

• Трифонівська СЕС відпустила в ОЕС України 12,4 млн кВт·год зеленої електроенергії, що відповідає запланованому рівню;

• Ботієвська ВЕС відпустила в ОЕС України 607,2 млн кВт·год зеленої електроенергії, що на 8,6% нижче за показник 2018 року. Це було спричинено обмеженням виробництва на період будівельних і ремонтних кампаній, а також оператором ОЕС. Коефіцієнти готовності вітроелектроустановок та інфраструктури станції стабільно високі та відповідають найкращим світовим показникам роботи вітропарків — 98,02% і 99,64% відповідно.

Обсяги виробництва ДТЕК ВДЕ у 2019 році, млн кВт·год

Ботієвська ВЕС **607,2**
Приморська ВЕС **360,3**
Орлівська ВЕС **86,7**

Нікопольська СЕС **282,6**
Покровська СЕС **47,8**
Трифонівська СЕС **12,4**

ДТЕК Нафтогаз: видобуток природного газу та газового конденсату

Стабільне нарощування видобутку газу в Україні можливе лише за умови інтенсивного освоєння глибин понад 5–6 км. ДТЕК Нафтогаз успішно бурить газові свердловини на великі глибини, що стало можливим завдяки інвестиціям у сучасне обладнання та інноваційні технології. Накопичений досвід дає змогу розглядати перехід на буріння свердловин завглибшки понад 7 км.

Основний виробничий актив — ПрАТ «Нафтогазвидобування». Підприємство видобуває газ і газовий конденсат на ліцензійних ділянках Семиренківського та Мачухського родовищ із глибини понад 5 км. Для вивчення та введення в експлуатацію нових ділянок було створено ТОВ «Нафтогазрозробка». Компанія спеціалізується на проведенні геологорозвідувальних робіт і веде освоєння Хорошівської площі в Харківській області. ДТЕК Нафтогаз вивчає можливості щодо розширення бізнесу. Стратегія розвитку передбачає як участь в аукціонах із надрокористування, так і придбання діючих перспективних активів. ДТЕК Нафтогаз також готовий застосовувати свій досвід і експертизу для керування проектами інших компаній.

**№1 з видобутку природного газу серед приватних підприємств.
37,4 млрд куб. метрів — запаси природного газу категорії 2P міжнародної класифікації SPE-PRMS.**

У 2019 році видобуток природного газу становить 1 659,3 млн куб. метрів, газового конденсату — 63,7 тис. тонн, що на 0,7% та 23,7% відповідно перевищує показник 2018 року.

Основні чинники, що вплинули на виробничі показники:

- завершення буріння чотирьох свердловин на Семиренківському родовищі — №61 завглибшки 5 456 метрів із відходом від вертикалі на 380 метрів; №43 завглибшки 5 605 метрів із відходом від вертикалі на 370 метрів; №72 завглибшки 5 420 метрів і №75 завглибшки 5 470 метрів;
- завершення буріння свердловини №53 завглибшки 5 704 метри на Мачухському родовищі;
- застосування інноваційних технологій, що дали змогу скоротити час на буріння свердловин до 3,5 місяця;
- капітальний ремонт свердловин і проведення заходів щодо інтенсифікації дебітів на наявному фонді свердловин.

ДТЕК Мережі: розподіл електроенергії та експлуатація мереж

Відокремлення розподілу електроенергії від її постачання споживачам — це перший етап енергореформи, який завершився у 2018 році відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії». Завдяки цим змінам оператори системи розподілу — окремі компанії, що забезпечує постачальникам електроенергії рівний доступ до електромереж і відтак клієнти можуть вибрати будь-якого постачальника. Оператори системи розподілу також відповідальні за експлуатацію мереж, забезпечення надійного електропостачання та розвиток інфраструктури.

ДТЕК Мережі фокусується на розподілі електроенергії. 5,5 млн клієнтів у Києві, Київській, Дніпропетровській, Донецькій і Одеській областях обслуговують його оператори системи розподілу. Серед клієнтів — металургійні та машинобудівні заводи, шахти та фабрики, підприємства, об'єкти соціальної сфери та населення.

У 2019 році оператори системи розподілу ДТЕК Мережі передали для своїх клієнтів 43,7 млрд кВт·год, що відповідає рівню 2018 року.

Основні чинники, що вплинули на виробничі показники:

- ДТЕК Дніпровські електромережі та ДТЕК Високовольтні мережі знизили обсяг розподілу електроенергії на 23,0%, або 7,0 млрд кВт·год. Це зумовлено зниженням кількості клієнтів, оскільки відповідно до вимог енергореформи були змінені території ліцензійної діяльності підприємств;
- завершення угод з придбання Одесаобленерго та Київобленерго, їхні виробничі показники консолідуються з травня 2019 року. Підприємства надали послуги з розподілу 7,5 млрд кВт·год у травні-грудні.

Ефективність операторів системи розподілу ДТЕК Мережі у 2019 році

Підприємства	Розподіл електроенергії, млн кВт·год			
	Всього	1 клас. Абоненти, приєднані до мереж напругою 27,5 кВт і більше	2 клас. Абоненти, приєднані до мереж напругою до 27,5 кВт	Втрати, %
ДТЕК Дніпровські електромережі	17 270,4	9 848,3	7 422,1	5,4
ДТЕК Київські електромережі	9 272,6	242,5	9 030,1	6,3
ДТЕК Високовольтні мережі	6 293,7	5 990,9	302,8	0,9
Київобленерго	3 851,8	461,2	3 390,6	15,1
Одесаобленерго	3 623,3	342,0	3 281,3	12,4
ДТЕК Донецькі електромережі	2 926,3	325,0	2 601,3	16,7
ДТЕК ПЕМ-Енерговугілля	415,9	249,6	166,3	0,7
Всього	43 654,0	17 459,5	26 194,5	7,4

D.TRADING: трейдинг електроенергії, газу та газового конденсату, вугілля

Україна перейшла на нову модель ринку електроенергії у 2019 році. Новою моделлю запроваджено сегменти організованої та неорганізованої торгівлі електроенергією. Ринок двосторонніх договорів, які укладаються безпосередньо між учасниками, належить до неорганізованого сегмента. Тоді як ринки на добу наперед, внутрішньодобовий і балансуєчий — організовані сегменти, де відносини вибудовуються за правилами, встановленими регулятором.

На ринку двосторонніх договорів D.TRADING спеціалізується на постачанні електроенергії великим промисловим споживачам і постачальникам універсальних послуг, а також на експортних операціях. Крім того, D.TRADING виступатиме активним учасником ринків на добу наперед та балансуєчого.

На ринках природного газу та вугілля компанія керує портфелем енергоресурсів Групи ДТЕК та здійснює операції з українським та імпортованим ресурсом.

D.TRADING здійснює оптову торгівлю електроенергією, газом та газовим конденсатом, вугіллям на українському та зарубіжних ринках.

Експорт та постачання електроенергії на внутрішньому ринку

У 2019 році за зовнішньоекономічними контрактами постачено 5,8 млрд кВт·год, що відповідає рівню 2018 року. Експорт електроенергії здійснювався в напрямку Угорщини, Словаччини, Румунії, Польщі та Молдови.

Згідно з новою моделлю ринку електроенергії, всі промислові підприємства та великі побутові споживачі повинні вибрати собі постачальника електроенергії. У 2019 році компанія постачала 18,5 млрд кВт·год кінцевим споживачам, серед яких промислові підприємства та оператори системи розподілу.

Постачання електроенергії D.TRADING у 2019 році, млн кВт·год

Внутрішній ринок	24 186,5
у тому числі:	
Кінцевим споживачам	18 451,7
Іншим	5 734,8
Зовнішні ринки	5 829,7
у тому числі:	
Польща	1 376,8
Молдова	644,0
Угорщина, Словаччина, Румунія	3 808,9

Експорт та постачання вугілля на внутрішній ринок Експортні операції здійснюються виключно з ресурсу ШУ Обухівська. У 2019 році на зовнішні ринки постачено 740,1 тис. тонн, що на 52,2%, або 253,8 тис. тонн, перевищує показник 2018 року. Головними споживачами вугільної продукції є металургійні, феросплавні та содові заводи у Європі, Канаді й Індії. На український ринок підприємство знизило постачання вугільної продукції на 43,0%, або 651,5 тис. тонн, до 863,3 тис. тонн. Це стало наслідком відсутності квот на вивезення вугілля, що викликало припинення відвантажень з 1 червня 2019 року. Для забезпечення роботи українських теплоелектростанцій і промислових споживачів компанія сумарно імпортувала 1 893,6 тис. тонн вугільної продукції, у тому числі з Колумбії та ПАР. У цілому компанія знизила закупівлю вугілля на зовнішніх

ринках на 28,9%, або 769,0 тис. тонн, у тому числі завдяки реалізації ДТЕК Енерго стратегії з переобладнання антрацитових теплових електростанцій на використання вітчизняного вугілля марки «Г».

Промисловим споживачам України з власного та стороннього ресурсу сумарно було постачено 1 723,4 тис. тонн вугілля.

Постачання природного газу на внутрішньому ринку Компанія збільшила продаж природного газу, як з ресурсу Групи ДТЕК, так і стороннього, придбаного на внутрішньому ринку, до 2 132,7 млн кубометрів (+10,4%, або 201,2 млн кубометрів) завдяки зростанню продажів підприємствам промислового й енергетичного сектора.

D.SOLUTIONS: постачання електроенергії

У новій моделі ринку електроенергії компанії-постачальники наділені функцією постачальників універсальної послуги на дворічний період. Універсальна послуга — гарантоване постачання електроенергії бюджетним організаціям, побутовим, малим побутовим споживачам та іншим споживачам із договірною потужністю до 150 кВт. Постачання електроенергії здійснюється за тарифом, встановленим регулятором.

Київські енергетичні послуги, Дніпровські енергетичні послуги та Донецькі енергетичні послуги постачають електроенергію споживачам Києва, Дніпропетровської та Донецької областей під торговою маркою YASNO.

D.SOLUTIONS вивів на ринок три родини продуктів, які фокусуються на роботі з кінцевими споживачами. YASNO Smart — надання енергоефективних рішень для домогосподарств. YASNO Efficiency — комплексні рішення з встановлення дахових со-

нячних панелей, системи зберігання електроенергії, а також послуги з енергоаудиту, енергосервісу. Також компанія оперує мережею швидких зарядних станцій для електромобілів під торговою маркою YASNO E-mobility.

YASNO — один із перших в Україні роздрібних брендів на ринку електроенергії.

У 2019 році постачальники електроенергії, об'єднані під роздрібним брендом YASNO, постачали своїм клієнтам 18,5 млрд кВт·год.

Крім того, у 2019 році було встановлено 12 швидких станцій для електромобілів на трасах Київ — Одеса, Київ — Львів і Київ — Полтава. Усього компанія оперує 23 станціями.

Постачання електроенергії D.SOLUTIONS у 2019 році, млн кВт·год

Інвестиційні проекти

23 млрд грн Група ДТЕК спрямувала на будівництво та модернізацію підприємств у 2019 році, що на 17% перевищує показник попереднього року. Ці інвестиції дозволили збудувати сонячні та вітроелектростанції, пробурити газові свердловини, продовжити стратегію з переводу теплової генерації на вітчизняне вугілля для підвищення енергетичної стійкості України. Реалізація масштабної програми з розвитку енергетики забезпечує стабільну роботу Групи ДТЕК в умовах викликів, яким стала пандемія коронавірусу.

Обсяг інвестицій, млн грн (МСФЗ, без ПДВ, без витрат на нематеріальні активи)

	2018	2019	Зміна, +/-	Зміна, %
ДТЕК Енерго	6 037*	5 186	-851	-14,1
Видобуток і збагачення вугілля	4 061	3 804	-257	-6,3
Генерація електроенергії	1 408	1 099	-309	-21,9
Київенерго	103	-	-103	-100
Інші	465	283	-182	-39,1
ДТЕК Мережі	1 932	3 525	+1 593	+82,4
ДТЕК ВДЕ	9 556	10 968	+1 412	+14,7
ДТЕК Нафтогаз	1 685	2 559	+874	+51,8
D. TRADING	-	4	+4	+100
D. SOLUTIONS	-	261	+261	+100
Група ДТЕК	19 878	23 180	+3 302	+16,6

* Без урахування 1 550 млн грн інвестицій у дистрибуцію електроенергії, яка була відокремлена у самостійний напрям.

ДТЕК Енерго: видобуток вугілля, тепла енергетика, гірниче машинобудування

Ключовим завданням енергетики залишається скорочення частки імпортованих енергоресурсів у паливному балансі країни й інтеграція з європейською енергосистемою ENTSO-E. Ці процеси щодо зміцнення енергобезпеки України компанія активно підтримує.

Ключові проекти 2019 року у видобутку та збагаченні вугілля

- Оновлення обладнання: парк гірничошахтного обладнання ДТЕК Павлоградвугілля поповнився 6 очисними та 7 прохідницькими комбайнами, ДТЕК Добропіллявугілля — 3 прохідницькими та 3 очисними комбайнами. Нове обладнання має покращені експлуатаційні характеристики, щоб забезпечити високі показники з видобутку вугілля в погіршуваних гірничо-геологічних умовах;

- модернізація ЦЗФ: ДТЕК Павлоградська ЦЗФ завершила реконструкцію вузла гідрокласифікації вугільного шламу та відходів гвинтової сепарації. Це дасть змогу знизити обсяг їх утворення та покращити екологію регіону. Загалом проєкт удосконалив замкнуту водно-шламову схему підприємства, впровадження якої виключило використання мулонакопичувача. Це дало змогу вести випереджальну рекультивацию земель для розміщення відходів вуглезбагачення. Зараз триває рекультивация земель площею 173 га.

На ДТЕК Октябрська ЦЗФ постачено обладнання для реалізації проєкту зі збагачення рядового вугілля класу 1—13 мм у важкосередовищних гідроциклонах. Будівельно-монтажні роботи заплановано на 2020 рік.

ДТЕК Добропільська ЦЗФ завершила другу чергу будівництва породного відвалу, що забезпечує розміщення відходів вуглезбагачення на 10 років. Під час будівництва використано інноваційну технологію «зеленого відвалу», яка знижує екологічне навантаження. Зокрема, повністю виключено утворення вогнищ горіння та контакт відходів вуглезбагачення з довкіллям.

Ключові проекти 2019 року у генерації електроенергії

- ДТЕК Придніпровська ТЕС: енергоблок №10 переведено на вугілля марки «Г». Це вже четвертий енергоблок станції, який не використовує антрацит. На енергоблоці побудовано електрофільтр, який знизив викиди пилу до рівня європейських вимог — не більш ніж 50 мг/м³;

- ДТЕК Криворізька ТЕС: виконано роботи з переведення енергоблоку №1 з антрациту на спалювання вугілля марки «Г». Переобладнаний енергоблок у жовтні увімкнено в мережу. Починаючи з 2008 року, під час модернізації та реконструкції енергоблоків компанія проводить реконструкцію або будівництво електрофільтрів для досягнення рівня викидів пилу відповідно до Директиви 2001/80/ЄС;

- енергоблок №3 ДТЕК Криворізька ТЕС, енергоблоки №1, 2 ДТЕК Запорізька ТЕС і енергоблоки №5, 7, 10 ДТЕК Бурштинська ТЕС успішно пройшли тести на відповідність вимогам європейської енергосистеми ENTSO-E;

- ДТЕК Курахівська ТЕС успішно провела випробування енергоблоків для отримання сертифіката про відповідність вимогам ринку допоміжних послуг. Сертифікат на постійній основі отримано в першому кварталі 2020 року. Відкриття ринку допоміжних послуг стало можливим завдяки проведенню енергореформи. Цей ринок є одним із ключових інструментів Оператора системи передачі для забезпечення якості електроенергії та надійної роботи ОЕС України.

4 ГВт встановлених потужностей відновив ДТЕК Енерго завдяки модернізації ТЕС і ТЕЦ

	2009	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ДТЕК Курахівська ТЕС	№5	№7	№8	№6		№9				
ДТЕК Луганська ТЕС			№10		№13					
ДТЕК Запорізька ТЕС			№1		№3					
ДТЕК Придніпровська ТЕС			№9					№7* №8*	№9*	№10*
ДТЕК Бурштинська ТЕС			№7	№5		№6**	№5		№10	
ДТЕК Криворізька ТЕС				№3				№1		№1*
ДТЕК Добротвірська ТЕС					№8					
ДТЕК Миронівська ТЕЦ								№10*	№9*	

■ Модернізовано

■ Переведено з антрациту на газові марки вугілля

* Капітальний ремонт зі збільшенням встановленої потужності.

ДТЕК ВДЕ: відновлювана енергетика

ESG-стратегія Групи ДТЕК визначає мету досягти вуглецевої нейтральності до 2040 року, й розвиток у відновлюваній енергетиці буде цьому сприяти. Задля ефективної інтеграції зелених електростанцій в енергосистему ДТЕК ВДЕ впроваджує прогресивні системи прогнозування генерації.

Ключові проекти 2019 року

- Нікопольська СЕС (встановлена інверторна потужність 200 МВт). Проект реалізовано в оптимальний термін, завдяки правильним рішенням проектної команди кількість встановлених за один день сонячних панелей могла досягати 15 000 штук. Сонячна електростанція з 1 березня працює в ОЕС України. Щорічно вона буде відпускати 290 млн зелених кВт•год, що знизить викиди CO₂ на 308 тис. тонн на рік.
- Приморський вітропарк (встановлена потужність 200 МВт). Вітропарк будувався у дві черги, які йшли послідовно. З кожним новим завданням ефективність взаємодії проектною командою ДТЕК ВДЕ із спеціалістами генерального підрядника та компанії-постачальника обладнання тільки посилювалася, що було вкрай важливо, адже у проєкті брали участь 500 фахівців. Щоденні наради та постійна координація дозволили вийти на високий рівень організації як будівельних, так і пусконаладжувальних робіт. Приморський вітропарк став майданчиком для впровадження нових технологій в Україні — встановлено цифрову підстанцію, де всі процеси обміну інформацією між внутрішніми елементами та зовнішніми системами, а також керування її роботою здійснюються за протоколами стандартів IEC 61850.

Екологічний ефект від роботи вітропарку буде виражений у щорічному зниженні викидів CO₂ на 700—750 тис. тонн.

- Орлівська ВЕС (встановлена потужність 100 МВт). Проектування та будівництво вітроелектростанції здійснено у рекордні строки — менш ніж за один рік з моменту укладення договору генерального підряду. Оптимізувати час на виконання робіт дозволило рішення розмістити склад сипучих матеріалів та виробництво бетону для фундаментів вітроустановок на будівельному майданчику станції. На станції встановлено 26 вітротурбін, які забезпечать щорічне виробництво 380 млн кВт•год зеленої електроенергії й відтак зниження викидів парникових газів більш ніж на 400 тис. тонн на рік.
- Покровська СЕС (встановлена інверторна потужність 240 МВт). Сонячна електростанція складається з 874 тис. панелей виробництва Risen Energy (Китай), які розмістилися на рекультивованих землях кар'єру з видобутку марганцю. Нова СЕС щорічно буде виробляти приблизно 400 млн зелених кВт•год, завдяки цьому викиди CO₂ знизяться на 420 тис. тонн. У цьому проєкті компанія вперше самостійно виконала всі роботи генерального підряду без залучення ЕРС-підрядника. Консультанти міжнародних агентств Роугу і Tractebel високо оцінили роботу команди ДТЕК ВДЕ.

ДТЕК ВДЕ зможе забезпечити зеленою електроенергією 1 244 259 домогосподарств у 2020 році

Приморська ВЕС		360 214
Ботієвська ВЕС		327 287
Покровська СЕС		204 268
Орлівська ВЕС		192 988
Нікопольська СЕС		153 150
Трифонівська СЕС		6 352

За даними НКРЕКУ, споживання електроенергії одним домогосподарством у 2018 році в середньому складало 1 986 кВт•год.

ДТЕК Нафтогаз: видобуток природного газу та газового конденсату

Стратегія компанії передбачає перехід до нової динаміки розвитку та збільшення обсягів видобутку газу до 5 млрд кубометрів на рік у 2025 році. Для досягнення мети ДТЕК Нафтогаз впроваджує інноваційні технології на всіх етапах виробництва та сприяє формуванню технологічної екосистеми у газовидобувній галузі. Це черговий внесок компанії в енергонезалежність України.

Для досягнення стратегічних цілей ДТЕК Нафтогаз впроваджує та застосовує сучасні технології на всіх етапах виробництва: розвідка, буріння, видобуток, комплексна підготовка вуглеводнів. Одне з найважливіших завдань компанії — 100% цифровізація. З цією метою створено Технологічний центр, який покликаний підвищити ефективність нафтогазового бізнесу шляхом систематичного пошуку, адаптації та впровадження інноваційних технологій. Сьогодні ДТЕК Нафтогаз — єдина компанія української газодобувної галузі, у якій є власний Технологічний центр. Також 2019 року компанія створила Експертну раду з метою впровадження найкращих світових практик задля підвищення ефективності бізнес-процесів. До ради увійшли провідні міжнародні експерти, серед яких представники компаній Miller and Lents, RPS Energy, Baker Hughes, Schlumberger, ВО «Белоруснефть», Target, WellPath та інші. Щоб ефективно підготувати платформу для подальшого довгострокового розвитку ДТЕК Нафтогаз, необхідно забезпечити прогрес у технологічній та інноваційній екосистемах галузі. Саме тому компанія почала реалізацію масштабного національного проєкту — створення Технологічного нафтогазового хаба, який на системній основі буде залучати в Україну сучасні технології, інновації, міжнародні стартапи та провідних експертів. Це сформує нові тенденції в розвитку вітчизняної нафтогазової галузі й дасть Україні ще один імпульс для досягнення енергетичної незалежності.

Ключові проекти 2019 року

- пробурені три глибокі свердловини №61, 72, 75 на Семиренківському родовищі;
- розпочато реалізацію нової програми буріння на Мачухському родовищі, за якою вже пробурена свердловина №53 та будуються свердловини №54 й 55;
- збудовані дотискні компресорні станції й азотна установка на Семиренківському родовищі, які дали змогу підвищити відбір і якість товарного газу;
- придбано ліцензію на користування надрами Світанково-Логівської площі (Харківська область). Компанія виграла ліцензію на відкритому онлайн-аукціоні, який провела Державна служба геології та надр України;
- на найбільш масштабному в історії України конкурсі з укладення угоди про розподіл продукції компанія перемогла в лоті на Зіньківську площу (Сумська та Полтавська області).

Успішні приклади цифрової трансформації ДТЕК Нафтогаз надихають на нові проекти

- 3D-моделювання родовищ для високої ефективності розробки
- Телеметрія свердловин — віддалений контроль роботи та оперативне реагування на будь-які зміни
- Автоматична система протиаварійного захисту
- Система раннього виявлення надзвичайних ситуацій
- АСОДУ — запатентована автоматизована система оперативно-диспетчерського управління, яку розробили фахівці компанії. АСОДУ збирає дані зі свердловин, вузлів обліку вуглеводнів, установок підготовки газу, систем загазованості, раннього виявлення та оповіщення про надзвичайні ситуації. Система автоматично формує звіти для аналізу технологічних параметрів і надсилає інформацію користувачам.

ДТЕК Мережі: розподіл електроенергії та експлуатація мереж

ДТЕК Мережі ставить за мету реалізувати програми з побудови Smart Grid, що потребує технічного оновлення й цифровізації мереж. Це відкриє для українських споживачів переваги сучасної енергетики.

Інвестиційні програми операторів системи розподілу ДТЕК Мережі покликані покращувати якість життя сіл та міст завдяки безперервному електропостачанню. Також модернізація електромереж дає змогу усунути дефіцит потужності, що виник внаслідок розвитку міст, і знизити обсяг втрат під час розподілу електроенергії.

187 292,3 км — загальна протяжність ЛЕП ДТЕК Мережі

864,8 км кабельних та високовольтних ліній електропередачі побудовано, 584,8 км — реконструйовано, 12 275,6 км — відремонтовано в 2019 році.

38 398,9 МВА — сумарна потужність підстанцій ДТЕК Мережі

У 2019 році побудовано та реконструйовано 27 підстанцій, 526 трансформаторних підстанцій та розподільчих пунктів. Крім того, відремонтовано 12 348 об'єктів.

ДТЕК Мережі обслуговують 5 531 696 клієнтів

72% — індекс задоволеності споживачів (CSI, Customer Satisfaction Index), що відповідає середньому рівню європейських компаній.
661 000 розумних приладів обліку електроенергії, що охоплює 12% клієнтів, працює у мережах операторів системи розподілу за результатами 2019 року. Це вказує на те, що ДТЕК Мережі є одним із лідерів в Україні за кількістю встановлених розумних лічильників.
31 128 приєднань до мереж виконано у 2019 році. ДТЕК Мережі через забезпечення прозорого доступу до інфраструктури сприяє розвитку просьюмерів й відтак досягненню цілей України з декарбонізації економіки. За підсумками 2019 року, 5 891 просьюмера підключено до ОСР компанії.

ДТЕК Мережі змінює уявлення про клієнтський сервіс і створює європейську якість обслуговування, адже компанія розуміє потреби сучасних клієнтів та пропонує їм відповідні рішення. З усіх питань електропостачання клієнти можуть звертатися до центрів обслуговування, телефонувати до контакт-центрів, спілкуватися з компанією в соціальних мережах та месенджерах. Створено онлайн-сервіси, зрозуміла та проста процедура підключення до електромереж, встановлюються розумні прилади обліку.

Ключові проекти 2019 року

- ДТЕК Дніпровські електромережі: у Дніпрі побудовано та введено в експлуатацію підстанцію «Наддніпряньська», яка стала одним із найсучасніших енергооб'єктів України. Підстанція забезпечить електроенергією 300 тис. жителів центральних районів міста та дві станції метрополітену, які будуються; продовжено проект із впровадження інноваційних технологій — за допомогою дронів обстежуються лінії електропередачі, а отримані дані аналізуються для виявлення потенційно аварійних ділянок. У Дніпропетровській області у такий спосіб зібрана інформація щодо 150 км електромереж і для аналізу даних розроблено програмний продукт.
- ДТЕК Донецькі електромережі: у Краматорську завершено проект з організації Центрального диспетчерського пункту, який покращить управління енергетичною інфраструктурою Донецької області; проведено технічне переоснащення підстанції «Місто 2» для підвищення якості електропостачання Маріуполя.
- ДТЕК Високовольтні мережі: проведено технічне переоснащення підстанції «Новорайська», що покращило транзит потужності електроенергії для північної частини Донецької області й підвищило надійність електропостачання Краматорська та Дружківки.
- ДТЕК Київські електромережі: у Києві розпочато підготовку до впровадження технології розумних мереж — системи телемеханіки встановлено на понад 300 підстанціях і розподільчих пунктах. Інноваційні технології, спрямовані на повну автоматизацію управління всією енергоінфраструктурою, щоб підвищити надійність і стабільність електропередачі.
- Київобленерго: завершено реконструкції підстанцій «Ірпін» і «Нові Петрівці», що збільшило резерв потужності

для приєднання нових об'єктів інфраструктури;

почав працювати новий сервіс — приєднання до електромереж здійснюється в онлайн-режимі. Тепер клієнти на сайті компанії можуть залишити заявку на приєднання, отримати технічні умови, оплатити послуги та відстежувати статус виконання робіт. Такі інновації заощаджують час клієнтів та роблять процес підключення відкритим. Реалізований пілотний проект буде масштабовано на інші території ліцензійної діяльності операторів системи розподілу ДТЕК Мережі.

- Одесаобленерго: завершено реконструкцію підстанції «Ювілейна», яка живить історичний центр Одеси; розпочато впровадження сучасних ІТ-систем: SCADA (система моніторингу та керування мережами) та ГІС (геоінформаційна система).

Індекс середньої частоти тривалих (більше 3 хвилин) перерв в електропостачанні

2017	605
2018	651
2019	522

SAIDI — відношення сумарної кількості точок комерційного обліку електроенергії, за якими було припинено електропостачання у результаті всіх довгих перерв протягом звітного періоду, до загальної кількості точок комерційного обліку електроенергії. Показник вимірюється у хвилинах. Дані наведені операторами системи розподілу ДТЕК Мережі, не враховуючи Одесаобленерго та Київобленерго.

Кількість виконаних приєднань ДТЕК Мережі у 2019 році

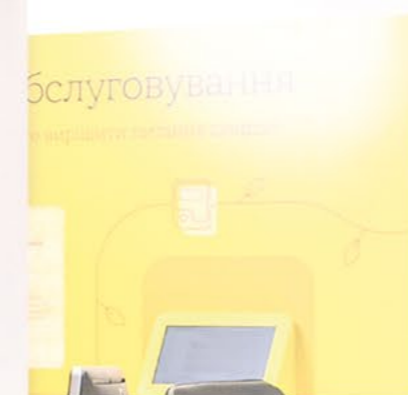
Підприємства	Стандартне приєднання				Нестандартне приєднання
	I ступінь (до 16 кВт включно), шт.		II ступінь (від 16 до 50 кВт включно), шт.		
	місто	село	місто	село	
ДТЕК Донецькі електромережі	957	492	460	174	165
ДТЕК Київські електромережі	344	0	378	0	134
ДТЕК Дніпровські електромережі	5 305	1 771	2 108	1 490	1 603
ДТЕК Високовольтні мережі	0	0	0	0	44
ДТЕК ПЕС-Енерговугілля	0	0	1	0	3
Одесаобленерго	2 043	1 951	1 251	1 096	238
Київобленерго	2 325	2 863	1 342	2 415	175
Всього	10 974	7 077	5 540	5 175	2 362

D.SOLUTIONS: постачання електроенергії, рішень з енергоефективності та електромобільності

Yasno Y

Основним завданням компанії є активне управління трансформацією бізнесу для кращої комерційної ефективності, сильного сприйняття бренду, поліпшення можливостей продажів та маркетингу, доставки нових товарів і послуг та найкращого досвіду роботи з клієнтами. Стратегічна мета — створити орієнтований на споживачів, диверсифікований роздрібний бізнес.

Інновації та цифровізація підприємств

Група ДТЕК трансформує виробництво з метою стати стійкою до глобальних викликів, що наявні перед енергетикою — чиста, ефективна, клієнтоорієнтована. Задля пошуку та впровадження нових рішень і технологій створено підрозділи з цифрової трансформації бізнесу та інновацій.

MODUS: програма з цифрової трансформації бізнесу

MODUS, експертний центр цифрових технологій у Групі ДТЕК, реалізує програму цифрової трансформації. Програма охоплює як виробничі, так і адміністративні процеси всіх напрямів бізнесу. MODUS у найближчі три роки сконцентрує свою роботу на 11 ключових напрямках.

Перша хвиля 2019 рік	Модулі «Цифрова шахта», «Цифрова ТЕС», «Цифрові мережі», «Цифровий HR», «Цифрова логістика»	23 проекти стартували та реалізуються з першого кварталу
Друга хвиля 2019 рік	Модулі «Цифрова аналітика», «Цифрові закупівлі», «Цифрове родовище», «Цифровий офіс»	Підготовка до старту та реалізації у 2020 році
Третя хвиля 2020—2021 роки	Модулі «Цифровий клієнт», «Цифрові ВДЕ»	Підготовка бачення цифрової трансформації за цими модулями та формування набору цифрових ініціатив

Основні проекти за модулями:

Цифрова шахта. Створено інфраструктуру Wi-Fi-зв'язку у шахті «Ювілейна» на глибині 500 метрів. Фактично це перший такий проект в Україні й один із перших в Європі. Wi-Fi-зв'язок відкриває новий спектр можливостей — від мобільних обходів до дистанційного управління у шахті. Однак головне те, що він дозволить створити мережу нових проектів задля підвищення безпеки праці шахтарів та впровадження цифрової екосистеми. Для реалізації проекту було використано майже 130 км оптоволоконних та силових кабелів, а також більш ніж 400 базових станцій зв'язку та точок доступу.

Цифрова логістика. Впроваджено модель із оптимізації логістики залізничних вагонів задля підвищення ефективності управління перевезеннями й відтак зниження втрат від простоїв вагонів.

Цифрова ТЕС. Реалізується проект «Ведення режиму», що дозволяє автоматично визначити оптимальний режим роботи енергоблоків і надавати персоналу рекомендації в режимі реального часу щодо корекції параметрів роботи. Для реалізації та тестування пілотного проекту встановлено парк приладів, ваги для вугілля та вуглепостачання, розроблено програмне забезпечення та модель для визначення паливно-енергетичних ресурсів онлайн, а дані для роботи AI (artificial intelligence, штучний інтелект) й підказок машиністу збираються у «хмарі». Частково проект реалізований на ДТЕК Бурштинська ТЕС, на черзі — доопрацювання і тиражування на енергоблоки ДТЕК Запорізька ТЕС.

Цифрові мережі. Цифрова діагностика ЛЕП за допомогою дронів, технологій лазерного сканування та 3D-моделювання — нейронні мережі допомагають з високою точністю визначити потенційно слабкі місця і можливі аварійні ділянки, що дозволить запобігати аваріям і гарантувати споживачам безперебійне електропостачання.

Цифрова шахта, Цифрова ТЕС, Цифрові мережі. Традиційні підходи до обліку обходів та ремонтів шахтного устаткування, вузлів ТЕС та мереж замінені автоматизованими системами, які використовуються співробітниками підприємств через планшети з необхідним програмним забезпеченням.

Innovation DTEK: інтеграція інноваційних рішень

Innovation DTEK здійснює пошук інноваційних рішень у трьох горизонтах

1

Пошук інноваційних рішень задля підвищення рівня безпеки, економічності бізнесу й екологічності виробництва.

2

Рішення для адаптації до змін в енергетиці.

3

Створення нових бізнесів і бізнес-моделей, не пов'язаних з енергетикою.

У 2019 році Innovation DTEK підписав угоди про комерційний запуск проектів з компаніями QRSmarty, EverScan, a-Gnostics, AxDraft, Hepta.

QRSmarty. Якщо на товарно-матеріальні цінності нанести унікальне маркування, то за допомогою мобільного додатка можна відстежити їх пересування на підприємстві, у такий спосіб ідентифікувати на всіх етапах життєвого циклу. Наприклад, підтвердити установку або демонтаж запасних частин під час ремонту, контролювати роботу в гарантійний період.

EverScan. Лідарне сканування за допомогою дронів дає змогу

визначити обсяг запасів вугілля на складах і отримувати оцифровані дані. Використання даної технології підвищило точність вимірювань на 4—6% та скоротило час на виконання робіт до 15—20 хвилин замість кількох годин.

a-Gnostics. Система на базі машинного навчання та штучного інтелекту для побудови погодинних прогнозів споживання електроенергії. Середня погодинна точність 96%.

Hepta. Лідарне сканування ЛЕП за допомогою дронів для автоматичного виявлення дефектів та загроз обривів внаслідок розростання дерев.

Аналіз фінансових результатів

Консолідована виручка Групи ДТЕК за 2019 рік становила 137 742 млн грн. Витрати на реалізацію продукції зменшилися до 108 570 млн грн. Чистий прибуток за результатами року становить 12 592 млн грн.

Чистий операційний грошовий потік за 2019 рік становить 24 476 млн грн (у 2018 році — 29 326 млн грн). Капітальні витрати збільшилися на 16,6% і становлять 23 180 млн грн.

Консолідовані фінансові показники Групи ДТЕК, млн грн*

Показники	2018	2019	Зміна, +/-	Зміна, %
Виручка	157 619	137 742	-19 877	-12,6
Собівартість реалізованої продукції	(121 273)	(108 570)	-(12 703)	-10,5
Операційні доходи	571	2 318	+1 747	+306,0
Операційні витрати	(13 211)	(18 510)	+(5 299)	+40,1
EBITDA	42 897	32 768	-10 129	-23,6
EBITDA margin	27%	24%	-3 в. п.	-11,1
ЕВІТ	28 303	19 129	-9 174	-32,4
ЕВІТ margin	18%	14%	-4 в. п.	-22,2
Чистий прибуток	12 373	12 592	+219	+1,8
Активи	147 971	168 251	+20 280	+13,7
Капітальні інвестиції	19 878	23 180	+3 302	+16,6
Сплачено податків в Україні	26 724	23 394	-3 330	-12,5

* Усі дані розділу «Аналіз фінансових результатів» надано на підставі консолідованої звітності DTEK B.V.

Доходи

Доходи Групи ДТЕК формуються за рахунок оптового продажу на ринку електроенергії, реалізації вугілля, газу та газового конденсату, а також дистрибуції електроенергії кінцевим споживачам.

У 2019 році в консолідованому виторзі доходи від продажу електроенергії кінцевим споживачам в Україні та експорту становлять 47%, від оптового продажу на ринку електроенергії — 25%, від надання послуг дистрибуції електроенергії — 9%, від продажу газу та газового конденсату — 9%, від реалізації вугілля — 5%.

Основний обсяг доходів — 90% консолідованого виторгу (включно з компенсацією різниці в тарифах за тепло) — Група ДТЕК згенерувала на внутрішньому ринку України. Частка доходів від експорту в консолідованому виторзі становить 10%: за підсумками 2019 року доходи від експортних продажів збільшилися на 2 416 млн грн проти 2018 року — до 14 026 млн грн.

У ключових сегментах бізнесу відбулися такі зміни доходів:

• доходи від розподілу та постачання електроенергії на внутрішньому ринку у 2018 році становили 63 310 млн грн, з них на доходи від розподілу електроенергії припадало 8 060 млн грн, на доходи від постачання електроенергії кінцевим споживачам — 55 250 млн грн. Відповідно до нової моделі ринку електроенергії, функції з розподілу та постачання були розмежовані в окремі напрями, щоб забезпечити незалежність діяльності. У 2019 році доходи від постачання електроенергії кінцевим споживачам зменшилися на 2,1% в порівнянні з 2018 роком і становили 54 078 млн грн, доходи від послуг з розподілу електроенергії збільшилися на 51,5% в порівнянні з 2018 роком і становили 12 211 млн грн;

• доходи від генерації електроенергії у 2018 році становили 59 389 млн грн. У зв'язку з введенням нової моделі ринку електроенергії з 1 липня 2019 року припинила діяти модель «єдиного покупця», за якою всі учасники взаємодіяли лише через Оптовий ринок електроенергії. У 2019 році доходи від генерації, включно з доходами від генерації електроенергії з відновлюваних джерел, та оптового продажу електроенергії споживачам становили 39 681 млн грн;

• доходи від реалізації природного газу та газового конденсату зменшилися на 21,9% і становлять 12 469 млн грн проти 15 971 млн грн у 2018 році;

• доходи від продажу вугілля зменшилися на 5,6% і становлять 6 511 млн грн проти 6 901 млн грн роком раніше. Доходи від експорту вугілля становлять 1 734 млн грн проти 1 641 млн грн у 2018 році.

Собівартість реалізованої продукції

Собівартість реалізованої продукції у 2019 році зменшилася на 12 703 млн грн і становить 108 570 млн грн. Зменшення собівартості пов'язане зі зменшенням витрат на закупівлю енергоресурсів на зовнішніх ринках, що зумовлене зменшенням обсягу реалізації електроенергії в 2019 році в порівнянні з минулим роком та реалізацією програми з переобладнання енергоблоків ТЕС.

Валовий прибуток за підсумками 2019 року становить 27 716 млн грн, що менше за показник 2018 року на 6 044 млн грн. Валова маржа скоротилася з 21,4% у 2018 році до 20,1% у 2019 році.

Операційні витрати та доходи

Загальні адміністративні витрати за підсумками 2019 року збільшилися на 32,0% і становлять 4 793 млн грн. Основною статтею загальних і адміністративних витрат є витрати на персонал, включно з податками на заробітну плату, які становлять 68,9% від усіх загальних і адміністративних витрат у 2019 році. Витрати на збут збільшилися на 35,7% і становлять 2 624 млн грн, що зумовлено зростанням витрат на транспортування.

Інші операційні витрати становлять 6 886 млн грн. Зміна інших операційних витрат переважно пов'язана з нарахуванням резерву знецінення за нематеріальними активами та гудвілом, а також нарахування резерву під інші зобов'язання.

Інші операційні доходи збільшилися на 306,0% і становлять 2 318 млн грн. Зростання інших операційних доходів переважно пов'язане зі списанням кредиторської заборгованості та дооцінкою фінансових інструментів по справедливій вартості.

Активи

Активи Групи ДТЕК у 2019 році зросли на 13,7% проти 2018 року і становлять 168 251 млн грн. Балансова вартість необоротних активів збільшилася на 14,1% — до 120 077 млн грн. Оборотні активи збільшилися на 5 397 млн грн — з 42 777 млн грн у 2018 році до 48 174 млн грн у 2019 році.

Зобов'язання та власний капітал

На кінець 2019 року сума власного капіталу становила 30 175 млн грн та включала в себе: емісійний дохід на суму 9 909 млн грн, інші резерви на суму 19 619 млн грн, накопичені збитки на суму 9 980 млн грн та частку меншості на суму 10 627 млн грн.

Обсяг кредитів і позик скоротився з 77 983 млн грн на кінець 2018 року до 77 031 млн грн на кінець 2019 року. У 2019 році Група ДТЕК реструктуризувала значну частину банківських позик у сумі 5 796 млн грн через підписання додаткових угод, нових кредитних договорів та конвертацію частини кредитів у еврооблігації.

Також у 2019 році Група ДТЕК залучила низку кредитів для фінансування проєктів у відновлюваній енергетиці. Від консорціуму німецьких банків, очолюваних Bayerische Landesbank, на будівництво другої черги Приморської ВЕС було залучено 2 025 млн грн під процентну ставку EURIBOR +1,95% із терміном погашення у 2029 році. Крім того, був залучений кредит від Укргазбанку на суму 555 млн грн під процентну ставку 7% річних на будівництво Орлівської ВЕС із терміном погашення у 2025 році. Також у 2019 році Група ДТЕК розмістила зелені еврооблігації на біржі Euronext Dublin на суму 8 525 млн грн (325 млн євро) з терміном погашення у 2024 році під процентну ставку 8,5% річних.

Довгострокові фінансові зобов'язання у 2019 році скоротилися на 30,8%, або на 1 622 млн грн, і становлять 3 644 млн грн. Кредиторська заборгованість Групи ДТЕК за підсумками 2019 року збільшилася на 13,9% — з 16 168 млн грн до 18 413 млн грн. Отримані передоплати станом на 31 грудня 2019 року зросли на 15,6% і становлять 8 846 млн грн.

Грошові потоки

У 2019 році чистий грошовий потік від операційної діяльності зменшився на 4 850 млн грн і становив 24 476 млн грн. При цьому платежі з інвестиційної діяльності у 2019 році збільшилися на 19 122 млн грн проти 2018 року і становлять 35 141 млн грн. Чистий грошовий потік з фінансової діяльності у 2019 році становив 8 023 млн грн.

Корпоративне управління

- 1 Структура корпоративного управління
- 2 Наглядові ради операційних холдингів
- 3 Система управління ризиками
- 4 Комплаєнс і корпоративна етика
- 5 Дивідендна політика

Структура корпоративного управління

Система корпоративного управління Групи ДТЕК побудована на принципах інформаційної відкритості та прозорості. Це забезпечує повагу до інтересів стейкхолдерів, етичне прийняття рішень, ефективність на всіх рівнях управління. Такий підхід дозволяє перебувати в конструктивній взаємодії з інвесторами, партнерами та працівниками, що сприяє реалізації довгострокових цілей розвитку та підвищенню інвестиційної привабливості Групи ДТЕК на міжнародних ринках капіталу.

Група ДТЕК підтримує систему корпоративного управління в постійному розвитку, аби враховувати зміни в бізнесі та потребах суспільства. У Групі ДТЕК прийнято поділ функцій стратегічного планування й операційного управління. Такий підхід дає змогу рівною мірою розвивати нові та наявні напрями діяльності згідно з довгостроковою стратегією розвитку та досягти цілей, визначених у ESG- стратегії Групи ДТЕК.

Наглядові ради операційних холдингів

Наглядові ради покликані забезпечити стратегічне управління в кожному з напрямів бізнесу й контролювати діяльність менеджменту. Очні зустрічі з менеджментом проводяться на регулярній основі, під час яких заслуховуються плани та звіти про виконання прийнятих рішень.

Персональний склад наглядових рад

DTEK ENERGY B.V.: Олег Попов, Дамір Ахметов, Сергій Коровін, Ірина Мих, Йохан Бастін, Роберт Шеппард, Кетрін Сталкер

DTEK RENEWABLES B.V.: Олег Попов, Дамір Ахметов, Сергій Коровін, Ірина Мих, Йохан Бастін

DTEK OIL&GAS B.V.: Олег Попов, Дамір Ахметов, Сергій Коровін, Ірина Мих, Роберт Шеппард

DTEK GRIDS B.V.: Сергій Коровін, Ірина Мих, Йохан Бастін, Кетрін Сталкер

D. TRADING B.V.: Сергій Коровін, Ірина Мих, Йохан Бастін

D. SOLUTIONS B.V.: Сергій Коровін, Ірина Мих, Йохан Бастін

Корпоративний секретар наглядових рад DTEK ENERGY B.V., DTEK RENEWABLES B.V., DTEK OIL&GAS B.V., DTEK GRIDS B.V., D. TRADING B.V., D. SOLUTIONS B.V. (без права голосу) — Олексій Поволоцький

Олег Попов

Голова наглядових рад DTEK ENERGY B.V., DTEK RENEWABLES B.V., DTEK OIL&GAS B.V., генеральний директор АТ «СКМ»

Закінчив Донецький політехнічний інститут 1991 року та Донецький державний університет 1996 року. З 1991 до 2000 року працював у різних державних установах. 2000 року був запрошений до АТ «СКМ» як заступник генерального директора. З 2001 до 2006 року обіймав посаду виконавчого директора. Працює на посаді генерального директора АТ «СКМ» із січня 2006 року. Також є головою наглядових рад ФК «Шахтар» і АТ «ПУМБ», входить до наглядової ради Metinvest B.V.

До його обов'язків входить затвердження ключових фінансових, інвестиційних і кадрових рішень як безпосередньо в керівній компанії, так і в активах SCM, а також оцінювання роботи керівників цих активів.

Дамір Ахметов

Член наглядових рад DTEK ENERGY B.V., DTEK RENEWABLES B.V., DTEK OIL&GAS B.V., голова SCM Advisors (UK) Limited

2010 року закінчив школу бізнесу Sir John Cass Business School (City, University of London), здобувши ступінь магістра в галузі фінансів (MSc in Finance).

З 1 лютого 2013 року працює в SCM Advisors (UK) Limited, на цей момент — на посаді голови.

Також є членом наглядової ради Metinvest B.V.

Сергій Коровін

Голова наглядових рад DTEK GRIDS B.V., D.TRADING B.V., D.SOLUTIONS B.V., член наглядових рад DTEK ENERGY B.V., DTEK RENEWABLES B.V., DTEK OIL&GAS B.V.

1993 року закінчив із відзнакою факультет обчислювальної математики та кібернетики Московського державного університету ім. М. В. Ломоносова.

З 2002 до 2008 року працював у данському та російському офісах міжнародної консалтингової компанії McKinsey&Company. З 2008 року керував роботою з телекомунікаційними організаціями та входив до ради директорів російського відділення компанії Microsoft.

У 2010–2017 роках обіймав посаду директора з розвитку енергетичного бізнесу в АТ «СКМ».

Роберт Шеппард

Член наглядових рад DTEK ENERGY B.V., DTEK OIL&GAS B.V., незалежний директор, голова IPM Advisors

1972 року закінчив Університет Вайомінгу (США), має ступінь бакалавра фізико-математичних наук. 1991 року закінчив Школу бізнесу Колумбійського університету (США) за спеціальністю Executive MBA.

Почав кар'єру в нафтовій галузі 1972 року в компанії Amoco. У середині 1980-х років обіймав посаду віцепрезидента Amoco Exploration. З 1992 до 1995 року був виконавчим директором GUPCO (Gulf of Suez Petroleum Company). У 1995–1998 роках очолював як президент і генеральний директор представництва Amoco в Аргентині та Єгипті. З 1998 року був головним операційним директором і президентом компанії «Сиданко» до її злиття з BP. З 2002 до 2004 року обіймав посаду старшого віцепрезидента BP, займаючись питаннями, пов'язаними з активами компанії у РФ. Пізніше працював генеральним директором, потім виконавчим директором Soma Oil&Gas.

Зараз обіймає посаду голови консалтингової компанії IPM Advisors.

Ірина Мих

Член наглядових рад DTEK ENERGY B.V., DTEK RENEWABLES B.V., DTEK OIL&GAS B.V., DTEK GRIDS B.V., D.TRADING B.V., D.SOLUTIONS B.V., старший юрист АТ «СКМ»

1994 року закінчила юридичний факультет Львівського державного університету ім. Івана Франка. Пізніше пройшла навчання в Юридичній школі Осгуд-Холла Йоркського університету в Торонто (Канада).

З 1996 до 2006 року працювала старшим юристом у юридичній фірмі «Сілецький і партнери», афілійованій із Squire Sanders & Dempsey LLP, де 2006 року стала партнером. З червня до жовтня 2008 року була юридичним радником групи «Українські Аграрні Інвестиції», що належить «Ренесанс Капітал». До червня 2009 року очолювала юридичний департамент ТОВ «Клуб сиру». Потім до 2017 року обіймала посаду головного юрисконсульта в юридичній фірмі «Воропаєв та партнери».

Зараз — головний юрисконсульт АТ «СКМ».

Кетрін Сталкер

Член наглядової ради DTEK ENERGY B.V., DTEK GRIDS B.V., незалежний директор

Закінчила Університет Heriot-Watt в Единбурзі (Велика Британія) зі ступенем бакалавра й Лондонську школу економіки зі ступенем магістра.

Почала кар'єру 1991 року в Банку Англії (Bank of England) як аналітик та інспектор із контролю над банківською діяльністю. З 1995 до 2007 року працювала в підрозділах компанії PricewaterhouseCoopers у Москві й Берліні, де була призначена партнером, відповідальним за клієнтську практику з питань управління персоналом у Центральній і Східній Європі та країнах СНД. Вела клієнтські проекти з питань винагороди вищого керівництва, організаційної реструктуризації та управління персоналом.

Зараз Кетрін працює у Великій Британії, де консультує низку компаній із питань корпоративного управління з акцентом на ефективність роботи їхніх правлінь.

Йохан Бастін

Член наглядових рад DTEK ENERGY B.V., DTEK RENEWABLES B.V., DTEK GRIDS B.V., D.TRADING B.V., D.SOLUTIONS B.V., директор DTEK FINANCE PLC і DTEK INVESTMENTS Limited, керівний партнер Iveaghhouse Capital Investment Advisors

Здобув ступінь магістра з міського планування в Технічному університеті Ейнховена (Нідерланди), а також ступінь доктора наук із регіонального планування в Монреальському університеті (Канада) зі спеціалізацією в державному управлінні та фінансах.

З 1985 до 1992 року працював на посаді постійного директора Інституту міжнародного розвитку при Гарвардському університеті (Індонезія), який консультував міністра фінансів Індонезії з питань інвестицій в інфраструктуру, а також фінансування та приватизації державних підприємств. З 1993 до 2002 року обіймав низку керівних посад у Європейському банку реконструкції та розвитку в Лондоні (Велика Британія), остання з яких — директор бізнес-групи, яка в межах географії діяльності банку відповідає за кредитні інструменти та пайове інвестування в інфраструктурні, транспортні та комунальні підприємства, а також сервіси у сфері екології та енергоефективності. Потім працював керівним директором Darby Private Equity, 100-відсоткової дочірньої компанії Franklin Templeton Investments. З 2009 до 2015 року очолював CapAsia (Сінгапур), міжнародну компанію з управління фондами й активами, що веде інвестиційну діяльність у сфері інфраструктури та енергетики в країнах Південної та Центральної Азії.

Із середини 2015 року — керівний партнер спеціалізованої інвестиційної компанії Iveaghhouse Capital Investment Advisors (Нідерланди), яка консультує найбільші міжнародні енергетичні компанії з корпоративної стратегії, інвестиційного фінансування, відновлюваної енергетики та операцій M&A.

Корпоративний секретар наглядових рад DTEK ENERGY B.V., DTEK RENEWABLES B.V., DTEK OIL&GAS B.V., DTEK GRIDS B.V., D.TRADING B.V., D.SOLUTIONS B.V., директор із корпоративного управління, ризик-менеджменту та комплаєнс ТОВ «ДТЕК», адвокат

Закінчив юридичний факультет Університету внутрішніх справ у Харкові. Пізніше здобув ступінь магістра у Лестерському університеті (Велика Британія).

Працював викладачем і начальником відділу міжнародних зв'язків у Харківському університеті внутрішніх справ, потім — юристом у міжнародній юридичній фірмі Squire Sanders & Dempsey LLP.

У ДТЕК працює з 2010 року. Зараз відповідає за розвиток і підтримку системи корпоративного управління в межах усієї Групи ДТЕК, побудову централізованої системи ризик-менеджменту, за реалізацію комплаєнс-функції та антикорупційної політики, а також побудову функцій безперервності та управління бізнес-процесами.

Член правління Професійної асоціації корпоративного управління, а також член Асоціації правників України.

Комітети наглядових рад

При наглядових радах діють консультативно-дорадчі органи — комітети. Завдання комітетів — розглядати профільні питання та рекомендувати рішення, надавати підтримку та консультації, щоб допомогти радам виконати свою місію та завдання. Кожен комітет протягом року проводив регулярні засідання.

Аудиторські комітети при наглядових радах DTEK ENERGY B.V., DTEK RENEWABLES B.V., DTEK OIL&GAS B.V., DTEK GRIDS B.V., D.TRADING B.V., D.SOLUTIONS B.V.

Голова:
С. Коровін (для всіх наглядових рад)
Члени комітету:
І. Мих (для всіх наглядових рад)

Основні завдання:

- нагляд за ефективністю систем внутрішнього контролю та управління ризиками, внутрішнього й зовнішнього аудиту. Комітет розробляє та надає рекомендації щодо вдосконалення роботи систем контролю та ревізійної функції;
- аналіз обґрунтованості та достовірності фінансової й іншої звітності, включно з річними фінансовими звітами;
- забезпечення дотримання законодавчих та регуляторних вимог;
- надання рекомендацій наглядовим радам щодо відбору зовнішнього аудитора;
- оцінювання якості та ступеня незалежності внутрішнього та зовнішнього аудиту.

Кількість очних засідань комітетів:

DTEK ENERGY B.V.		8
DTEK RENEWABLES B.V.		8
DTEK OIL&GAS B.V.		5
DTEK GRIDS B.V.		4
D.TRADING B.V.		5
D.SOLUTIONS B.V.		4

Участь членів комітету в засіданнях: 100%

Комітети з безпеки праці та охорони довкілля при наглядових радах DTEK ENERGY B.V., DTEK OIL&GAS B.V., DTEK GRIDS B.V.

Голови:
Р. Шеппард (DTEK ENERGY B.V., DTEK OIL&GAS B.V.),
Й. Бастін (DTEK GRIDS B.V.)
Член комітету:
І. Мих (DTEK ENERGY B.V., DTEK OIL&GAS B.V., DTEK GRIDS B.V.)

Основні завдання:

- визначення ризиків у сфері безпеки праці та захисту довкілля, розробка превентивних заходів для їх мінімізації;
- визначення стратегічних цілей та ініціатив задля поліпшення систем безпеки праці та захисту довкілля, моніторинг впровадження;
- аналіз результатів розслідування всіх серйозних інцидентів та вжитих корегувальних заходів;
- перегляд системи мотивації персоналу до дотримання процедур та стандартів безпеки праці з огляду на оплату праці;
- підготовка та погодження заходів з реагування на надзвичайні ситуації на підприємствах Групи ДТЕК.

Кількість очних засідань комітетів:

DTEK ENERGY B.V.		4
DTEK OIL&GAS B.V.		4
DTEK GRIDS B.V.		4

Участь членів комітету в засіданнях: 100%

Комітети із призначень, винагород та корпоративного управління при наглядових радах DTEK ENERGY B.V., DTEK GRIDS B.V.

Голова:
К. Сталкер (DTEK ENERGY B.V., DTEK GRIDS B.V.)
Члени комітету:
О. Попов (DTEK ENERGY B.V.),
С. Коровін (DTEK GRIDS B.V.)

Основні завдання:

- контроль за дотриманням стандартів у галузі корпоративного управління, що діють у юрисдикціях присутності, а також нагляд за дотриманням внутрішніх стандартів Групи ДТЕК з корпоративного управління;
- підготовка рекомендацій щодо персонального складу наглядової ради та її комітетів, а також підходу до корпоративного управління;
- оцінка профілів кандидатів та надання рекомендацій щодо кадрових призначень на вакантні позиції у топменеджменті;
- оцінка результатів роботи топменеджерів та надання пропозиції наглядовій раді щодо рівня винагороди;

- моніторинг політик щодо мотивації, оцінки та винагороди топменеджерів;
- аналіз карти послідовності на ключових позиціях топменеджменту та нагляд за розвитком менеджменту;
- моніторинг та оцінка підходів керівництва до питань управління персоналом та залучення працівників, розвитку етичної та ефективної корпоративної культури, що базується на цінностях Групи ДТЕК;
- нагляд за соціальними ініціативами та партнерствами.

Кількість очних засідань комітетів:

DTEK ENERGY B.V.		4
DTEK GRIDS B.V.		4

Участь членів комітету в засіданнях: 100%

Система управління ризиками

Група ДТЕК безперервно розвиває та вдосконалює систему управління ризиками, яка дає змогу своєчасно виявляти та управляти ризиками та можливостями. Це дозволяє швидко реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі, зберігаючи ефективність і результативність діяльності.

ДТЕК є піонером ризик-менеджменту в Україні, започаткувавши у 2007 році практику управління ризиками у своїй роботі. Задля вдосконалення системи ризик-менеджменту 2018 року прийнято рішення застосовувати централізований підхід управління ризиками, внутрішніми контролюями та страхуванням. Такий підхід забезпечив створення єдиного центру, який розбудовує та інтегрує систему управління ризиками в корпоративну культуру Групи ДТЕК, що підвищує ефективність усіх ключових процесів. Управління ризиками зосереджено у функції з корпоративного управління, ризик-менеджменту та комплаєнс.

Задля переходу на централізовану систему ризик-менеджменту затверджено нову модель функціональної взаємодії всіх учасників цієї системи, розроблена й реалізується програма ключових ініціатив і проєктів, а також триває впровадження нормативно-методичних документів з аналізу всього спектру ризиків. Крім того, актуалізуються як процеси, так і підходи до управління моделями бізнес-процесів, фінансової звітності, впроваджуються нові інструменти для аналізу та управління ризиками, методики для моніторингу та тестування внутрішніх контролів.

Система ризик-менеджменту ґрунтується на концептуальних засадах міжнародних стандартів з управління ризиками COSO ERM та ISO 31000, а також слідує вимогам кращих світових практик в енергетичному секторі. Ефективність системи управління ризиками та внутрішнього контролю регулярно оцінюється, а реалізація рішень із забезпечення та підвищення її ефективності контролюється. Така багаторівнева система

Централізована модель ризик-менеджменту Групи ДТЕК

У рамках управління ризиками застосовується уніфікований класифікатор і єдиний реєстр ризиків, що дають змогу проводити аналіз і гнучко керувати виявленими або реалізованими змінами. Для кожної категорії ризику призначається власник, визначаються строки та завдання з аналізу ризиків з урахуван-

ування посилює операційну безпеку, сприяє підвищенню прозорості та покращенню комунікації.

Основні принципи ризик-менеджменту:

- своєчасна ідентифікація, оцінка та управління ризиками та можливостями;

- забезпечення прийняття рішень з урахуванням ризиків, можливостей і встановленого ризик-апетиту;

- підтримка і вдосконалення системи внутрішнього контролю, просування культури виявлення і декларування недоліків контролів і визначення першопричини для їх усунення;

- створення ефективної системи страхового захисту.

З метою створення ефективної системи страхового захисту побудована вертикаль взаємодії ризик-менеджменту Групи ДТЕК з питань страхування, проведено розподіл функціоналу на всіх рівнях корпоративного управління. Сформовані страхові програми відповідають вимогами законодавства, контрагентів та актуальним потребам кожного з напрямів бізнесу. В рамках розвитку системи страхового захисту Групи ДТЕК використовуються кращі світові практики та тренди.

ням особливостей і вимог кожного бізнес-процесу. Цей підхід дає змогу на всіх рівнях управління формувати зони відповідальності та вести моніторинг ризиків, а також розробляти цільові плани реагування.

Комплаєнс і корпоративна етика

Група ДТЕК веде бізнес відповідно до регуляторних вимог юрисдикцій, де працюють підприємства та компанії. Етичне ведення бізнесу — принципова позиція Групи ДТЕК, якої зобов'язаний дотримуватися кожен працівник.

У Групі ДТЕК із 2010 року на рівні корпоративного центру працює спеціальний підрозділ — служба комплаєнс на чолі з комплаєнс-офіцером, сфери діяльності якої на постійній основі актуалізуються для відповідності змінам у зовнішньому середовищі. Сьогодні у зоні відповідальності служби комплаєнс: розробка методології та реалізація системи внутрішніх контролів в управлінні корупційним ризиком, ризиком економічних санкцій і інсайдерською інформацією. Рішення та рекомендації служби комплаєнс обов'язкові для виконання всіма працівниками Групи ДТЕК.

У 2019 році організаційну модель служби комплаєнс реформовано, а саме запроваджено позиції комплаєнс-координаторів у операційних компаніях для ефективного управління на їхніх ак-

тивах комплаєнс-ризиками відповідно до єдиних стандартів та методології Групи ДТЕК. Комплаєнс-координатори підпорядковані та підзвітні комплаєнс-офіцеру корпоративного центру. Служба комплаєнс входить до сфери управління директора з корпоративного управління, ризик-менеджменту та комплаєнс, який прямо підпорядковується генеральному директору ДТЕК, є членом правління ДТЕК й підзвітний наглядовим радам операційних холдингів.

Активна підтримка наглядовими радами та керівництвом операційних холдингів ініціатив служби комплаєнс сприяє зміцненню комплаєнс-культури.

Ділова етика

Група ДТЕК особливу увагу приділяє побудові комплаєнс-культури, тому відкрито заявляє про свої антикорупційні стандарти та неприпустимість порушення режимів економічних санкцій.

Група ДТЕК продовжує вдосконалювати та підвищувати ефективність системи внутрішніх контролів і механізмів, спрямованих на протидію корупції. Задля розвитку положень Кодексу етики та ділової поведінки у 2018 році затверджено нову Антикорупційну програму. Програма розроблена відповідно до найкращих міжнародних практик і стандартів управління корупційним ризиком з урахуванням положень ISO 37001:2016 «Менеджмент протидії корупції», антикорупційного законодавства та міжнародних актів із боротьби з корупцією екстериторіальної дії (зокрема FCPA і UKBA). Крім того, розділ про перевірку ділових партнерів для оцінювання корупційного ризику доопрацьований і враховує рекомендації Transparency International, World Economic Forum.

Для всіх працівників і представників Групи ДТЕК є обов'язковим дотримання Антикорупційної програми, яка прямо забороняє будь-які прояви корупції, зокрема комерційний підкуп або винагороду за спрощення формальностей. У встановленні ділових відносин надається перевага партнерам, які поділяють принципи Антикорупційної програми ДТЕК і мають ефективну внутрішню систему антикорупційних заходів. Усі контрагенти, які мають право представляти інтереси Групи ДТЕК перед будь-якими третіми особами, особливо державними органами, мають обов'язково перевіритися для виявлення корупційного ризику. За результатами перевірки контрагентів службою комплаєнс може бути встановлено ступінь ризику: низький, середній або високий. Співпрацю з контрагентами або громадськими організаціями з високим корупційним ризиком прямо заборонено. Угоди з контрагентами з середнім корупційним ризиком можуть бути укладені тільки за умови дотримання рекомендацій служби комплаєнс для мінімізації ризику.

Особлива увага приділяється дотриманню режимів економічних санкцій, запроваджених ООН, США та країнами, де за-

реєстровані та ведуть діяльність підприємства та компанії Групи ДТЕК. Згідно із затвердженим ризик-апетитом, абсолютно всі ділові партнери перевіряються на санкційний ризик незалежно від суми та характеру угоди. Ідентифікація санкційного ризику ділових партнерів здійснюється на щоденній основі за допомогою автоматизованого скринінгу, який проводить порівняння бази даних контрагентів Групи ДТЕК із базою даних зовнішнього спеціалізованого провайдера, що агрегує санкційні списки всіх країн і організацій. Крім того, ідентифікація санкційного ризику проводиться шляхом перевірки контрагента, його кінцевого бенефіціара, прямих і опосередкованих акціонерів, виконавчого органу для виявлення тривожних ознак санкційного ризику.

Група ДТЕК не веде діяльність у юрисдикціях, до яких застосовані санкційні обмеження США та ЄС. У Групі ДТЕК не можна укладати угоди з контрагентами, яким присвоєно середній санкційний ризик, без дотримання рекомендацій служби комплаєнс для мінімізації ризику.

Ключові механізми системи комплаєнс Групи ДТЕК

- Погодження політик і процедур. Обов'язковою є участь комплаєнс-офіцера в процесі погодження локальних документів компанії з бізнес-процесів (політик, регламентів та процедур), яким притаманні комплаєнс-ризик.
- Оцінювання та управління комплаєнс-ризиками. Діє методологія ідентифікації та оцінювання комплаєнс-ризиків, для управління якими визначено типові заходи та регулярного переглядається ризик-апетит.
- Моніторинг і тестування комплаєнс-контролів. Для оцінювання ефективності та достатності комплаєнс-контролів регулярно проводяться аудити службою комплаєнс та підрозділом з корпоративного внутрішнього аудиту. Результати аудитів використовуються для перегляду комплаєнс-програми, актуалізації політик, регламентів і процедур та удосконалення автоматизованих контролів у бізнес-процесах компанії.
- Управління санкційними та корупційними ризиками в спільних підприємствах, угодах злиття та поглинання. До укладення угоди комплаєнс-офіцер здійснює комплексну перевірку об'єкта придбання, продавця та партнера у спільному бізнесі для ідентифікації корупційних та санкційних ризиків, а після укладення угоди — задля усунення порушень або ризиків порушень, а також інтеграції об'єкта придбання до єдиної комплаєнс-системи Групи ДТЕК.
- Взаємовідносини з контрагентами та посередниками. Ідентифікація та оцінювання ризиків здійснюється на підставі ризик-апетиту та метрик оцінювання на благонадійність, санкційних і корупційних ризиків ділових партнерів. До всіх договорів з контрагентами включається антикорупційне й антисанкційне положення, що є поширеною практикою в міжнародних компаніях, але поки мало використовується вітчизняним бізнесом. Положення враховує рекомендації національного та закордонного законодавства, міжнародних принципів і найкращих закордонних практик, а також досвіду правозастосування режиму економічних санкцій та антикорупційного законодавства.

- Погодження договорів та транзакцій, які можуть потенційно мати підвищений корупційний ризик. Закріплено обов'язкове погодження комплаєнс-офіцером угод у галузі сталого розвитку, благодійності, спонсорства, дарування, надання безповоротної фінансової допомоги, угод злиття та поглинання. Отримання погодження служби комплаєнс також є необхідним для укладення угод, що передбачають представництво інтересів Групи ДТЕК перед третіми особами, а також надання довіреностей.
- Оцінювання корупційних ризиків та конфлікту інтересів у працівників. Ідентифікація ризиків проводиться під час прийому на роботу та переходу на іншу посаду або підприємство Групи ДТЕК. Крім того, з 2011 року діє автоматизована система самодекларування ситуацій потенційного конфлікту інтересів працівників і проводиться щорічне декларування конфлікту інтересів, спрямоване на мінімізацію ризиків виникнення таких ситуацій.
- Погодження ділових подарунків і ділової гостинності. Діє система обліку та погодження ділових подарунків і ділової гостинності, яка автоматизована з 2016 року. Кодекс етики та ділової поведінки, Антикорупційна програма, а також внутрішні правила встановлюють обмеження на вручення та приймання ділових подарунків і гостинності.
- Повідомлення про порушення та корпоративні розслідування. Працівники Групи ДТЕК і будь-які треті особи мають можливість, зокрема анонімно, повідомити про порушення Кодексу етики й ділової поведінки на лінію довіри SCM. Служба комплаєнс бере участь у корпоративних розслідуваннях певних категорій заяв (у складі групи розслідування або як експерт).
- Навчання працівників етичних і антикорупційних стандартів, засад санкційного комплаєнсу. Починаючи з 2017 року до програми навчання всіх працівників входять ці напрями. Для дистанційного навчання розроблено відповідний електронний курс. Крім того, для окремих категорій керівників і працівників щомісяця проводяться тренінги.

Управління інсайдерською інформацією

Боргові цінні папери ДТЕК (єврооблігації DTEK Finance Plc та «зелені» єврооблігації DTEK Renewables Finance B.V.) розміщені на двох світових біржах, Irish Stock Exchange та Euronext Dublin, що накладає зобов'язання дотримуватися правил лістингу та розкриття інформації. У зв'язку з цим у Групі ДТЕК діють правила поводження з інсайдерською інформацією. Зокрема, визначено критерії віднесення інформації до інсайдерської, ухвалено порядок формування та актуалізації списків інсайдерів, для інсайдерів діють правила та обмеження на розкриття інсайдерської інформації та вчинення операцій з єврооблігаціями, щоб унеможливити порушення на ринку цінних паперів.

Реєстр інсайдерів, до якого заносять осіб, що мають доступ до інсайдерської інформації завдяки своїй посаді або професійній діяльності, регулярно оновлюється. Ведення цього реєстру дає змогу комплаєнс-офіцеру своєчасно інформувати інсайдерів про зобов'язання, відповідальність і заборонені практики, що спрощує процес контролю й нагляду за дотриманням правил розкриття інформації та правил забезпечення прозорості, встановлених закордонним регулятором.

Дивідендна політика

Дивідендна політика Групи ДТЕК ґрунтується на збереженні балансу між необхідністю інвестувати в розвиток виробничих потужностей і дотриманням права акціонерів на участь у роз-

поділі прибутку. Такий підхід є визначальним чинником довгострокового зростання акціонерної вартості операційних холдингів Групи ДТЕК.

Сталий розвиток

- 1 Сталий розвиток
- 2 Охорона довкілля
- 3 Суспільство
- 4 Працівники

Сталий розвиток

Із самого початку своєї діяльності ДТЕК дотримується принципів партнерства з суспільством. Наш досвід доводить, що великі проекти успішно реалізуються у відносинах довіри, й це дає поштовх до розвитку міст та регіонів, у яких працюють підприємства Групи ДТЕК. Задля забезпечення на довгостроковий період комплексного та збалансованого підходу між розвитком бізнесу та інтересами суспільства Група ДТЕК інтегрувала у свою стратегію Цілі сталого розвитку Глобального договору ООН.

Впродовж своєї 15-річної історії ДТЕК реалізував проекти зі сталого розвитку, які залучили десятки тисяч українців та були відзначені на національному й міжнародному рівнях. «Енерго-ефективні школи», «Давай, грай!», «Громада своїми руками», Academy DTEK — лише частина наших ініціатив, й всі вони базуються на принципах ESG. Ці проекти навчили нас дослухатися до потреб громад і співробітників, відповідати на їхні потреби та разом змінюватися на краще. 2020-й став для Групи ДТЕК роком початку реалізації нової довгострокової стратегії, яка базується на Цілях сталого розвитку ООН та відповідає принципам ESG. У новій стратегії ми

прагнемо відповідати інтересам суспільства у ширшому контексті. Саме тому зусилля Групи ДТЕК у сфері сталого розвитку спрямовані на зменшення впливу на довкілля та раціональне використання ресурсів, підвищення промислової безпеки та збереження здоров'я персоналу, етичне ведення бізнесу й дотримання антикорупційних стандартів, відкритий діалог із суспільством і працівниками. Такий підхід застосовується по усьому ланцюжку створення цінностей і на всіх рівнях управління бізнесом: компанії та підприємства Групи ДТЕК у своїй діяльності керуються ESG-стратегією та Політикою SCM у сфері сталого розвитку.

Пріоритети ESG-стратегії Групи ДТЕК

Цілі сталого розвитку Глобального договору ООН у контексті України та Групи ДТЕК

- 17 цілей були ухвалені світовими лідерами на саміті ООН і офіційно набули чинності з 1 січня 2016 року.
- У 2016 році Україна почала адаптацію Цілей сталого розвитку до свого контексту, щоб створити рамковий національний стратегічний документ до 2030 року. Це дозволило встановити індикатори до кожної цілі, щоб у подальшому відслідковувати прогрес.
- Група ДТЕК взяла на себе зобов'язання за 12 Цілями сталого розвитку, які найбільш критичні у повсякденній діяльності її підприємств та компаній.

Група ДТЕК імплементувала у ESG-стратегію 12 Цілей сталого розвитку ООН та взяла на себе зобов'язання щодо досягнення прогресу

<p>3 МІЦНЕ ЗДОРОВ'Я І БЛАГОПЛУЧЧЯ</p>	Інвестування у здоров'я співробітників та забезпечення доступу до якісних медичних послуг.	<p>9 ІННОВАЦІЇ ТА ІНФРАСТРУКТУРА</p>	Впровадження підходу відкритих інновацій з акцентом на зберіганні енергії, штучному інтелекті та робототехніці.
<p>4 ЯКІСНА ОСВІТА</p>	Реалізація освітніх програм для зовнішніх та внутрішніх клієнтів.	<p>11 СТАЛИЙ РОЗВИТОК МІСТ ТА СПІЛЬНОТ</p>	Забезпечення суттєвого зниження впливу компанії на природне середовище та сприяння розвитку населених пунктів і територій.
<p>5 ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ</p>	Надання рівних умов для всіх та розвитку кар'єри співробітників незалежно від гендеру.	<p>12 ВІДПОВІДАЛЬНЕ СПОЖИВАННЯ</p>	Впровадження підходів циркулярної економіки для утилізації відходів.
<p>6 ЧИСТА ВОДА ТА НАЛЕЖНІ САНІТАРНІ УМОВИ</p>	Підтримка обсягів водоспоживання.	<p>13 БОРОТЬБА ЗІ ЗМІНОЮ КЛІМАТУ</p>	Дотримання цілей Паризької угоди та прагнення до досягнення скорочення викидів парникових газів.
<p>7 ВІДНОВЛЮВАЛЬНА ЕНЕРГІЯ</p>	Лідерство на українському ринку відновлюваної енергії.	<p>15 ЗБЕРЕЖЕННЯ ЕКОСИСТЕМ СУШІ</p>	Реалізація проектів з озеленення та рекультивації з акцентом на біорізноманіття та захист екосистем.
<p>8 ГІДНА ПРАЦЯ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ</p>	Прагнення до нульового травматизму та забезпечення безпечних умов праці.	<p>17 ПАРТНЕРСТВО ЗАРАДИ СТАЛИГО РОЗВИТКУ</p>	Розвиток державно-приватних партнерств, які сприяють досягненню Цілей сталого розвитку Україною.

Управління в галузі сталого розвитку

Комітет із питань сталого розвитку ДТЕК, функція з регіональної політики ДТЕК Енерго, апарат управління ДТЕК ВДЕ, ДТЕК Нафтогаз, ДТЕК Мережі здійснюють планування та реалізацію проєктів у сфері сталого розвитку.

Взаємодія із зацікавленими сторонами — важлива складова сталого розвитку. Група ДТЕК дотримується принципу інформаційної відкритості та надає зацікавленим сторонам відомості про свою діяльність. Партнерські відносини та конструктивний діалог ведуться на системній основі, що дає змогу своєчасно отримувати інформацію про інтереси та очікування зацікавлених сторін.

Зацікавлені сторони:

- працівники та їхні сім'ї;
- жителі територій діяльності;
- громадські організації;
- органи місцевого самоврядування, обласні та центральні органи виконавчої влади;
- міжнародні організації та інвестиційні співтовариства;
- експерти й аналітичні центри;
- академічні кола та наукова спільнота;
- медіа;
- населення України загалом.

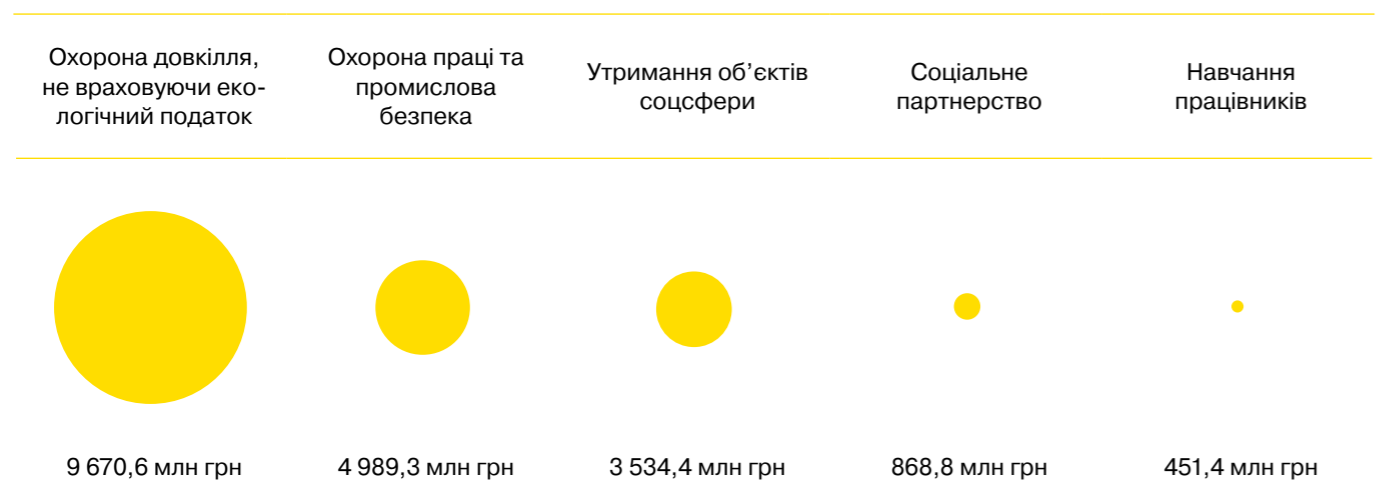
Завдання комітету:

- затвердження й актуалізація стратегії, а також політик у галузі управління персоналом, включно з концепцією корпоративної культури, рекомендаціями до розгляду внутрішніх кандидатів для участі в програмах із підготовки наступників на ключові посади;
- оцінювання системи управління охороною праці;
- ідентифікація проблем і затвердження стратегій соціального розвитку територій діяльності підприємств;
- погодження екологічної стратегії;
- розгляд невинувачених питань, здатних суттєво вплинути на виконання бізнес-завдань компанії.

Завдання функції та апаратів управління:

- планування, реалізація, моніторинг та оцінювання ефективності соціальних проєктів;
- взаємодія із зацікавленими сторонами;
- сприяння розвитку корпоративної соціальної відповідальності в Україні;
- участь в українських і міжнародних ініціативах для поширення власного досвіду та залучення нових практик у сфері сталого розвитку.

Група ДТЕК з моменту свого заснування інвестувала 19,5 млрд грн у сталий розвиток

Головні нагороди у галузі ESG за 2019 рік

На конкурсі найкращих корпоративних університетів світу Global CCU Awards 2019 у номінації «Корпоративна відповідальність» Academy DTEK визнана №1. Перемогу присуджено за внесок у підвищення якості освіти співробітників державних органів та установ. Academy DTEK співпрацює майже з 30 державними установами. Для їхніх працівників розроблені та викладаються спеціальні тренінгові програми, спрямовані на розвиток професійних та особистих компетенцій. Global CCU (Глобальна асоціація корпоративних університетів) створена в 2005 році й об'єднує корпоративні університети провідних компаній з понад 50 країн світу. Academy DTEK — єдиний представник України в Global CCU.

Проєкт ДТЕК і футбольного клубу «Шахтар» «Давай, грай!» — кращий в Європі та Україні. У загальноєвропейському конкурсі соціальних проєктів More than Football Award 2019 кращим визнано проєкт «Давай, грай!», який реалізується за підтримки UEFA Foundation for Children. Завдяки цьому проєкту хлопчики та дівчатка віком від 7 до 12 років безкоштовно займаються футболом з тренерами. #Morethanfootball Action Weeks дає можливість клубам інформувати європейську футбольну спільноту про свої соціальні активності. У конкурсі More than Football Award 2019 взяли участь 40 клубів Європи. «Давай, грай!» також отримав нагороду Partnership for Sustainability Award 2019 за внесок у досягнення Цілей сталого розвитку ООН. На конкурс, ініційований представництвом Глобального договору ООН в Україні, було подано 80 проєктів із чотирьох країн.

Два підприємства Групи ДТЕК стали кращими у галузі охорони праці. ДТЕК Дніпровські електромережі та ШУ Першотравенське здобули перемогу у номінації «Краще підприємство з впровадження системи управління ризиками». Нагородження відбулося в рамках VII Міжнародної науково-практичної конференції

«Охорона праці — 2019». Організатор конференції — журнал «Охорона праці» за підтримки Державної служби України з питань праці, ДУ «Інститут медицини праці ім. Ю. І. Кундієва НАМН України» та Міжнародної організації праці.

ДТЕК ВДЕ отримав «Еко-Оскар» за будівництво зелених електростанцій. Завдяки розвитку у зеленій енергетиці компанія буде сприяти скороченню викидів CO₂ в атмосферу на 2,6 млн тонн щорічно. Це еквівалентно викидам 1,3 млн автомобілів. Нагороду отримано під час бізнес-форуму зелених змін «ЕКО-трансформація-2019». Цей проєкт покликаний сприяти формуванню нової системи цінностей у бізнес-середовищі та підтримувати лідерів бізнес-спільноти, які формують дбайливе ставлення до землі та піклування про збереження природних ресурсів.

Членство в асоціаціях, міжнародних і національних організаціях
ДТЕК — учасник Глобального договору ООН, входить до Мережі Глобального договору ООН в Україні. ДТЕК — член Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum), бере участь в Ініціативі щодо формування енергетичного майбутнього. ДТЕК — член Європейської бізнес-асоціації, Асоціації «Європейсько-Українське енергетичне агентство», Американсько-української ділової ради (USUBC), US-Ukraine Foundation та Норвезько-української торгової палати (NUCC).
ДТЕК є членом професійних асоціацій: Європейської асоціації вугілля та лігніту (EURACOAL), Європейського об'єднання з електроенергетики (Eurelectric), Європейського енергетичного форуму (EEF), Європейської федерації енергетичних трейдерів (EFET), Європейської асоціації операторів систем розподілу для Smart Grids (E.DSO).

Охорона довкілля

Стратегічне завдання Групи ДТЕК — впровадження сучасних технологій і найкращих практик для мінімізації впливу виробництва на довкілля й оптимізації використання небезпечних речовин і матеріалів.

Цілі сталого розвитку ООН у сфері охорони довкілля, які Група ДТЕК імплементувала у ESG-стратегію та взяла на себе зобов'язання щодо досягнення прогресу.

Цілі ООН та загальна мета	Завдання цілей ООН, релевантні до діяльності Групи ДТЕК	Зобов'язання Групи ДТЕК, прийняті на рівні ESG-стратегії
 <p>6 ЧИСТА ВОДА ТА НАЛЕЖНІ САНІТАРНІ УМОВИ</p>	<p>Забезпечення наявності та раціонального використання водних ресурсів і санітарії для всіх.</p>	<p>Група ДТЕК націлена на раціональне та ефективне водокористування на всіх своїх виробничих об'єктах. Існуючі та майбутні проекти спрямовані на покращення управління водними ресурсами для забезпечення оптимального водоспоживання на постійній основі.</p>
 <p>7 ВІДНОВЛЮВАНА ЕНЕРГІЯ</p>	<p>Забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх.</p>	<p>Задля підтримки екологічного балансу Група ДТЕК системно модернізує свої підприємства з метою забезпечити надійність виробництва та відповідність європейським екологічним стандартам.</p> <p>Група ДТЕК також розвиває нові напрями бізнесу, щоб знизити вплив на навколишнє природне середовище та зробити внесок у боротьбу зі зміною клімату. ДТЕК збільшує виробництво енергії з відновлюваних джерел, а також впроваджує програми та заходи з підвищення енергоефективності.</p>
 <p>12 ВІДПОВІДАЛЬНЕ СПОЖИВАННЯ ТА ВИРОБНИЦТВО</p>	<p>Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання та виробництва.</p>	<p>Група ДТЕК працює над впровадженням підходів циркулярної економіки для утилізації значної частини виробничих відходів.</p>
 <p>13 БОРОТЬБА ЗІ ЗМІНОЮ КЛІМАТУ</p>	<p>Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками.</p>	<p>Група ДТЕК докладає значних зусиль для мінімізації негативного впливу на навколишнє природне середовище на всіх етапах виробничого процесу.</p> <p>Системно модернізуються виробничі потужності для збереження екологічного балансу, забезпечення надійності виробництва та дотримання європейських екологічних стандартів.</p>
 <p>15 ЗБЕРЕЖЕННЯ ЕКОСИСТЕМ СУШІ</p>	<p>Захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення та повернення назад процесу деградації земель і зупинка процесу втрати біорізноманіття.</p>	<p>Діяльність Групи ДТЕК у сфері охорони навколишнього природного середовища зосереджена на запобіганні та мінімізації негативного впливу на біорізноманіття та природне середовище. Підприємства ДТЕК висаджують дерева та рекультивують території з акцентом на захист біорізноманіття та екосистем.</p>

Завдання цілей ООН визначено за доповіддю Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь 2017».

Екологічні витрати Групи ДТЕК, млн грн

	Капітальні інвестиції			Поточні витрати			Додаткові витрати			Всього		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
ДТЕК Енерго*	319	244,5	371,8	730,9	1 009,7	930,6	44,8	60,2	48,8	1 094,7	1 314,4	1 350,1
ДТЕК ВДЕ	—	—	—	0,2	0,7	0,8	—	—	—	0,2	0,7	0,8
ДТЕК Нафтогаз	29,3	55,2	—	0,8	2,2	2,9	0,5	0,03	0,03	30,6	57,4	2,9
ДТЕК Мережі	0,05	0,3	—	0,5	2,1	3,8	0,8	2,4	3,5	1,3	4,8	7,3

* З 2019 року консолідуються дані підприємств з машинобудування, зокрема АТ «Світло Шахтаря» та ТОВ «КОРУМ Дружківський машинобудівний завод».

Впровадження стандартів із охорони довкілля

Усі виробничі підприємства Групи ДТЕК зобов'язані керуватися й дотримуватися в природоохоронній діяльності вимог та положень Екологічної політики ДТЕК. У документі визначені такі довгострокові цілі:

- захищати навколишнє природне середовище, включно із запобіганням забруднення, раціональним використанням ресурсів, зниженням впливу на зміну клімату, захистом біологічного різноманіття та екосистем;
- розвивати відновлювану енергетику і модернізувати теплову генерацію;
- виконувати обов'язкові законодавчі та інші вимоги, прийняті ДТЕК;
- забезпечувати екологічну безпеку підприємств;
- постійно вдосконалювати систему екологічного менеджменту для покращення показників екологічної діяльності.

Підхід Групи ДТЕК до управління в сфері охорони довкілля. Запобігання та мінімізація негативного впливу на довкілля — один із пріоритетних напрямів в організації природоохоронної діяльності підприємств Групи ДТЕК. Визначено структуру відповідальності в усіх процесах системи екологічного менеджменту, основними елементами якої є:

- впровадження, функціонування та вдосконалення системи екологічного менеджменту відповідно до міжнародного стандарту ISO 14001:2015;

• проведення сертифікаційних аудитів системи екологічного менеджменту;

• ідентифікація та оцінка екологічних ризиків і можливостей, розробка заходів управління ними;

• розробка та реалізація екологічних програм (річних, перспективних) у галузі охорони атмосферного повітря, раціонального використання водних ресурсів, регулювання якості стічних і ґрунтових вод у районі розміщення виробничих об'єктів, управління відходами та рекультивації земель;

• проведення щорічного екологічного навчання всіх працівників підприємств;

• робота з підрядниками та постачальниками, зокрема договори з підрядниками обов'язково мають пункт про виконання ними вимог природоохоронного законодавства.

Промисловими підприємствами Групи ДТЕК у 2019 році продовжено впровадження внутрішніх нормативних документів на виконання вимог стандарту ISO 14001:2015, а також проведено серію аудиторських перевірок на відповідність стандарту. Так, у 2019 році успішно пройдені наглядові аудити систем екологічного менеджменту на підприємствах ДТЕК Східенерго, ДТЕК Дніпроенерго та ДТЕК Західенерго. Вперше пройдено сертифікаційний аудит ДТЕК Миронівська ТЕЦ та отримано сертифікат TÜV SÜD Management Service GmbH терміном дії на 3 роки. Крім того, аудиторські компанії підтвердили, що вимогам міжнародних стандартів відповідають системи екологічного менеджменту на підприємствах Вінд Пауер, Приморська вітроелектростанція, Приморська вітроелектростанція-2, Вінд Тех, Нафтогазвидобування, ДТЕК Дніпровські електромережі, ДТЕК Донецькі електромережі, ДТЕК Високовольтні мережі та ДТЕК Київські електромережі. Усі працівники цих підприємств увійшли до сертифікації.

Впродовж 2020 року заплановано провести сертифікацій-

ний аудит на відповідність ISO 14001:2015 Київобленерго, Одесаобленерго, а також трьох підприємств ДТЕК ВДЕ: Орлівська ВЕС, Солар Фарм-1 та Солар Фарм-3.

Відповідно до вимог природоохоронного законодавства, підприємства Групи ДТЕК здійснюють моніторинг впливу на довкілля.

Створено систему контролю, яка охоплює весь виробничий цикл: викиди та скиди підприємств проходять лабораторні дослідження; місця видалення відходів оцінюють у частині впливу на ґрунт, ґрунтові води і повітря; атмосферне повітря та підземні води на межі санітарно-захисної зони підприємств відбирають для контролю якості; природоохоронні об'єкти та очисне обладнання перевіряють на технічний стан. Дані моніторингу дають змогу визначити ступінь впливу виробництва на стан довкілля та своєчасно приймати управлінські рішення, спрямовані на запобігання та зменшення впливу на навколишнє природне середовище.

Підприємства теплової генерації ДТЕК Енерго забезпечують функціонування проєкту «Автоматизована система екологіч-

Водні ресурси

Водоспоживання

Принцип управління водними ресурсами на виробничих підприємствах Групи ДТЕК — економне та раціональне викори-

них показників». Проєкт складається з п'яти функціональних блоків: контроль стану систем моніторингу відхідних газів, контроль стану золошлакопроводів і золовідвалів, інформування про аварійні ситуації екологічного характеру, управління перевірки виконання вимог природоохоронного законодавства та розрахунок обсягу екологічного податку.

ДТЕК Нафтогаз з метою проведення моніторингу якості ґрунтів, підземних вод та приґрунтових газів на Семиренківському й Мачухському родовищах створив локальну режимну спостережну мережу. Здійснюються постійний збір та аналіз необхідної інформації, що дає змогу виявляти та запобігати негативному впливу виробничої діяльності на довкілля. Щокварталу на пунктах постійного контролю спостережної мережі компанія забезпечує відбір проб води та ґрунту, вимірювання статичного рівня води в спостережних свердловинах та відбирає проби приґрунтового газу. Крім того, ДТЕК Нафтогаз досліджує води та ґрунти у точках, визначених спільно з громадами населених пунктів, де компанія веде свою виробничу діяльність.

Також у рамках екологічного моніторингу ДТЕК Нафтогаз здійснює відбори проб атмосферного повітря на межі санітарно-захисних зон своїх промислових об'єктів. За результатами багаторічних досліджень встановлена відсутність негативного впливу підприємств на навколишнє природне середовище.

стання. Для забезпечення оптимального водоспоживання підприємства використовують як оборотні системи водопостачання, так і повторне використання вод.

Найбільші обсяги водних ресурсів у своїй діяльності використовують підприємства теплової генерації ДТЕК Енерго. Електростанції компанії здебільшого багаторазово використовують

технічну воду у виробничому циклі, працюючи з оборотною системою охолодження основного та допоміжного обладнання. Винятком є ДТЕК Запорізька ТЕС та ДТЕК Придніпровська ТЕС, які працюють на прямоочній системі водопостачання. Практично весь обсяг виробничих стічних вод ТЕС — це теплообмінні води, які належать до нормативно-чистих.

У 2019 році ТЕС компанії реалізували низку заходів у галузі раціонального використання водних ресурсів та водопідготовки:

- на ДТЕК Бурштинська ТЕС проведена реконструкція питного водопостачання головного корпусу котлотурбінного цеху. В результаті зменшено втрати питної води в головному корпусі на 10 тис. кубометрів на рік;
- на ДТЕК Добротвірська ТЕС розпочато другий етап з реконструкції станції знезалізнення води, під час якого здійснено закупку та монтаж нових фільтрів для очищення води. Проєктний результат етапу — зменшення скиду промислових вод на 95% та збільшення продуктивності станції. Закінчення другого етапу заплановано на 2020 рік.

Раціональне використання води видобувними та збагачувальними підприємствами ДТЕК Енерго забезпечується повторним використанням шахтних вод на виробничі потреби та функціонуванням систем оборотного водопостачання.

Наприклад, у 2019 році ДТЕК Павлоградська ЦЗФ продовжила удосконалювати замкнуту водно-шламову схему підприємства, впровадження якої виключило використання мулонакопичувача. Фабрика завершила реконструкцію вузла гідрокласифікації вугільного шламу та відходів гвинтової сепарації, що дає змогу знизити обсяг їх утворення та покращити стан навколишнього природного середовища в регіоні. Повний замкнутий цикл водно-шламової схеми впроваджено

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря

Усі підприємства Групи ДТЕК отримали документи дозвільного характеру на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря та працюють відповідно до їх умов.

Починаючи з 2012 року ДТЕК Енерго одночасно з модернізацією та реконструкцією енергоблоків проводить реконструкцію електрофільтрів для досягнення показника із залишкової запиленості відхідних газів не більш ніж 50 мг/м³, як вимагає Директива 2001/80/ЄС Європейського Парламенту та Ради про обмеження викидів забруднюючих речовин від великих спалювальних установок.

На газоочисному обладнанні модернізованих енергоблоків встановлені системи моніторингу відхідних газів для безперервного контролю за викидами забруднюючих речовин в атмосферу. Також на всіх електростанціях встановлені системи відеоспостереження, що надають операторам котлоагрегатів додаткову оперативну інформацію про режими горіння в котлах.

У 2019 році під час реконструкції газоочисного устаткування

також на ДТЕК Добропільська ЦЗФ – вода повертається в процес збагачення, а відходи вивозять на породний відвал. Реалізація таких проєктів дозволила знизити використання води на ДТЕК Павлоградська ЦЗФ та ДТЕК Добропільська ЦЗФ на 37,5% (із 1 452 тис. кубометрів у 2017 році до 907 тис. кубометрів у 2019 році).

Скиди стічних вод

На підприємствах ДТЕК Енерго здійснюється постійний контроль якості стічних вод, реалізуються проєкти з модернізації очисних споруд та повторного використання стічних вод у технологічних циклах.

ТЕС ДТЕК Енерго здійснюють моніторинг якості скидних стічних вод і стану підземних вод, щоб контролювати вплив на поверхневі та підземні води. Також усі електростанції здійснюють моніторинг якості стічних і ґрунтових вод у районі розміщення золовідвалів та ведуть роботи з очищення водойм-охолоджувачів від донних відкладень.

Основні заходи, спрямовані на запобігання та мінімізацію обсягів скидів стічних вод, впроваджені ТЕС ДТЕК Енерго у 2019 році:

- на ДТЕК Придніпровська ТЕС продовжено реконструкцію промзливої каналізації (закінчення робіт планується у 2021 році). Реалізація проєкту забезпечить збір та подачу промзливих вод на очисні споруди з подальшим їх використанням у замкненій системі гідрозоловидалення.

Задля підтримання у водосховищах необхідного рівня води, підвищення надійності та безпеки їх експлуатації ДТЕК Курахівська ТЕС побудувала додатковий шлюз-регулятор відкритого скидного каналу.

енергоблоку №10 ДТЕК Придніпровська ТЕС встановлено новий сучасний електрофільтр та систему безперервного моніторингу відхідних газів. Реалізація цього проєкту дозволила підвищити ступінь очищення димових газів до 99,8% та знизити викиди пилу в атмосферне повітря до 50 мг/м³, що відповідає європейським нормативам.

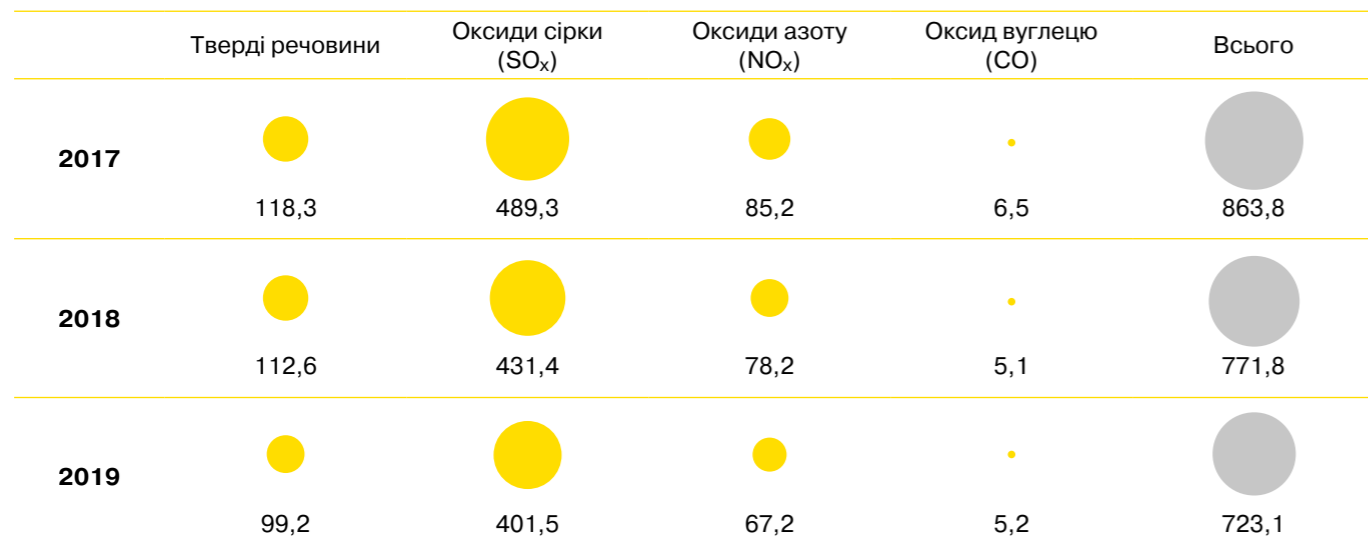
У 2018–2019 роках ДТЕК Придніпровська ТЕС встановила два автоматичні пости безперервного моніторингу атмосферного повітря на межі санітарно-захисної зони підприємства з метою відстеження концентрацій пилу, оксиду вуглецю, діоксиду сірки та азоту.

ДТЕК Нафтогаз двічі на рік забезпечує проведення контролю за дотриманням нормативів гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин на межі санітарно-захисних зон ділянок й один раз на рік — контролю викидів забруднюючих речовин на джерелах викидів відповідно до умов дозволів на викиди в атмосферне повітря. За результатами проведених вимірювань викиди забруднюючих речовин не перевищують допустимих норм.

Забір води підприємствами Групи ДТЕК, млн кубометрів

Валові викиди в атмосферу забруднюючих речовин, тис. тонн

Викиди парникових газів та зміна клімату

Група ДТЕК докладає значних зусиль для мінімізації негативного впливу на навколишнє природне середовище на всіх стадіях виробничого процесу. Системна екологічна модернізація потужностей забезпечує надійність виробництва та досягнення вимог європейських екологічних нормативів.

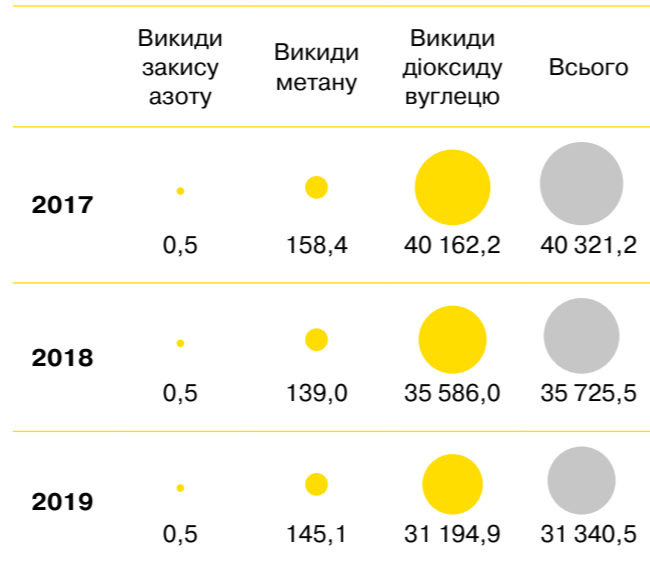
У 2019 році підприємства Групи ДТЕК здійснили викиди парникових газів в обсязі 35 382,3 тис. тонн в еквіваленті CO₂^{*}, що на 12% менше, ніж у 2018 році — 39 610,5 тис. тонн. Однією з основних причин скорочення викидів парникових газів є збільшення генерації електроенергії відновлюваними джерелами.

Підприємства теплової генерації реалізують заходи зі скорочення викидів парникових газів. Так, шахта Степова ДТЕК Павлоградвугілля спільно з компанією REGEN впроваджують проект із утилізації шахтного метану методом високотемпературного окиснення на базі когенераційної установки Caterpillar потужністю 1,6 МВт. Реалізація даного проекту дозволить скоротити викиди парникових газів в атмосферне повітря на 57 тис. тонн в еквіваленті CO₂. Введення установки в експлуатацію заплановано у 2020 році.

ДТЕК ВДЕ — один із найбільших інвесторів у зелену енергетику України. Кожен проєкт компанії сприяє досягненню глобальної мети країни з декарбонізації економіки. У 2019 році компанія збільшила портфель реалізованих проєктів до 1 000 МВт встановлених потужностей вітро- та сонячних електростанцій. Це означає, що щороку близько 2 500 млн кВт-год зеленої електроенергії буде згенеровано станціями компанії — саме стільки електроенергії Україна споживає протягом семи днів. Також це означає, що викиди CO₂ знизяться на 2 650 тис. тонн на рік.

Для популяризації зеленої енергетики та екологічного виховання ДТЕК ВДЕ з 2016 року реалізує програму «Промисловий туризм». Проведено близько 50 екскурсій на вітрові та сонячні електростанції, які відвідали понад 1 000 українських та іноземних туристів впродовж 2019 року.

Валові викиди парникових газів підприємствами Групи ДТЕК, тис. тонн

^{*}При розрахунку обсягів викидів парникових газів використано коефіцієнти потенціалу глобального потепління (Global warming potential) відповідно до П'ятої доповіді Міжурядової групи експертів з питань змін клімату (IPCC): метан – 28, закис азоту – 265. У 2018 році для розрахунку застосовано коефіцієнти: метан – 21, закис азоту – 310.

Збереження та відновлення біорізноманіття

Орнітологічна безпека електрообладнання все ще залишається новим питанням для енергетики України. Якщо раніше енергетики опікувалися лише захистом ліній електропередачі від пошкодження й аварійних ситуацій, то зараз особлива увага — співпраці з екологами та орнітологами.

За дослідженнями, птахи для гніздування дедалі частіше використовують опори ліній електропередачі, які на відкритій місцевості замінюють їм дерева. На опорах гніздяться білий лелека, голуб-синяк, сокіл-балобан тощо. За оцінками орнітологів, більш ніж 50% популяції білих лелек гніздиться на ЛЕП — птахам зручно відпочивати та виглядати здобич.

Підприємства з розподілу електроенергії Групи ДТЕК одними з перших запровадили програми з орнітологічної безпеки ліній електропередачі. У 2013 році вперше встановлені птахозахисні пристрої. Такий захід дає змогу вирішувати питання комплексно: не лише захищати птахів, але й підвищувати надійність електропостачання споживачів. Адже птахи можуть бути причиною коротких замикань, що ведуть до знеструмлення населених пунктів та промислових об'єктів.

Крім того, на природоохоронних територіях оператори системи розподілу впроваджують низку проєктів зі збереження рідкісних видів птахів. Наприклад, починаючи з 2015 року, спільно з Дніпровсько-Орільським заповідником ДТЕК Дніпровські електромережі проводить моніторинг впливу ліній електропередачі на орнітофауну в Дніпропетровській області, що насамперед передбачає охорону білих лелек. Моніторинг дає змогу визначити ділянки ліній, де потрібно встановити птахозахисні пристрої.

Уже обстежено 205 км ліній електропередачі. А в 2019 році на території орнітологічного заказника «Булахівський лиман» 2,5 км ЛЕП обладнано маркерами зі світловідбивним елементом, які видно на відстані до 15 метрів (за два роки реалізації проєкту маркери встановлено вздовж 5,3 км ліній електропередачі). Завдяки цьому птахи можуть безпечно оминати лінії електропередачі в сутінках або за поганої погоди. Дослідження орнітологів, проведені в 2019 році, підтвердили ефективність встановлених пристроїв.

На території, зарезервованій для Національного природного парку «Орільський», та в Нікопольському районі Дніпропетров-

ської області встановлено 234 коврики (ковпак з ізолювального матеріалу, що закриває ізолятор і ділянки дроту з боків). Крім того, в Дніпропетровській та Донецькій областях встановлено 835 захисних парасольок (ковпаків) для ізоляторів високовольтних ліній електропередачі.

Щорічно фахівці ДТЕК Мережі під час огляду ліній електропередачі відстежують появу нових гнізд лелек на опорах ЛЕП, щоб у майбутньому їх облаштувати. У 2019 році ДТЕК Дніпровські електромережі та ДТЕК Донецькі електромережі перенесли на спеціальні штучні платформи 32 гнізда білих лелек, ДТЕК Київські електромережі вперше встановили платформи у Києві, наразі три платформи встановлено. Загалом, починаючи з 2013 року, перенесено 157 гнізд. Крім того, ДТЕК Дніпровські електромережі у 2019 році обстежили п'ять штучних гнізд, раніше встановлених на опорах ЛЕП для голуба-синяка (Columba oenas) — виду, занесеного до Червоної книги України. Два гнізда вже заселено.

ДТЕК Дніпровські електромережі залучає дітей і молодь до охорони білих лелек, проводячи з 2015 року щорічний обласний конкурс «Лелека». У 2019 році переможцями конкурсу стали 13 дітей. Підприємство також спрямовує зусилля на мотивацію працівників до природоохоронної діяльності. Працівники трьох структурних підрозділів нагороджені перехідним кубком «Найкращий у турботі про природу» і грошовими преміями.

ДТЕК ВДЕ веде безперервний моніторинг популяцій птахів, кажанів і рослинності, щорічно досліджуючи вплив вітрових турбін на довкілля. Моніторинг охоплює майданчики всіх вітроелектростанцій компанії: Ботієвської, Орлівської, Приморської та Приморської-2. З 2018 року орнітологічний моніторинг проводиться відповідно до рекомендацій Шотландського фонду природної спадщини, принципів екватора та стандартів міжнародних фінансових компаній.

Також підприємства Групи ДТЕК піклуються про захист фауни водойм: на підприємствах теплової генерації електроенергії з метою захисту риби та малька та задля забезпечення чисельності популяції риб встановлені спеціальні споруди. У 2019 році на ДТЕК Луганська ТЕС та ДТЕК Криворізька ТЕС проведено модернізацію та капітальний ремонт рибозахисних пристроїв на водозабірних спорудах.

Управління відходами та рекультивація земель

Більше 99% відходів, що утворюються в процесі виробничої діяльності підприємств ДТЕК Енерго, є безпечними, але потребують вільних земель для розміщення. Тому одне з ключових завдань компанії у сфері охорони довкілля є збільшення використання великотоннажних відходів — гірської породи та золошлакових матеріалів (ЗШМ), що підприємства отримують у процесі видобутку вугілля та під час його спалювання для виробництва електроенергії.

ЗШМ можна застосовувати в будівельній промисловості для виробництва цементу та бетону, що сприятиме зменшенню обсягів використання природної сировини та зниженню викидів парникових газів. В Україні на разі на вторинні матеріали попит незначний і будівельні організації використовують у середньому лише 5–10% від обсягів відходів, що утворюються на ТЕС. У європейських країнах цей показник може сягати 95%. Для збільшення обсягів використання золошлакових матеріалів на всіх ТЕС ДТЕК Енерго реалізуються програми зі збільшення використання золи-винесення та шлаку.

Впродовж 2017–2019 років завершено два етапи проекту «Технічне переоснащення електрофільтра енергоблоку №1 ДТЕК Ладжинська ТЕС», спрямованого на збільшення відбору сухої золи в обсягах до 50 тис. тонн на рік. Також проект з організації відбору сухої золи розпочато на енергоблоці №10 ДТЕК Придніпровська ТЕС: у 2019 році розроблено технічну документацію на будівництво системи пневмосоловидалення, у 2020 році розпочнеться реалізація проекту. Задля накопичення сухої золи, покращення її технічних характеристик та подальшого застосування матеріалу в низці інфраструктурних та будівельних проектів на ДТЕК Бурштинська ТЕС проводиться реконструкція силосів. Завершення проекту заплановано на 2020 рік.

З метою запобігання відведенню нових земель під розміщення золошлакових відходів підприємства теплової генерації нарощують дамби золовідвалів із використанням цього матеріалу. Зокрема:

- ДТЕК Запорізька ТЕС: пройдено процедуру оцінки впливу на довкілля (ОВД) та отримано позитивний висновок про можливість подальшого нарощування золовідвалу. На разі проведено вишукувальні роботи, розроблено проектно-кошторисну документацію щодо нарощування дамби 3-го і 4-го ярусу золовідвалу та розпочато роботи з нарощування 3-го ярусу золовідвалу з використанням 761,5 тис. тонн золошлаків;

- ДТЕК Бурштинська ТЕС: виконано роботи з нарощування секції №1 ярусу 10-го золовідвалу №3, використано 348,5 тис. тонн золошлаків. Пройдено процедуру ОВД, отримано позитивний висновок про можливість нарощування золовідвалів №1 та №2;

- ДТЕК Ладжинська ТЕС: завершено процедуру ОВД та отримано позитивний висновок про можливість подальшого нарощування 3-го ярусу золовідвалу.

Щоб запобігти потраплянню золошлакових відходів у довкілля, на електростанціях замінюють ділянки золошлакопроводів. У 2019 році загалом проведено заміну 3,6 км золошлакопроводів, зокрема на ДТЕК Добротвірська ТЕС — 600 метрів, ДТЕК Придніпровська ТЕС — 950 метрів, ДТЕК Запорізька ТЕС — 270 метрів, ДТЕК Ладжинська ТЕС — 516 метрів, ДТЕК Курахівська ТЕС — 741 метр; ДТЕК Криворізька ТЕС — 145 метрів, ДТЕК Миронівська ТЕЦ — 350 метрів.

У 2019 році обсяг утилізації золошлакових матеріалів сягнув 1 532,5 тис. тонн. Такий значний обсяг утилізації обумовлений інтенсивним використанням ЗШМ на власні потреби підприємств (нарощування золовідвалів та інше), на які ТЕС ДТЕК Енерго використали 1 169,3 тис. тонн. Окрім цього, 363,2 тис. тонн передали зовнішнім споживачам для подальшого використання ЗШМ у якості вторсировини. Завдяки цим заходам загальний обсяг утилізації золошлакових матеріалів у 2019 році склав 39% від обсягу їхнього утворення в цьому році.

Ще один перспективний напрям використання золошлакових матеріалів — дорожнє будівництво. Розроблено експертні висновки щодо можливості застосування золошлаків ТЕС ДТЕК Енерго (ДТЕК Ладжинська ТЕС, ДТЕК Бурштинська ТЕС, ДТЕК Добротвірська ТЕС, ДТЕК Курахівська ТЕС, ДТЕК Криворізька ТЕС і ДТЕК Придніпровська ТЕС) в дорожньому будівництві. Висновки затверджено профільним Державним науково-дослідним інститутом ім. Шульгіна. У 2019 році роботу в цьому напрямі продовжено: з НДІ ім. Шульгіна укладено меморандум про співпрацю щодо супроводу робіт з будівництва в Івано-Франківській області пілотної ділянки дороги із застосуванням золошлакових матеріалів. Проект запланований для впровадження впродовж 2020 року. Реалізація проекту дасть змогу тиражувати використання ЗШМ під час будівництва, реконструкції та капітальних ремонтів доріг державного й місцевого значення.

ДТЕК Павлоградвугілля щорічно рекультивує землі, порушені унаслідок ведення гірничих робіт. Рекультивація проводиться у спосіб відсіпання гірською породою ділянок із просілою поверхнею. Потім на ділянку наносять родючий шар і проводять біологічну рекультивацію: вносять органічні та мінеральні добрива, проводять меліорацію і висівають сільськогосподарські культури, щоб відновити родючість земель. У 2019 році завершено технічний етап рекультивації з нанесенням умовно-родючого шару на території площею 14,3 га, а на площі 10,7 га виконано біологічний етап рекультивації. Крім того, підприємство щороку проводить компенсаційне висаджування лісу, замінюючи насадження, пошкоджені в процесі ведення гірничих робіт. У 2019 році шахти Павлоградська, Тернівська, Благодатна та Самарська висадили ліс на площі 13 га.

Підприємства зі збагачення вугілля під час будівництва пород-

них відвалів перейшли на інноваційну технологію «зеленого відвалу». Обволочується глиною кожен ярус відвалу з прокладанням внутрішньої дренажної системи й улаштуванням протипожежного захисного шару. Такий підхід виключає горіння та контакт відходів вуглезбагачення з довкіллям, тоді як вода буде відводитися в ставок і повторно використовуватися у виробництві. У 2019 році ДТЕК Добропільська ЦЗФ виконала будівельно-монтажні роботи на другій черзі будівництва «зеленого відвалу». Реалізація проекту забезпечує санкціоноване й екологічно безпечне розміщення відходів збагачення вугілля. Також підприємства ДТЕК Енерго продовжують облаштувати території золовідвалів: у 2019 році на ДТЕК Придніпровська ТЕС у районі золовідвалу і шламонакопичувача в протоці річки Шиянка висаджено 300 дерев, а на ДТЕК Ладжинська ТЕС у районі золошлаковідвалу — 1 000. Операторами системи розподілу ДТЕК Мережі в 2019 році також висаджено 245 дерев та 835 кущів.

У сфері видобутку природного газу ДТЕК Нафтогаз застосовує сучасні технології утилізації відходів буріння свердловин, що дає змогу мінімізувати вплив на навколишнє природне середовище. Раніше відходи буріння — буровий шлам і бурові стічні води — збиралися в спеціальні гідроізольовані шламобамбари, а після закінчення робіт зі спорудження свердловин відходи підлягали нейтралізації та захороненню на майданчиках спорудження свердловин.

З 2017 року ДТЕК Нафтогаз під час розробки родовищ застосовує високі екологічні стандарти та використовує безамбарний метод буріння свердловин, що суттєво зменшує вплив на довкілля. Безамбарний метод буріння передбачає очищення шламу за допомогою спеціального обладнання. Компанія забезпечує оброблення всього обсягу бурового шламу, після чого відходи передаються ліцензованим організаціям для подальшого поводження з ними за межами родовищ, а очищений буровий розчин повторно використовується при бурінні.

У 2019 році ДТЕК Нафтогаз вперше застосував систему недиспергуючого бурового розчину NDDM, що дозволило зменшити загальний обсяг утворених відходів буріння майже на 30% та дало змогу повністю уникнути скидів надлишкового бурового розчину і відмовитися від його розведення водою.

Після проведення робіт зі спорудження свердловин земельна ділянка підлягає рекультивації та повертається власнику у стані, придатному для використання за цільовим призначенням. У 2019 році компанія здійснила рекультивацію 5,8 га земель.

Поводження й оптимізація використання небезпечних речовин і матеріалів

Одна з ключових ініціатив промислових підприємств Групи ДТЕК — оптимізація використання небезпечних речовин і матеріалів. У 2019 році продовжено роботи зі зменшення використання азбестовмісних матеріалів. Так, на підприємствах із генерації електроенергії виконано часткову заміну азбестовмісних матеріалів на альтернативні речовини та матеріали під час проведення ремонтів, обмурування та теплоізоляції обладнання. Крім того, на підприємствах із розподілу електроенергії проведено заміну 347 одиниць оливонаповненого обладнання на герметичні оливні трансформатори, що не потребують обслуговування,

або на вакуумне, елегазове обладнання, із сухим діелектриком. Ці заходи дають змогу підвищити екологічну безпеку обладнання та виключити можливі розливи нафтопродуктів.

У 2019 році ДТЕК Донецькі електромережі, ДТЕК ПЕМ-Енерговугілля, Одесаобленерго та Київобленерго долучилися до проекту Глобального екологічного фонду та ЮНІДО «Екологічно безпечне поводження та остаточне знешкодження поліхлорованих дифенілів (ПХД)». Загалом шість операторів системи розподілу стали партнерами проекту, метою якого є дослідження можливого вмісту ПХД у оливонаповненому обладнанні для його очищення у випадку виявлення. В рамках проекту в 2019 році відібрано 286 проб трансформаторної оливи, а в 2020 році заплановано відібрати більше 3 тис. проб. Також підприємства проводять заміну ртутьвмісних енергоощадних ламп на світлодіодні. Після виходу з експлуатації ртутних ламп на заміну встановлюються безпечні світлодіодні лампи. Зокрема, на об'єктах відновлювальної енергетики замінили на світлодіодні 25 ламп, підприємства теплової генерації в 2019 році замінили 12 552 лампи, а оператори системи розподілу — 14 833 лампи.

Поводження з відходами, тис. тонн

Небезпечні відходи, що утворюються в результаті господарської діяльності підприємств, складають не більше 1 відсотка від загального об'єму утворених відходів та передаються спеціалізованим підприємствам, що мають ліцензію на поводження з небезпечними відходами. Підприємства Групи ДТЕК не здійснюють імпорт, експорт (включаючи міжнародні перевезення) і переробку небезпечних відходів.

Суспільство

Соціальне партнерство з громадами — обов'язкова умова діяльності підприємств Групи ДТЕК, завдяки якій вибудовуються відносини довіри. Підприємства реалізують Програми соціального партнерства, щоб підвищити якість життя через сталий соціально-економічний і культурний розвиток громад.

Цілі сталого розвитку ООН у сфері соціального партнерства, які Група ДТЕК імплементувала у ESG-стратегію та взяла на себе зобов'язання щодо досягнення прогресу.

Цілі ООН та загальна мета	Завдання цілей ООН, релевантні до діяльності Групи ДТЕК	Зобов'язання Групи ДТЕК, прийняті на рівні ESG-стратегії	
3 МІНШЕ ЗДОРОВ'Я 	Забезпечення здорового способу життя та сприяння добробуту для всіх у будь-якому віці.	3.4. Знизити завчасну смертність від неінфекційних захворювань.	Група ДТЕК приділяє значну увагу питанням охорони здоров'я, забезпечуючи всім співробітникам доступ до своєчасної та якісної медичної допомоги.
4 ЯКІСНА ОСВІТА 	Забезпечення всеохоплюючої та справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання упродовж усього життя для всіх.	4.5. Збільшити поширеність серед населення знань та навичок, необхідних для отримання гідної роботи та підприємницької діяльності.	Група ДТЕК підтримує низку проєктів, спрямованих на підвищення доступу до освіти. Реалізуються освітні програми для зовнішніх та внутрішніх заінтересованих сторін, зокрема Academy DTEK.
8 СІЛНА ПРАЦЯ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ 	Сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній та продуктивній зайнятості й гідній праці для всіх.	8.3. Підвищити рівень зайнятості населення. 8.5. Сприяти забезпеченню надійних та безпечних умов праці для всіх працюючих, зокрема завдяки застосуванню інноваційних технологій у галузі охорони праці та промислової безпеки.	Група ДТЕК сприяє повній зайнятості та гідній праці для всіх співробітників, а також забезпеченню надійних та безпечних умов праці.
9 ІННОВАЦІЇ ТА ІНФРАСТРУКТУРА 	Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям.	9.1. Розвивати якісну, надійну, сталу та доступну інфраструктуру через застосування інноваційних технологій, включно з екологічно чистими видами транспорту.	Група ДТЕК реалізує програми соціального партнерства з метою забезпечення сталого розвитку. Програми мають п'ять основних напрямів: енергоефективність у комунальному секторі, охорона здоров'я, розвиток соціально значущої інфраструктури, підтримка бізнес-середовища та підвищення активності громад.
11 СТАЛИЙ РОЗВИТОК МІСТА СПІЛЬНОТ 	Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст і населених пунктів.	11.2. Забезпечити розвиток населених пунктів та територій виключно на принципах комплексного планування та управління за участі громад. 11.5. Скоротити негативний вплив забруднюючих речовин, у тому числі на оточуюче середовище в містах, із використанням інноваційних технологій.	Група ДТЕК створює стабільні соціальні партнерства з громадами та місцевою владою у регіонах діяльності з метою підвищення рівня життя в цих містах. Стратегії соціального та економічного розвитку є інструментом досягнення цілей у сталому розвитку. Група ДТЕК підвищує рівень освіченості у питаннях енергоефективності та просуває відповідальне ставлення до споживання.
17 ПАРТНЕРСТВО ЗАРАДІ СТИЙКОГО РОЗВИТКУ 	Зміцнення засобів здійснення та активізації роботи в межах Глобального партнерства в інтересах сталого розвитку.	17.3. Розвивати партнерські відносини між урядом та бізнесом для досягнення цілей у сталому розвитку.	Група ДТЕК розвиває партнерські відносини з міжнародними організаціями-донорами, державними фондами для реалізації спільних проєктів сталого розвитку на територіях діяльності. ДТЕК також є членом Глобального договору ООН та надає щорічний звіт.

Завдання цілей ООН визначено за доповіддю Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь 2017».

Програми соціального партнерства

Інструментом для досягнення цілей у сталому розвитку є співпраця з територіями, де працюють виробничі підприємства Групи ДТЕК, через реалізацію проєктів Програми соціального партнерства. Проєкти розробляються спільно з органами місцевої влади, експертами, громадськістю. З одного боку, це дає змогу залучати й об'єднувати населення у вирішенні гострих й актуальних питань сталого розвитку. З іншого — такий підхід дозволяє громадам залучати кошти на реалізацію

проєктів як від бізнесу та державних фондів, так і від міжнародних донорських організацій. Програми соціального партнерства складаються з міжрегіональних та локальних проєктів. Міжрегіональні проєкти — великі інвестиційні проєкти, що реалізуються на рівні території, яка об'єднує кілька міст діяльності підприємств Групи ДТЕК. Такі проєкти розв'язують загальні для всієї території завдання. Завдання локальних проєктів — співвідносити діяльність підприємств й потреби місцевих громад. Такий підхід дає змогу якнайточніше враховувати потреби кожної громади та у такий спосіб знижувати соціальні ризики.

Інвестиції за напрямками Програм соціального партнерства, млн грн

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Соціально значуща інфраструктура	34,2	34,4	13,9	10,9	40,9	63,6	38,1
Підвищення активності громад	5,5	3,8	3,3	9,2	39,8	58,8	40,8
Енергоефективність у комунальному секторі	45,9	25,7	12,7	23,1	86,6	38,5	11,4
Охорона здоров'я	32,2	11,1	10,1	1,5	3,3	6,4	4,2
Розвиток бізнес-середовища	12,8	2,6	0,9	0,8	2,0	2,1	0
Всього	130,8	77,6	40,9	45,5	172,6	169,3	94,4

2019 року було створено, відремонтовано, упорядковано й обладнано

Установи у сфері освіти		70
Дитячі та спортивні майданчики		56
Інженерні мережі (тепло-, водо-, газопроводи, освітлення)		55
Парки і рекреаційні зони		22
Медзаклади та реабілітаційні центри		18
Спортивні об'єкти і установи		9

З 2013 року реалізуються стратегії соціального партнерства. Це зробило соціальні інвестиції ефективними.

Кількість проєктів за Програмами соціального партнерства у 2019 році

Соціально значуща інфраструктура		42
Енергоефективність у комунальному секторі		14
Підвищення активності громад		36
Охорона здоров'я		10
Всього		102

За Програмами соціального партнерства у 2007–2019 роках було реалізовано 2 310 проєктів, у які Група ДТЕК інвестувала 1 302,6 млн грн.

Міжрегіональний проєкт «Громада своїми руками»

Головна мета проєкту — розвиток громадської активності та ініціативності серед жителів, залучення їх до розв'язання проблем територій. Кожен мешканець завдяки проєкту отримує можливість зробити внесок у покращення якості життя своїх районів, міст та сіл. Підтримуючи ініціативи, Група ДТЕК допомагає кожному усвідомити свою значущість у забезпеченні сталого розвитку.

«Громада своїми руками» — конкурс мінігрантів, на який жителі можуть подати свій проєкт із благоустрою локальних об'єктів. До вибору найкращих проєктів залучаються місцеві громади: на сайті програми соціального партнерства spp-dtek.com.ua відкривається онлайн-голосування по кожному проєкту. Щорічно все більше мешканців долучаються до вибору проєктів, наприклад, у 2019 році в голосуванні взяли участь майже 104 тис. жителів, що на 70% перевищує показник 2018 року. Компанія у 2019 році запровадила два нові критерії відбору проєктів-переможців. Перший — Smart City, спрямований на заохочення використання сучасних технологій для покращення якості життя. Другий — розвиток співробітництва між містами та сільськими територіями. Також з метою розширення цільової аудиторії були передбачені додаткові переваги для

ініціативних груп, які подавали заявки на мінігранти у напрямках «Енергоефективність» та «Екологія». Цей конкурс досяг важливих змін: відносини між учасниками проєктів стали по-справжньому партнерськими, вибудовується системний підхід до планування й організації спільної роботи для реалізації поданого проєкту. Якщо на перших етапах конкурсу жителі подавали пропозиції з благоустрою прибудинкових територій, то останнім часом пропонують більше проєктів з облаштування міського простору. Тому окремо проводиться конкурс великих грантів. У 2019 році конкурс охопив 15 територій, громади яких подали 45 ідей щодо зміни громадського міського простору. За результатами онлайн-голосування було відібрано 15 найкращих проєктів, так щоб кожен представляв свою територію.

«Громада своїми руками» став системним проєктом, який навчає мешканців спільним діям задля покращення якості життя

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість населених пунктів, які взяли участь у проєкті	18	19	15	38	42	55	62
Кількість жителів, які взяли участь у проєкті	5 600	6 535	5 918	7 222	16 000	16 400	20 050
Кількість заявок на мінігранти, поданих на розгляд комісії	262	401	396	500	539	647	809
Кількість проєктів-переможців за мінігрантами	105	167	140	210	268	305	263
Максимальний розмір мінігранту від компанії, грн	20 000	20 000	30 000	30 000	50 000	55 000	80 000
Кількість заявок на максігранти, поданих на розгляд комісії	—	—	—	—	154	45	45
Кількість проєктів-переможців за максігрантами	—	—	—	—	15	15	15
Максимальний розмір максігранту від компанії, грн	—	—	—	—	200 000 — 500 000	200 000 — 700 000	200 000 — 700 000
Залучення співфінансування громадами, млн грн	1,4	1,2	2,0	2,3	6,0	7,3	5,9

Міжрегіональний проєкт «Енергоефективні школи: нова генерація»

«Енергоефективні школи: нова генерація» — це інноваційна освітня програма з енергоефективності для школярів 4–11 класів, спрямована на виховання екологічних цінностей, відповідально-го ставлення до споживання енергоресурсів і формування навичок раціонального використання енергії. Програма реалізована на відкритій онлайн-платформі energyschool.org.ua, що забезпечило рівний доступ до сучасних методів навчання як міським, так і сільським школам. Якщо у 2015 році тільки шість сільських шкіл взяли участь у проєкті, то у 2019 році їх кількість зросла до 195.

За цим проєктом школярі вивчають вже три курси — «Основи енергопостачання та енергозбереження», «Азбука житлово-комунального управління» та «Мій енергоефективний будинок». Міністерство освіти та науки України ратифікувало всі курси, що дозволило освітянам у 2018 році розпочати відбір шкіл для участі в національному експерименті з впровадження цих курсів до обов'язкової шкільної програми. Такий трирічний експеримент стартував у 2019–2020 навчальному році, у ньому взяли участь 24 школи Дніпропетровської області. Крім того, у 2019 році для розвитку проєкту було впроваджено декілька новацій. Вперше проходив апробацію пілотний курс з енергоефективності для початкової школи, до якої долучилися 20 шкіл. Також було впроваджено самостійний формат навчання, який дозволяє учням вивчати онлайн-курси без участі керівництва шкіл. Новий формат навчання охопив понад 1 500 школярів.

У 2019 році проєкт став міжнародним завдяки Меморандуму про співпрацю, укладеному між Центром енергоефективності (Болгарія) та Інститутом місцевого розвитку (Україна). Тепер болгарські школярі разом з українськими однолітками будуть

навчатися заощаджувати енергію заради майбутнього. ДТЕК узяв на себе зобов'язання ділитися експертизою та надавати підтримку Центру енергоефективності у впровадженні проєкту в Болгарії.

Реалізація проєкту на відкритій онлайн-платформі дає змогу створювати віртуальні класи, у яких навчаються школярі з різних міст і регіонів. У 2019–2020 навчальному році було створено 30 міжрегіональних класів, учні яких не лише успішно проходять навчання, а й долучаються до онлайн-гри «Розумний будинок». Також учасники міжрегіональних класів на початку навчального року подорожували до міст-партнерів, де разом змагалися в брейн-рингу з енергоефективності та влаштували екоакції, присвячені Міжнародному дню Землі. Міжрегіональний формат навчання за проєктом «Енергоефективні школи: нова генерація» отримав підтримку подальшого розвитку завдяки Меморандуму про співпрацю задля реалізації програми «Змінимо країну разом». Компанія уклала цей Меморандум з губернаторами Івано-Франківської, Львівської, Донецької, Луганської областей, й всі сторони підтвердили намір спільно розвивати проєкт у його міжрегіональному форматі.

«Енергоефективні школи: нова генерація»: до навчання долучилися школярі з 500 населених пунктів

	1 хвиля	2 хвиля	3 хвиля	4 хвиля	5 хвиля	6 хвиля	7 хвиля
Кількість шкіл	11	55	150	79	858	1 257	1 602
Кількість територій	1	20	11	32	475	476	500

Завдяки реалізації проєкту на відкритій онлайн-платформі з кожним роком збільшується кількість сіль-

ських шкіл, що долучилися до нього. У 2019 році вони становили вже 36% від загальної кількості шкіл.

Методичну та організаційну підтримку проєкту здійснює Всеукраїнська благодійна організація «Інститут місцевого розвитку». За розрахунками Інституту, кожна тисяча шкіл, яка бере участь у проєкті, може зекономити до 5 200 МВт·год, що знижує викиди CO₂ на 4 742 тонни.

Міжрегіональний проєкт «Давай, грай!»

«Давай, грай!» — спільний проєкт із футбольним клубом «Шахтар», який має на меті розвиток масового дитячого футболу та популяризацію здорового способу життя. Це проєкт, у якому є місце хлопчикам, дівчаткам, діткам з особливими потребами.

5 ключових напрямів Програм соціального партнерства

Група ДТЕК реалізує Програми соціального партнерства на 56 територіях, де працюють її підприємства. Соціальні інвестиції здійснюються за п'ятьма ключовими напрямками: енергоефективність у комунальному секторі, охорона здоров'я, розвиток соціально значущої інфраструктури, розвиток бізнес-середовища, підвищення активності громад.

1. Енергоефективність у комунальному секторі

Енергоефективність — це драйвер сталого економічного розвитку України. Група ДТЕК інвестує в проекти, спрямовані на підвищення енергоефективності комунального сектора та соціальної інфраструктури, що є важливим чинником для якості життя громад.

Найбільш значущими проектами 2019 року стали:

У Кам'янка-Бузькому районі Львівської області реконструйовано три соціальні заклади: у приміщенні Центру творчості дітей та юнацтва, в якому навчається більш ніж 600 дітей, змонтовано та підключено до тепломережі модульну котельню з пристроєм дистанційної передачі даних через GPRS; у музичній школі, де навчається 200 дітей, капітально відремонтовані окремі приміщення котельні і встановлені нові газові котли; у територіальному центрі, який обслуговує понад 400 жителів міста і прилеглих територій, проведена заміна пічного опалення на котельню. У 24-х ОСББ м. Добропілля Донецької області проведено сканування будівель й за допомогою програмного комплексу ТРЕНД 1.0 підготовлені інформаційні матеріали про стан будинків, можливі заходи для зниження енерговитрат, необхідні інвестиції, очікуваний ефект економії. Для 4-х ОСББ проведена енергетична сертифікація будівель — сертифікати затверджені Держенергоефективності та включені в онлайн-базу енергетичних сертифікатів.

Перед житлово-комунальним сектором країни стоїть завдання відповідати сучасним потребам і створювати культуру ощадливого енергоспоживання. Група ДТЕК 2018 року розпочала реалізацію проекту ТРЕНД, щоб для жителів територій діяльності створити дієві інструменти у сфері енергозбереження. Проект має єдиний алгоритм для всіх міст завдяки реалізації на онлайн-платформі ТРЕНД 1.0, energytrend.org.ua, яка є авторською розробкою Інституту місцевого розвитку. На платформі зібрані сервіси з моніторингу та управління споживанням енергоресурсів, техніко-економічного та фінансового моделювання керування багатоквартирним будинком, впровадження енергоефективних заходів та ведення управлінського обліку, а також програми дистанційного навчання.

У середніх загальноосвітніх школах с. Південне та с. Приміське Дніпропетровської області замінені старі вікна та двері на енергозберігаючі, а в школі с. Олексіївка виконано капітальний ремонт системи опалення. Тепер понад тисяча дітей зможуть навчатися в теплі й комфортно.

За програмою соціального партнерства ДТЕК Нафтогаз профінансував заміну вікон для шкіл Мачухівської ОТГ Полтавської області. У школах с. Плоске та с. Полузир'я, у яких навчається понад 150 учнів, встановлено 70 нових вікон. Створення комфортних умов є необхідним, оскільки у Мачухівській загальноосвітній школі, де навчається понад 280 дітей з трьох сіл, вікна не мінялися з моменту її будівництва у 1987 році, а у школі с. Полузир'я ремонтні роботи проводилися з 1993 року.

2. Охорона здоров'я

Група ДТЕК приділяє велику увагу питанням охорони здоров'я, щоб працівники підприємств і жителі отримували своєчасну якісну медичну допомогу. З цією метою системно спрямовуються інвестиції на реконструкцію медичних закладів й придбання сучасного обладнання. Найбільш значущими проектами 2019 року стали:

• м. Вінниця: для Вінницької обласної дитячої клінічної лікарні, де щорічно лікуються більш ніж 16 тис. дітей, придбано пересувний рентген-апарат. Апарат потрібен лікарні для надання високоспеціалізованої ургентної і планової медичної допомоги, хірургічної практики малоінвазивних методів оперативних втручань. Перевагою цього апарату є зменшення променевого навантаження при обстеженні дітей.

Для Подільського регіонального центру онкології, де щорічно в стаціонарних відділеннях лікується понад 10 тис. хворих і виконується майже 6,5 тис. оперативних втручань, придбано автоматичний коагулометр.

• Кам'янка-Бузький район (Львівська область): проведено капітальний ремонт Центру медичної допомоги, а також для клініко-діагностичної лабораторії Центральної районної лікарні, що розрахована на 250 пацієнтів, придбано автоматичний біохімічний аналізатор й комплект реагентів.

• м. Приморськ (Запорізька область): Центральну районну лікарню забезпечено комп'ютерним обладнанням та створені умови роботи з центральною базою даних електронної системи охорони здоров'я.

• с. Приміське (Дніпропетровська область): в сільській амбулаторії замінено вікна й двері на енергозберігаючі.

• Шишацький район (Полтавська область): продовжено модернізацію Шишацької районної лікарні. У 2019 році капітально відремонтовані фасад та пандуси дитячого відділення, а також придбано медичне обладнання. За останні

роки ДТЕК Нафтогаз профінансував на 8,3 млн грн комплексну реконструкцію лікарні. Завдяки чому у дитячому відділенні створено якісну медичну базу та комфортні умови для лікування одночасно 19 пацієнтів віком до 15 років.

• с. Ковалівка, Солонці, Кованчик (Полтавська область): облаштовано три амбулаторії первинної медицини.

3. Розвиток соціально значущої інфраструктури

Група ДТЕК підтримує проекти, спрямовані на підвищення якості та доступності соціальних послуг, розв'язання гострих проблем значущих елементів інфраструктури, покращення доступності освіти та дозвілля. Найбільш значущими проектами 2019 року стали:

• м. Бурштин (Івано-Франківська область): завдяки зусиллям ДТЕК Енерго, Бурштинської міської ради та Програми ЄС ULEAD будівлю старої аптеки було реконструйовано в Центр надання адміністративних послуг. Понад 35 тис. мешканців міста в новому комфортному приміщенні зможуть отримати послуги паспортного столу, зареєструвати своє місце проживання або бізнес, вирішити питання оренди або приватизації майна тощо.

• смт Добротвір (Львівська область): приміщення дитячого садка «Струмочок», який відвідують понад 150 дітей, капітально відремонтовано. Зроблено ремонт у приміщеннях дитячих спалень, ігрових кімнат і санвузлів, а також придбано нові меблі для малюків. Завдяки проекту у садочку створено кращі побутові умови, що має також позитивно вплинути на якість виховання дітей.

Крім того, побудовано новий сучасний елінг для ДЮСШ «Добротвір», де будуть зберігатися 10 човнів для занять із греблі на байдарках та каное; реконструйовано альтанку у вигляді кованого корабля, яка розташована на березі Західного Бугу, й це стане цікавим об'єктом у селищі для розвитку туристичного напрямку.

• м. Добропілля (Донецька область): відремонтовано покрівлю Будинку культури — єдиного культурного центру у місті, який щорічно відвідують понад 3 000 дітей.

• с. Привовчанське (Дніпропетровська область): розпочато реконструкцію скверу «Центральний» — єдиного місця для відпочинку та культурного дозвілля 900 мешканців селища. Цей проєкт реалізується за співфінансування компанії, а його цінність полягає у спільній праці бізнесу, громади та місцевої влади заради покращення умов життя людей.

• с. Трифонівка (Херсонська область): проведено першу чергу реконструкції освітлення на чотирьох основних вулицях.

• с. Чкалово (Дніпропетровська область): проведено другу чергу реконструкції мережі водопостачання, тепер ще більше селян забезпечено питною водою.

• м. Приморськ (Запорізька область): водогін протяжністю понад 1,3 км капітально відремонтовано із заміною азбестоцементного трубопроводу. Це дозволило забезпечити якісною водою місцевих мешканців.

• с. Райнівка (Запорізька область): капітально відремонтовано сільський клуб та встановлено дитячий майданчик.

• с. Олексіївка (Дніпропетровська область): відремонтовано приміщення їдальні та кухні в Олексіївській ЗОШ.

• с. Покровське (Дніпропетровська область): придбано мікроавтобус для спортивних команд місцевої ДЮСШ, а також трактор для потреб села.

• Великосорочинська ОТГ (Полтавська область): капітально відремонтовано приміщення їдальні Великосорочинської ЗОШ I–III ст.

• с. Савинці (Полтавська область): реконструйовано систему зовнішнього водовідведення Савинцівської ЗОШ I–III ст.

4. Підвищення активності громад

Для Групи ДТЕК важливо сприяти розвитку ініціатив громад у суспільному, мистецькому та спортивному житті, оскільки від активності та ініціативності кожного залежить зміна якості життя.

У 2019 році ключовими стали загальноміські заходи різного формату соціально-культурного та спортивного спрямування, серед яких:

• м. Ладизин (Вінницька область). Вперше на Вінниччині проведено Міжнародний фестиваль дерев'яних скульптур «Ладизинський гай — 2019», до участі в якому були запрошені 5 майстрів-скульпторів із України, Литви та Білорусі. Їхні скульптури прикрасили місцевий дендропарк. Під час фестивалю скульптори показали свою майстерність на шоу speed-carving (швидка різьба) — за 1,5 години вони створили 5 скульптур розміром до 1 метра. Всі витвори було продано на благодійному аукціоні, а зібрані кошти передано на лікування двох ладизинських школярів. Мешканці міста на фестивалі не лише спостерігали за роботою майстрів-скульпторів, а й брали участь в облаштуванні локацій: 211 школярів відвідали екскурсії-лекції членкині Національної спілки архітекторів України та мистецтвознавиці Інни Березіної, на концерті художньої самодіяльності виступили 15 творчих колективів Ладизина, на виставці-ярмарку 17 майстрів провели 16 мистецьких майстер-класів. Проєктом було охоплено майже 10 тис. людей (мешканці міста та гості фестивалю).

• смт Добротвір (Львівська область). Дитячо-юнацька спартакіада «Єдина країна» зібрала понад 400 спортсменів. Цей захід з 2015 року проводиться в селищі щорічно й вже став традиційним. У 2019 році у спартакіаді взяли участь діти з 24 міст-енергетиків України та Польщі. Але найбільше учасників прибуло з Бурштина, Енергодару, Щастя, Куряхового. Змагалися молоді спортсмени у двох видах спорту: футбол і гребля на байдарках та каное.

• м. Зеленодольськ (Дніпропетровська область). Відбувся традиційний фестиваль «ENERGYFEST: нове покоління», який щороку відвідують 5–7 тис. жителів та гостей міста. Головним завданням фестивалю 2019 року стала інтеграція до програми соціальних активностей — спортивних, просвітницьких, оздоровчих та розважальних, щоб залучити гостей до активної участі. Задля цього було проведено парад на воді, спортивні змагання, майстер-класи для дітей та дорослих. Крім того, організовані артпростори, фотозони, еколокації, музичний вечір з групою TamerlanAlena.

• Галицький район (Івано-Франківська область). Реалізовано два проекти екологічного спрямування — прокладено веломаршрут та облаштовано спостережний пункт за птахами.

Задля підвищення туристичної привабливості малих міст Івано-Франківської та Львівської областей прокладено екологічний веломаршрут загальною протяжністю 42 км, який пролягає в Кам'янка-Бузькому районі вздовж річки Західний Буг і навколо Бурштинського водосховища. В рамках другого проекту на Бурштинському водосховищі облаштовано штучний мініострів для птахів та пункт спостереження за ними (дерев'яний будинок площею 10 м²), створено 4 інформаційні стенди та буклет про птахів. Цим проектом охоплено майже 200 орнітологів, наукових співробітників, популяризовано нові маршрути бердвотчерів, а також проведено ряд заходів з метою формування екокультури місцевого населення.

5. Розвиток бізнес-середовища

Підприємства Групи ДТЕК працюють переважно в містах із моноекономією. Для розвитку економічно самодостатніх громад підтримується малий і середній бізнес, щоб стимулювати створення нових робочих місць і залучення інвесторів у регіони. Це

буде сприяти зростанню податкових надходжень до місцевих бюджетів.

Продовжено реалізацію проектів, спрямованих на залучення фінансування та створення можливостей для розвитку бізнес-середовища у містах, де працюють підприємства Групи ДТЕК.

У 2017 році запрацював пілотний проект — Центр підтримки підприємництва, що був відкритий у м. Добропілля (Донецька область) з метою надавати експертну підтримку місцевому бізнесу.

Цей проект став актуальним й затребуваним громадою. У 2019 році Центр надав місцевим підприємцям 137 консультацій з питань підготовки бізнес-планів для подання на конкурси міжнародних донорських організацій. Один з них отримав грант у 249,8 тис. грн від ПРООН, завдяки чому будуть створені чотири робочих місця. Ще один проект переміг у конкурсі Міжнародної організації міграції та отримав грант у 80 тис. грн. Також Центр допоміг розробити понад 20 бізнес-планів для розвитку малого та середнього підприємництва.

Працівники

Люди — головна цінність і джерело конкурентної переваги Групи ДТЕК. Виконати амбітні завдання до снаги тільки команді професіоналів, тому Група ДТЕК активно розвиває ключові фактори успіху — талант та потенціал співробітників через інвестиції у розвиток та впровадження інноваційної культури у виробництві та управлінні. Для кожного працівника створена система безперервного персонального розвитку, а процесів управління персоналом навчаються керівники всіх рівнів. Це підтримує конструктивне робоче середовище, яке дає можливість ефективно працювати та самореалізуватися в професії.

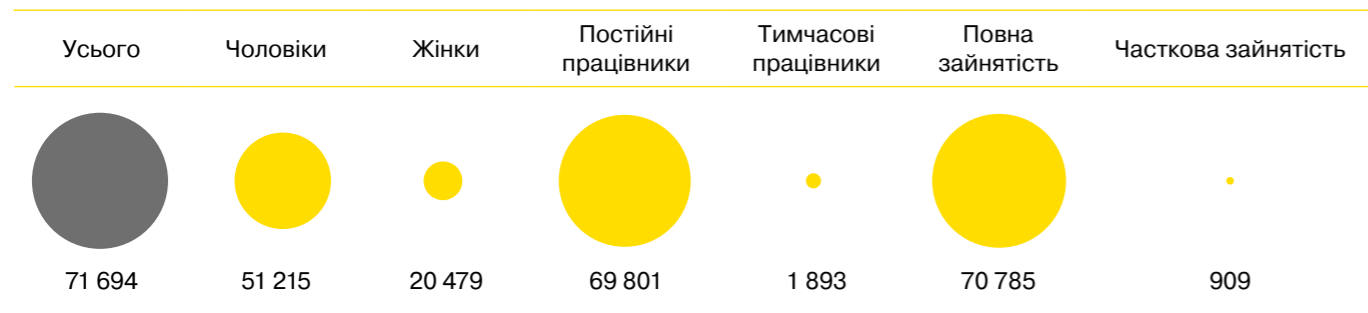
Цілі сталого розвитку ООН у сфері управління персоналом, які Група ДТЕК імплементувала у ESG-стратегію та взяла на себе зобов'язання щодо досягнення прогресу

Цілі ООН та загальна мета	Завдання цілей ООН, релевантні до діяльності Групи ДТЕК	Зобов'язання Групи ДТЕК, прийняті на рівні ESG-стратегії
3 МІЦНЕ ЗДОРОВ'Я Забезпечення здорового способу життя та сприяння добробуту для всіх у будь-якому віці.	3.4. Знизити завчасну смертність від неінфекційних захворювань.	Група ДТЕК приділяє значну увагу питанням охорони здоров'я, забезпечуючи всім співробітникам доступ до своєчасної та якісної медичної допомоги. <ul style="list-style-type: none"> • Для співробітників та членів їхніх родин реалізуються лікувально-оздоровчі програми, надається добровільне медичне страхування. • Системно реалізуються заходи з охорони праці. • Пропаганда здорового способу життя та відповідального ставлення до здоров'я.
4 ЯКІСНА ОСВІТА Забезпечення всеохоплюючої та справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання упродовж усього життя для всіх.	4.5. Збільшити поширеність серед населення знань та навичок, необхідних для отримання гідної роботи та підприємницької діяльності.	Група ДТЕК підтримує низку проектів, спрямованих на підвищення доступу до освіти. Реалізуються освітні програми для зовнішніх та внутрішніх зацікавлених сторін. Для розвитку професійних компетенцій співробітникам надані можливості безоплатного навчання у Academy ДТЕК.
5 ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок і дівчаток.	5.6. Розширити економічні можливості для жінок.	Група ДТЕК надає рівні умови для всіх співробітників, щоб розкрити їхній потенціал повністю, та сприяє розвитку кар'єри незалежно до гендерної приналежності.
8 ГІДНА ПРАЦЯ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ Сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній та продуктивній зайнятості й гідній праці для всіх.	8.3. Підвищити рівень зайнятості населення. 8.5. Сприяти забезпеченню надійних та безпечних умов праці для всіх працюючих, зокрема завдяки застосуванню інноваційних технологій у галузі охорони праці та промислової безпеки.	Група ДТЕК сприяє повній зайнятості та гідній праці для всіх співробітників, а також забезпеченню надійних та безпечних умов праці.

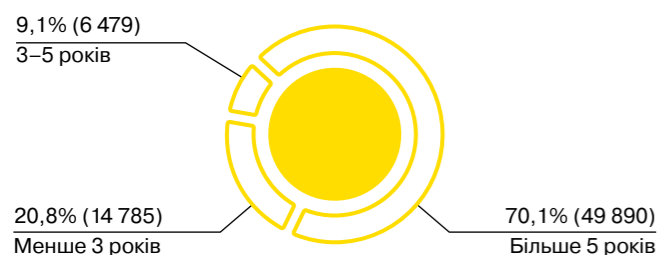
Завдання цілей ООН визначено за доповіддю Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь 2017».

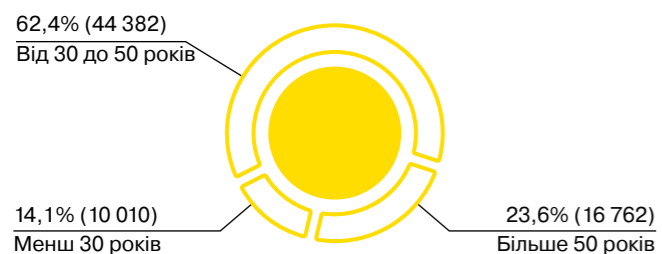
Загальна чисельність персоналу Групи ДТЕК у 2019 році, осіб

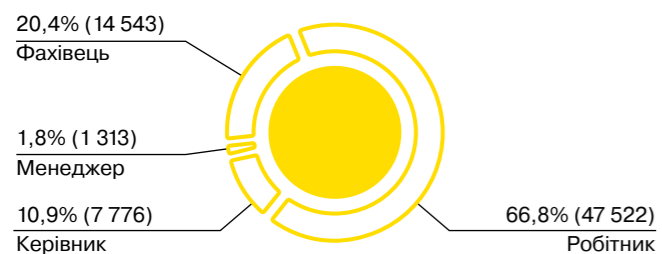
Професійний стаж у Групі ДТЕК, % до загальної чисельності (осіб)

Вікова структура персоналу, % до загальної чисельності (осіб)

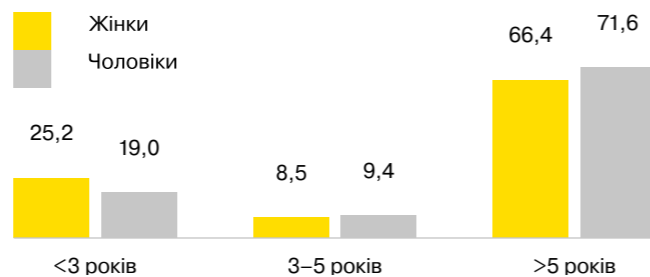

Категорії персоналу, % до загальної чисельності (осіб)

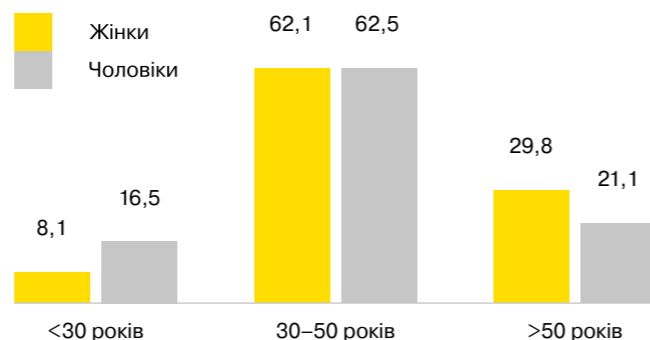

Третина працівників Групи ДТЕК здобула вищу освіту, з них 23 співробітники мають науковий ступінь.

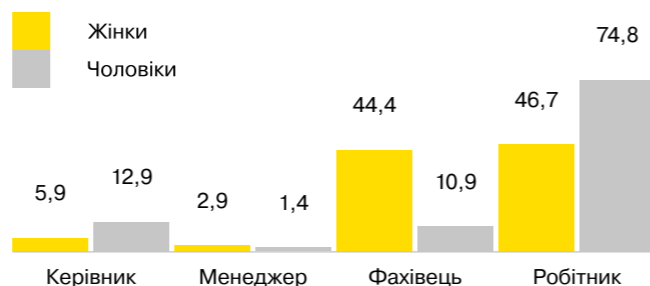
Гендерний аспект: стаж у Групі ДТЕК, % до свого гендеру

Гендерний аспект: вікова структура, % до свого гендеру

Гендерний аспект: організаційна посада, % до свого гендеру

Підходи до управління персоналом

Система управління персоналом Групи ДТЕК гармонізована з законодавством України, галузевими нормативними актами та внутрішніми правилами.

Стратегія з управління персоналом спрямована на:

- забезпечення рівних можливостей для всіх працівників;
- залучення найкращих фахівців на ринку праці;
- забезпечення гідного рівня винагороди та заохочення працівників;
- розвиток потенціалу працівників;
- формування єдиної корпоративної культури.

Вибудована в такий спосіб система є ефективним інструментом, що надає можливості для ініціативи працівників.

У Групі ДТЕК поважають право працівників на створення профспілкових організацій та інших об'єднань, що представляють їхні інтереси. Операційні компанії співпрацюють із цими організаціями й ведуть із ними відкритий діалог. Це гарантує виявлення та своєчасне розв'язання потенційних проблем. Ще одна гарантія захисту інтересів і прав працівників — колективні договори. Договори містять положення про оплату праці, соціальні пільги, виплати пенсіонерам, які не працюють, і зобов'язання у сфері охорони праці та навчання персоналу. Щороку вище керівництво звітує про виконання умов договорів. Для підтримання постійного двостороннього діалогу використовується низка механізмів донесення думки працівників до вищого керівництва:

- взаємодія з профспілками та регулярні зустрічі з лідерами профспілок;
- зустрічі керівників підприємств і профільних дирекцій із колективами;
- зустрічі керівників підприємства з лідерами громадської думки;
- особистий прийом працівників директором підприємства та HR-керівником;
- HR-дні, на яких керівники з персоналу зустрічаються з працівниками безпосередньо на робочих місцях і відповідають на запитання, інформують про проекти, ініціативи, заходи з HR-напрямку, а також надають зворотний зв'язок про статус вирішення питань, отриманих на попередніх зустрічах;
- соціологічні опитування працівників;
- збір звернень, зауважень і пропозицій працівників.

Оплата, преміювання та пільги

У першому кварталі працівники проходять Щорічне оцінювання діяльності (ЩОД), за результатами роботи за звітний період визначаються перспективи кар'єрного зростання та розмір винагороди. Крім того, формуються завдання, програма навчання та розвитку на наступний рік.

ЩОД із 2017 року поширюється на працівників робітничих професій. Для більш об'єктивного оцінювання працівників виробничих підприємств застосовується коефіцієнт трудового внеску (КТВ). КТВ — це особистий внесок кожного працівника в загальний результат підрозділу, на його підставі формується індивідуальна оцінка. До критеріїв розрахунку КТВ належать виконання робочих обов'язків, дотримання вимог охорони праці та техніки безпеки, а також компетенції.

Регламент з управління винагородою уніфікує основні виплати та соціальний пакет для персоналу. 2019 року всім працівникам підвищено заробітну плату та збережено в повному обсязі соціальний пакет.

Соціальні виплати та пільги, надані працівникам Групи ДТЕК у 2019 році, млн грн

Залучення працівників

Планування потреби в працівниках, підбір персоналу, а також кадрове адміністрування здійснюються відповідно до законодавства України, колективного договору, положень щодо підбору персоналу, правил внутрішнього трудового розпорядку, Кодексу етики й ділової поведінки, інструкцій «Про порядок оформлення листків непрацездатності» та «Про порядок складання графіка відпусток і надання відпусток працівникам». Для пошуку та підбору персоналу на вакантну позицію насамперед використовують внутрішній рекрутинг, працівників підприємств інформують про вакансії. Охочі можуть надіслати своє резюме та пройти співбесіду на відповідність вакантній посаді за кваліфікаційними вимогами й індивідуальними якостями. Зовнішній добір персоналу здійснюється через центри зайнятості, інтернет-рекрутинг на спеціалізованих ресурсах із пошуку роботи та інших майданчиках.

Підхід до відповідальної реструктуризації та виходу працівників на пенсію

2019 року підприємства Групи ДТЕК не звільняли персонал через зміну в організації виробництва та праці. Підприємства використовують наступні механізми реструктуризації персоналу:

- виведення непрофільних функцій в інсорсинг й аутсорсинг;

Навчання та розвиток персоналу

Група ДТЕК орієнтована на зростання й інновації. Це вимагає професійних та ініціативних працівників, готових навчатися й зростати впродовж усієї трудової діяльності. Аби надати таку можливість, у Групі ДТЕК прийнята система навчання, яка охоплює весь персонал — усі категорії співробітників незалежно від статі, віку, спеціалізації та посади проходять навчання у корпоративному університеті Academy DTEK або у зовнішніх провайдерів. Цей підхід забезпечує розвиток компетенцій та знань у співробітників відповідно до бізнес-потреб, а співробітникам надає можливість реалізуватися у професії та зростати у кар'єрі. Навчання та розвиток охоплюють:

- розробку та впровадження корпоративних стандартів для ключових виробничих професій;
- обов'язкове професійне навчання, включно з тренажерною підготовкою за окремими спеціальностями;
- пропаганду культури професійної компетентності через проведення конкурсів майстерності;

- передання соціальних об'єктів у комунальну власність;
- природне скорочення штату (вихід на пенсію, звільнення за власним бажанням або за згодою сторін тощо).

Колективними договорами закріплено мінімальний строк, у який працівникам мають повідомити про майбутні зміни. Цей строк відповідає законодавчо встановленим двом місяцям, а щодо вугільних підприємств — трьом.

Прогноз щодо виходу працівників на пенсію, %

- розробку та планування кар'єрної карти співробітників — «Кадровий резерв» та D.Talent Managers;
- Executive MBA та Executive Development Programme для розвитку управлінських та лідерських навичок керівників. Програми розробляються та реалізуються Academy DTEK у партнерстві з такими університетами та бізнес-школами: Львівська політехніка (Україна), KSE (Україна), INSEAD (Франція), IE (Іспанія).

Інвестиції Групи ДТЕК у навчання та розвиток працівників, млн грн

Від корпоративного університету до інноваційної освітньої бізнес-платформи

Провідна роль в освіті та розвитку персоналу належить корпоративному університету — Academy DTEK, який став інстру-

ментом з управління талантами, знаннями та змінами. Завдяки прагненню вдосконалюватися та залученню кращих міжнародних практик у корпоративну освіту Academy DTEK сьогодні є інноваційною освітньою бізнес-платформою, відкритою для представників бізнесу, державного сектора та громадськості.

Галузеві стандарти за професіями

Група ДТЕК для своїх виробничих підприємств розробляє корпоративні стандарти за професіями, щоб синхронізувати розвиток виробництва з вимогами до знань та навичок працівників. Більшість цих стандартів стають основою для підготовки державних стандартів професійно-технічної освіти, що наближує навчальні програми учбових закладів до вимог сучасного виробництва. Отже, студенти здобувають практичні знання, які знадобляться в професії.

На розвиток цього напрямку роботи ДТЕК увійшов до постійно діючого колегіального органу при Національному агентстві кваліфікацій, яке уповноважене реалізовувати державну політику у сфері професійних кваліфікацій та стандартів. У складі агентства було розроблено Порядок акредитації кваліфікаційних центрів. Цей документ вже надано для проходження обов'язкової процедури громадського обговорення.

Крім того, у 2019 році представники Групи ДТЕК спільно з колегами європейського фонду освіти (ETF) взяли участь у розробці порядку та методики підготовки професійних стандартів та стандартів оцінювання професійних кваліфікацій, які в подальшому будуть застосовуватися на державному рівні. За цим проектом були організовані та проведені тренінги й надані консультації роботодавцям, професійним спільнотам, учбовим та науковим закладам.

Профільні школи для професійного зростання

На підприємствах Групи ДТЕК діють профільні школи, головне завдання яких — дати кожному працівнику можливість само-реалізуватися в професії через підвищення кваліфікації відповідно до оновлення внутрішніх та зовнішніх вимог. Навчання поєднує безпосереднє спілкування з викладачами та сучасні дистанційні формати: онлайн-курси, тренінги, відеоматеріали. Крім того, діє постійна програма «Робоче наставництво на виробництві», за якою молоді фахівці робітничих професій отримують практичні навички від нинішніх працівників підприємств й майстрів, що вже вийшли на пенсію.

Окремо ДТЕК Енерго у 2018 році розробив програму «Досвід», спрямовану на поширення та збереження професійного досвіду й технічної експертизи фахівців дефіцитних та вузьких спеціалізацій. На розвиток програми створено YouTube-канал «Досвід», де у вільному доступі розміщують навчальні відеоролики за дефіцитними професіями. У 2019 році ця ініціатива була підтримана колегами ДТЕК Мережі, які на розвиток виробничого навчання створили YouTube-канал «ДТЕК ТБ». На цьому каналі також у вільному доступі розміщуються навчальні відеоролики за дефіцитними професіями у електроенергетиці й працівники вузьконаправлених спеціальностей діляться своїм досвідом.

ДТЕК Нафтогаз задовольняє потребу у підвищенні професійної експертизи працівників завдяки залученню своїх кращих спеціалістів до створення тренінгів та навчальних програм. Справа в тому, що український ринок не має спеціалістів нафтогазової галузі з рівнем кваліфікації, достатнім для потреб компанії. Сьогодні ДТЕК Нафтогаз — провідна українська компанія з видобутку природного газу за рівнем обладнання, технологій та експертизи. Фахівці компанії стали провідними експертами та діляться напрацьованим досвідом на професійних конференціях та семінарах, щоб сприяти розвитку всієї галузі. У 2019 році компанія почала створення бази знань, до якої увійдуть серія тренінгів, відеоуроків, вебінарів за участю директорів, керівників департаментів, начальників відділів.

У 2019 році Academy DTEK започаткувала нову флагманську програму Energy of Innovation: Executive MBA. Ця флагманська програма має на меті підготовку топменеджерів Групи ДТЕК до нових викликів та розвиток навичок із реалізації проривних проєктів, що буде сприяти впровадженню інновацій у масштабах бізнесу. Протягом усього курсу її учасники будуть працювати над командним бізнес-проєктом із впровадження нових ідей й реалізацією його прототипу. Таким чином, програма орієнтована на практичне навчання та отримання необхідних знань у процесі роботи над проєктом.

Унікальність програми також у синергії досвіду українських провідних професорів, експертів-практиків ДТЕК та представників авторитетних міжнародних бізнес-школ. Модулі програми охоплюють широке коло тем, які необхідні керівникам для розуміння того, як керувати середовищем, організацією, взаємовідносинами та змінами. Під час модулів вивчаються кейси міжнародних та українських компаній, зокрема індустріальний та постіндустріальний досвід ДТЕК.

Планується, що в подальшому ця програма буде відкрита для зовнішніх учасників, адже підготовка нових лідерів — одне з завдань Групи ДТЕК задля прогресивного розвитку країни.

Крім того, у 2019 році був започаткований проєкт ID.School. Його мета — розвивати та готувати лідерів інноваційної трансформації, які увійдуть у технологічні спільноти і будуть готові брати на себе відповідальність як за реалізацію проєктів, так і за впровадження нових технологій у бізнес. Це дозволить скоротити шлях впровадження інноваційного проєкту завдяки формуванню в компанії сприятливої культури для прийняття змін та підготовці лідерів, на яких бізнес зможе спиратися при впровадженні інноваційних проєктів. Навчання складається з трьох модулів й орієнтовано на розвиток у співробітників, залучених у інноваційні або трансформаційні проєкти, навичок розробки та інтеграції у бізнес таких проєктів.

Професійні конкурси та змагання

Задля популяризації високих стандартів майстерності серед працівників виробничих підприємств операційні компанії щорічно проводять конкурси за ключовими виробничими спеціальностями.

Молодіжний рух ДТЕК Енерго, який було започатковано у 2018 році, будує роботу з таких напрямів:

- соціальний сектор — участь молодих працівників у соціальних програмах;
- виробничий сектор — розробка проєктів, спрямованих на удосконалення виробництва, системи охорони праці тощо;
- спортивний сектор — розробка програм із залучення молоді до здорового способу життя;
- культурний сектор — організація культурних заходів.

Працівники 26 підприємств — понад 800 активістів — беруть участь у Молодіжному русі. Переможці у номінації «Кращий лідер року» має можливість отримати вищу освіту за фінансової підтримки підприємства, якщо обрана спеціальність актуальна для потреб компанії.

Робота з вишами

З 2009 року в Групі ДТЕК реалізується програма зі співпраці з вищими навчальними закладами. Ця програма враховує кадрові потреби підприємств у короткостроковій перспективі й допомагає підготувати необхідних фахівців. У вишах формується «Група ДТЕК» із перспективних студентів третього-четвертого курсу, які проходять навчання за додатковими про-

грамами, що враховують специфіку майбутньої професії.

У 2019 році активно впроваджувалася система дуального навчання, за якою теоретична частина підготовки проходить на базі освітньої організації, а практична — на робочому місці. Така форма навчання впроваджена у професійній, професійно-технічній та вищій освіті. Оскільки вона набуває популярності серед студентів, учбові заклади-партнери налаштовують свої освітні програми так, щоб майбутні енергетики могли поєднувати навчання та роботу.

Шість виробничих підприємств Групи ДТЕК у партнерстві з дев'ятьма учбовими закладами — Добротвірський ліцей №47, Львівський ліцей №20, Першотравенський гірничий ліцей, Бурштинський енергетичний коледж, Київський електромеханічний коледж, Кам'янський державний енергетичний технікум, НТУ Дніпровська політехніка, Національний університет харчової промисловості, Приазовський технічний університет — у 2019 році навчали 119 студентів за дуальною формою.

У 2019 році за сприяння та активну участь у впровадженні системи дуальної освіти Фонд ім. Фрідріха Еберта в Україні відзначив ДТЕК Мережі.

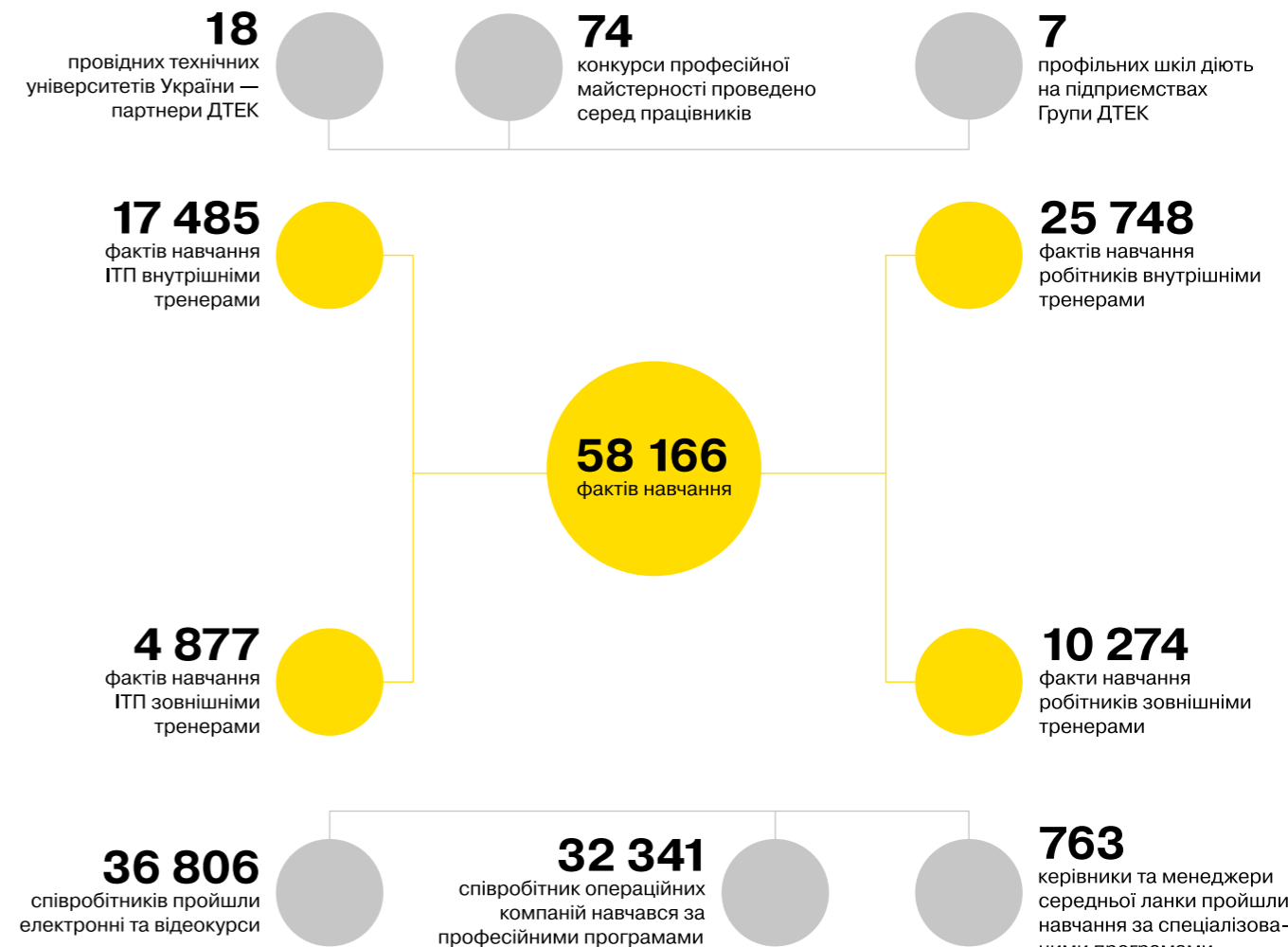
Перші проєкти показали високу зацікавленість освітян у співпраці за цим напрямом. Сім закладів — Донбаська державна машинобудівна академія, НТУ Дніпровська політехніка, Одеська національна академія харчових технологій, Нікопольський

технікум Національної металургійної академії України, Політехнічний коледж Криворізького національного університету, Немішаївський агротехнічний коледж та Київський електромеханічний коледж — звернулися до виробничих підприємств ДТЕК Мережі, аби долучитися до проєкту. Ще два заклади освіти — Дружківський професійний ліцей та Західно-Донбаський гірничий ліцей — у партнерстві з підприємствами ДТЕК Енерго будуть готувати висококваліфікованих робітників за дуальними програмами. Оскільки прийняті на підприємства студенти засвоюють практичну частину учбової програми за допомогою фахівців, це суттєво підвищує рівень їхньої підготовки та можливості майбутнього працевлаштування.

Підприємства Групи ДТЕК у своїй діяльності активно застосовують перехід до дуальної форми, що дозволяє бути експертами й брати участь у розробці таких державних актів, як Положення про дуальну форму освіти в професійній освіті та Положення про дуальну форму навчання в професійній передвищій та вищій освіті.

Крім того, представник ДТЕК Енерго пройшов відбір до Галузевої експертної ради при Національному агентстві з забезпечення якості вищої освіти за напрямом «Механіка інженерія». Представники Групи ДТЕК також працюють у Галузевій експертній раді за напрямом «Електроенергетика».

Навчання та розвиток персоналу у 2019 році в цифрах

Охорона праці, промислова безпека та охорона здоров'я

У галузі охорони праці та промислової безпеки Група ДТЕК побудувала організаційну структуру, яка охоплює всі рівні управління. Комітети з безпеки праці та захисту довкілля при наглядових радах є основним інструментом аналізу наявної системи управління. Комітет із питань сталого розвитку при правлінні регулярно оцінює систему управління та готує рекомендації щодо вдосконалення. У кожному напрямі бізнесу створено функції з охорони праці, які відповідають за впровадження системних підходів і реалізацію прийнятих рішень. Отже, система управління охороною праці та промисловою безпекою (ОП і ПБ) інтегрована в повсякденну діяльність усіх виробничих підприємств і є обов'язковою умовою під час визначення та досягнення стратегічних цілей. Пріоритетні напрями інвестицій в ОП і ПБ:

- регулярне проведення сертифікаційних аудитів на відповідність системи управління ОП національним нормативним вимогам та міжнародних стандартів ISO 45001 та OHSAS 18001;
- виконання комплексних заходів з покращення умов праці;
- постійне вдосконалення робочих місць для підвищення безпеки праці та покращення виробничого середовища;
- придбання спецодягу, спецвзуття, засобів індивідуального та колективного захисту, засобів протипожежного захисту;
- дотримання нормативних вимог до санітарно-побутових умов;
- проведення первинних, періодичних і позачергових медичних оглядів персоналу;
- навчання та підвищення рівня знань персоналу задля формування свідомого ставлення до особистої безпеки та безпеки оточуючих;
- проведення заходів із запобігання травматизму серед населення.

Інвестиції Групи ДТЕК в охорону праці та промислову безпеку, млн грн

2017		517,1
2018		556,3
2019		595,9

Сертифікація в галузі ОП і ПБ

На виробничих підприємствах Групи ДТЕК функціонує або впроваджується система управління ОП і ПБ відповідно до міжнародних стандартів.

2019 року ДТЕК Східенерго, ДТЕК Дніпроенерго, ДТЕК Західенерго, ДТЕК Сервіс успішно пройшли наглядовий аудит системи управління охороною праці на відповідність вимогам OHSAS 18001:2007. У подальшому підприємства теплової генерації планують пройти сертифікаційний аудит системи охорони здоров'я та безпеки праці на відповідність вимогам міжнародного стандарту ISO 45001:2018.

Вінд Пауер у 2019 році пройшов другий наглядовий аудит на відповідність вимогам ISO 45001:2018. Крім того, на нових станціях зеленої енергетики ДТЕК ВДЕ — Приморська вітроелектростанція та Приморська вітроелектростанція-2 сертифікаційні аудити на відповідність ISO 45001:2018 проводились у грудні, а Орлівська вітроелектростанція та Нікопольська сонячна електростанція у відповідності до цього стандарту впроваджували інтегровану систему менеджменту з ОП і ЕБ.

Нафтогазвидобування, починаючи з 2015 року, щорічно здійснює наглядовий аудит на відповідність OHSAS 18001:2007. Компанія планує перейти на новий стандарт ISO 45001 до 2021 року, і з цією метою вже пройдено ресертифікаційний аудит і п'ять співробітників пройшли навчання за напрямом «провідний аудитор».

Фахівці з охорони праці ДТЕК Мережі є сертифікованими членами Європейського співтовариства з охорони праці (ESOSH).

ДТЕК Донецькі електромережі, ДТЕК Дніпровські електромережі, ДТЕК Київські електромережі пройшли наглядові аудити за ISO 14001:2015 та сертифікаційні аудити на відповідність вимогам міжнародного стандарту ISO 45001:2015. Сертифікація нових активів Одесаобленерго та Київобленерго запланована на 2020 рік, у 2019 році нові активи інтегрувалися до загальної системи з ОП і ПБ та їхні працівники проходили навчання за вимогами корпоративних стандартів.

Згідно зі звітом аудиторів, системи менеджменту на підприємствах є повністю результативними. 100% працівників входять до сфери сертифікації.

Комплексні заходи в галузі ОП і ПБ

Виховання культури дбайливого й уважного ставлення до власного життя та безпеки людей поруч вимагає корекції мислення, послідовного впровадження знань та принципів, які лежать в основі будь-якої виробничої дії. З цією метою підприємства Групи ДТЕК розробляють внутрішні нормативні документи, які потім погоджують із профспілками та впроваджують у виробничу практику.

Розділ «Охорона праці та техніка безпеки» — обов'язковий пункт колективних договорів на всіх виробничих підприємствах Групи ДТЕК. До цього пункту включено зобов'язання адміністрації та профспілок щодо виконання в повному обсязі зако-

нодавства в цій галузі. Відповідно до колективного договору підприємства Групи ДТЕК зобов'язуються:

- проводити атестацію робочих місць, включно з лабораторними дослідженнями;
- забезпечувати працівників необхідним інструментом, спецодягом, спецвзуттям, засобами індивідуального та колективного захисту;
- не запрошувати неповнолітніх осіб на важкі роботи;
- забезпечувати стабільну роботу поверхневих і підземних здоров'я пунктів із постійним комплектуванням медикаментами й обладнанням;
- проводити періодичні медичні огляди, надавати невідкладну медичну допомогу;
- відшкодовувати шкоду, заподіяну працівникові внаслідок виробничої травми або професійного захворювання;
- надавати страховку від нещасних випадків учасникам добровільних пожежних дружин та водіям;
- проводити професійну підготовку й навчання з охорони праці та промислової безпеки;
- інформувати працівників про професійні ризики для здоров'я та вживати заходи щодо мінімізації й усунення таких ризиків;
- матеріально та нематеріально заохочувати працівників, які беруть активну участь у заходах щодо підвищення рівня охорони праці та промислової безпеки.

Також у цьому розділі вказані обов'язки та відповідальність працівників щодо дотримання норм охорони праці.

У Групі ДТЕК прийнято нульову толерантність до виробничого травматизму задля збереження життя, здоров'я та працездатності працівника в процесі всієї трудової діяльності. Всі підприємства сприймають свою діяльність у галузі охорони праці як невід'ємну від виробничої та обов'язкову при досягненні стратегічних цілей.
У випадку травмування працівника на виробництві створюється комісія, до якої залучаються представники органів контролю, та проводиться зовнішнє та внутрішнє розслідування. За результатами розслідування розробляються коригувальні заходи, спрямовані на недопущення подібних випадків у майбутньому.

На підприємствах із видобутку та збагачення вугілля, а також теплової генерації 2018 року прийнято Програму ініціатив з охорони праці, пріоритетними напрямками якої стали:

- впровадження та функціонування алгоритму управління небезпечними діями з застосуванням системи безперервного вдосконалення «Новатор». Проектом створено систему мотивації за подання ідей щодо безпечної організації робіт;
- виконання принципу застосування Кардинальних правил. Основна мета введення таких правил — підвищення персональної відповідальності кожного працівника за дотриман-

ня безпечних умов праці. Наслідком невиконання правил є обов'язкове порушення питання про звільнення;

- лідерство та особиста участь керівника в забезпеченні безпеки праці. Для створення духу суперництва розроблено та впроваджено систему ранжування підприємств за досягнутими результатами. Крім того, на підприємствах продовжує функціонувати система оцінювання перших керівників із питань охорони праці. Це є дієвим інструментом для кількісного та якісного оцінювання ефективності роботи в цьому напрямі.

На розвиток цієї програми у 2019 році було ініційовано впровадження ризик-орієнтованого підходу, а також системи блокування ЛОТО.

Вуглевидобувні підприємства задля впровадження ризик-орієнтованого підходу розробили спеціальні тренінгові програми, за якими пройшли навчання пілотні дільниці на підприємствах. Провайдер програми — компанія Tactise — для керівників вуглевидобувних підприємств провела тренінг «Ризик-контроль».

Підрядні організації, які виконують роботи на виробничих підприємствах Групи ДТЕК, також мають дотримуватися прийнятих підходів у питаннях ОП і ПБ. Кожна операційна компанія розробила положення щодо підходів до забезпечення безпеки підрядників, яке враховує специфіку діяльності та уніфікує вимоги до охорони праці, промислової, пожежної та загальної безпеки. У разі порушення вимог застосовуються відповідні заходи аж до заборони виконання робіт й розірвання договору.

Навчання в галузі ОП і ПБ

Для підтримання необхідного кваліфікаційного рівня працівників і готовності виконувати професійні обов'язки з дотриманням вимог безпеки розроблено систему навчання. Навчання та перевірку знань на постійній основі проводять усі виробничі підприємства Групи ДТЕК. Також усі працівники протягом своєї трудової діяльності обов'язково проходять навчання з охорони праці, пожежної безпеки, цивільного захисту та технічної експлуатації, а також інструктажі з ОП і ПБ.

- 2019 року навчання з ОП і ПБ пройшла 41 тис. працівників, у навчання було інвестовано 5,4 млн грн.
- Основні підходи до навчання з питань охорони праці та техніки безпеки:**
- використання засобів візуалізації під час проведення навчальних занять (демонстрація навчальних фільмів і слайдів);
  - проведення відеоінструктажів (вступний, первинний та повторний, які щорічно актуалізуються);
  - диференціація працівників за рівнем кваліфікації та спеціалізації;
  - залучення всього персоналу до процесу навчання;
  - багаторівневий контроль знань.

Для підвищення ефективності було розроблено процедури з проведення інструктажів, навчання та перевірки знань, у яких визначено види, періодичність і порядок організації та проведення цих заходів. Додатково для захисту від стихійних лих на підприємствах Групи ДТЕК проводять технічні, організаційні та навчальні заходи: із захисту від затоплення, з контролю стану блискавкозахисту та пожежної автоматики, з підтримання в го-

товності засобів індивідуального захисту та захисних споруд. Другий важливий напрям, який підтримує мотивацію до безпечної праці, — конкурси професійної майстерності та профільні конференції. Наприклад, ДТЕК Нафтогаз щорічно організовує науково-технічну конференцію з питань охорони праці, промислової та екологічної безпеки. Крім того, у 2019 році ДТЕК Мережі взяв участь у VII Міжнародній конференції «Промислова безпека. Кращі практики — 2019».

Охорона здоров'я працівників і медицина праці

У Групі ДТЕК реалізують комплексні програми в галузі медицини праці. Контролюють динаміку двох медико-соціальних показників: рівень захворюваності та індекс здоров'я. Це дає змогу ефективніше впливати на підвищення продуктивності праці та зниження фінансових втрат Групи ДТЕК. Виробничі підприємства ДТЕК Енерго та ДТЕК Мережі в охорону праці також включають програми з оздоровлення персоналу в санаторно-курортних установах. Підприємства щорічно виділяють і направляють фінансові кошти для організації відпочинку й оздоровлення як працівників, так і членів їхніх сімей. Організація проводиться спільно з профспілковими комітетами.

Охорона здоров'я працівників і медицина праці: ключові факти

Додаток 1

Про звіт і процес нефінансової звітності

Цей звіт, зокрема розділ «Сталий розвиток» (далі — Звіт), відбиває істотні факти про діяльність у сфері сталого розвитку Групи ДТЕК у 2019 календарному році (з 1 січня до 31 грудня включно), а також деякі факти 2020 року, що мають безпосередній взаємозв’язок із діяльністю, яку Група ДТЕК вела 2019 року, або важливі з погляду розуміння завдань сталого розвитку. Звіт є сьомим інтегрованим звітом і десятим звітом, що розкриває інформацію про діяльність Групи ДТЕК у галузі сталого

розвитку. Попередній звіт був опублікований 2019 року й містить інформацію про діяльність компанії у 2018 календарному році.

Звіт підготовлений із використанням:

- показників Посібника зі звітності у сфері сталого розвитку (GRI);

- змісту 17 Цілей сталого розвитку ООН.

Рівень відповідності GRI

	C	C+	B	B+	A	A+
Самодекларація			✓			
Перевірка третьої сторони						
Перевірка GRI						

Межі та сфера охоплення звітності

Звіт відбиває масштаб діяльності Групи ДТЕК, підходи в галузі менеджменту та взаємодії із зацікавленими сторонами, показники результативності в економічній та екологічній сферах, сфері управління персоналом, взаємодії із суспільством, клієнтоорієнтованій діяльності.

Структура представлена в розділі «Про групу ДТЕК» на стор. 16. Нефінансова звітність містить кількісні та якісні (описові) елементи за напрямками діяльності Групи ДТЕК, які найістотніше впливають на економіку, екологію та соціальні аспекти.

Організаційні межі нефінансової звітності

1. Генерація електроенергії ТЕС і ТЕЦ

ТОВ «ДТЕК Східенерго», зокрема:
ДТЕК Кураховська ТЕС
ДТЕК Луганська ТЕС

АТ «ДТЕК Дніпроенерго», зокрема:
ДТЕК Криворізька ТЕС
ДТЕК Запорізька ТЕС
ДТЕК Придніпровська ТЕС

АТ «ДТЕК Західенерго», зокрема:
ДТЕК Бурштинська ТЕС
ДТЕК Добротвірська ТЕС
ДТЕК Ладжинська ТЕС

ТОВ «ДТЕК Миронівська ТЕС»

2. Видобуток і збагачення вугілля

ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля», зокрема:
ВСП «ШУ Тернівське»
ВСП «ШУ Павлоградське»
ВСП «ШУ імені Героїв Космосу»
ВСП «ШУ Дніпровське»
ВСП «ШУ Першотравенське»

ТОВ «ДТЕК Добропіллявугілля», зокрема:
ВСП «ШУ Добропільське»
ВСП «ШУ Білозерське»

ПАТ «ДТЕК Добропільська ЦЗФ»
ТОВ «ЦЗФ «Павлоградська»
ТОВ «ЦЗФ «Курахівська»
ПАТ «ДТЕК Октябрська ЦЗФ»

3. Розподіл електроенергії

ТОВ «ДТЕК Високовольтні мережі»
ПрАТ «ДТЕК ПЕМ-Енерговугілля»
ПАТ «ДТЕК Київські електромережі»
ПАТ «ДТЕК Донецькі електромережі»
ПАТ «ДТЕК Дніпровські електромережі»
АТ «Одесаобленерго»
ПрАТ «Київобленерго»

4. Генерація електроенергії ВЕС і СЕС

ТОВ «Вінд Пауер»
ТОВ «Приморська вітроелектростанція»
ТОВ «Приморська вітроелектростанція 2»
ТОВ «Орлівська вітроелектростанція»
ТОВ «Вінд Тех»

ТОВ «Трифанівка Енержі»
ТОВ «Солар Фарм 1»
ТОВ «Солар Фарм 3»

5. Видобуток природного газу
ПрАТ «Нафтогазвидобування»

Підстави для виключення організацій із меж звітності

До меж звітності не включені компанії, вплив яких незначний за показниками GRI, компанії та підприємства, що працюють за межами України, підприємства та активи підприємств, що перебувають поза межами операційного управління.

Контекст	Низький ступінь істотності	Середній ступінь істотності	Високий ступінь істотності
Міжнародний	<ul style="list-style-type: none"> Переваги різних тарифів для споживачів Безпека мережевої інфраструктури для населення Наукові розробки та дослідження Взаємодія з підрядниками 	<ul style="list-style-type: none"> Нова філософія: соціально та клієнтоорієтована енергетика Просування відповідального енергоспоживання Інвестиції в нові технології Взаємодія з клієнтами 	<ul style="list-style-type: none"> Модернізація енергосистем і відновлення основних фондів (Східна Європа) Комбіноване використання видів палива, розвиток ВДЕ Енергоефективність та зниження викидів парникових газів Управління екологічними впливами
Україна	<ul style="list-style-type: none"> Збереження біорізноманіття Система оплати праці на підприємствах Групи ДТЕК Якість послуг освіти та охорони здоров’я Розвиток соціального підприємництва 	<ul style="list-style-type: none"> Ризик монополізації українського ринку Покращення системи моніторингу довкілля Необхідність національної стратегії зі сталого розвитку Управління відходами до їхньої повної утилізації 	<ul style="list-style-type: none"> Стратегія Групи ДТЕК і напрями інвестицій Підвищення рівня життя населення території діяльності підприємств Безпека праці шахтарів Реструктуризація вугільної галузі та енергетичного сектору загалом

Розрахунок показників

Джерелами даних є офіційні форми звітності, які надаються щорічно до органів державної статистики. Низка показників збирається та розраховується відповідно до форм внутрішньої звітності, які перевіряються відповідальними представниками компанії у межах процедур внутрішнього аудиту. Дані щодо викидів парникових газів містять тільки прямі вики-

ди парникових газів. Наразі не здійснюється підрахунок обсягу непрямих викидів парникових газів у зв’язку з їхньою крайньою незначністю, якщо порівнювати з обсягами прямих викидів. Для розрахунку коефіцієнта плинності кадрів використовується середньооблікова чисельність штатних працівників. Докладний опис методології розрахунку показників було представлено у «Звіті про діяльність у сфері сталого розвитку Групи ДТЕК за 2008—2009 роки».

Додаток 2

Кількісні показники результативності Групи ДТЕК

Економічні

Показники економічної результативності Групи ДТЕК наведені у розділах «Огляди галузей та макроекономіки», а також «Результати діяльності» цього звіту.

Екологічні

Валові викиди парникових газів, тис. тонн

Рік	Метан	Діоксид вуглецю (CO ₂)	Закис азоту (N ₂ O)	Всього	В еквіваленті CO ₂ , тонн
2017	158,3	40 080,9	0,553	40 239,8	43 598 174,9
2018	139,0	35 586,0	0,544	35 725,6	38 763 963,4
2019	145,1	31 194,9	0,467	31 340,5	35 382 267,3

Викиди озоноруйнівних речовин: N₂O, гексофторид, тонн

Рік	Гідрохлорфтор-вуглець (ГХВ)	Хлорфторвуглець (ХФВ)	Трихлоретан (C ₂ Cl ₃ H ₃)	Галонен	Вуглець чотирихлористий (тетрахлорметан)
2017	10,5	0,0	0,0	0,0	0,018
2018	0,088	0,0	0,0	0,0	0,018
2019	0,079	0,0	0,0	0,0	0,018

Вміст забруднювальних речовин у стічних водах, тонн

Рік	БПК*	Нафто-продукти	Завислі речовини	Сухий залишок	Хлориди	Сульфати	Азот амонійний	Залізо загальне	Нітрати
2017	183,8	5,3	705,2	89 200,1	27 567,8	21 467,6	8,5	3,0	47,9
2018	202,3	6,1	762,0	109 976,0	38 262,0	22 990,0	8,8	3,4	64,9
2019	135,3	5,8	719,5	101 275,5	35 738,8	22 600,0	10,0	2,3	34,8

* Біологічна потреба в кисні.

Загальний обсяг багаторазово та повторно використовуваної води, тис. кубометрів

Рік	Показник
2017	6 050 243,6
2018	5 209 024,5
2019	4 004 474,5

Загальний обсяг споживання води на власні потреби з розбиттям за джерелами, тис. кубометрів

Рік	Поверхневі води	Підземні води	Вода, яку постачають комунальні та інші підприємства	Інші джерела	Всього
2017	1 578 146,5	951,2	50 117,8	13 386,2	1 635 908,7
2018	1 295 243,1	594,3	5 888,5	5 751,8	1 307 477,9
2019	1 234 964,8	511,5	5 854,4	6 455,7	1 247 786,5

Способи поводження з відходами, тонн

Рік	Обсяг розміщення	Передано стороннім організаціям	Обсяг утилізованих, перероблених відходів	Всього
2017	13 831 285,3	709 980,7	3 107 214,1	17 648 480,2
2018	9 938 133,1	509 963,6	3 363 227,5	13 811 324,2
2019	7 563 404,2	429 075,3	5 915 277,8	13 685 438,9

Рекультивация земель, га

Рік	Площа земель, що підлягають рекультивации на початок року	Площа земель, що підлягають рекультивации на кінець року	Площа земель, рекультивованих у звітному році
2017	295,2	198,7	39,3
2018	480,5	480,5	10,9*
2019	645,5	713,9	20,1

* Завершення технічного етапу рекультивации.

Охорона праці

Показники травматизму

Показник	2017	2018	2019
Коефіцієнт частоти виробничого травматизму (КВТ) (LTAFR)	0,570	0,580	0,516
Отримали не смертельні травми, осіб	285	246	286
Коефіцієнт частоти смертельного травматизму (КСТ) (FAFR)	0,010	0,021	0,011
Отримали травми зі смертельним результатом, осіб	5	9	6

Персонал

Облікова чисельність персоналу станом на 31 грудня 2019 року, осіб

Всього	Постійні працівники	Тимчасові працівники	Повна зайнятість	Часткова зайнятість	Жінки	Чоловіки	Відсоток працівників, які підуть на пенсію через		Відсоток працівників, які підуть на пенсію через	
							5 років	10 років	жінки	чоловіки
71 694	69 801	1 893	70 785	909	20 479	51 215	8,0	5,2	8,2	6,6

Працівники Групи ДТЕК з розбиттям за гендером, 2019

Жінки, осіб

Вік			Стаж у компанії		
менш ніж 30 років	від 30 до 50 років	понад 50 років	менш ніж 3 роки	від 3 до 5 років	понад 5 років
1 636	12 579	6 034	5 095	1 713	13 441

Освіта	
вища	науковий ступінь
9 586	5

Організаційна позиція				
керівник	у тому числі з внутрішніх кандидатів	менеджер	фахівець	робітник
1 202	245	597	8 995	9 455

Чоловіки, осіб

Вік			Стаж у компанії		
менш ніж 30 років	від 30 до 50 років	понад 50 років	менш ніж 3 роки	від 3 до 5 років	понад 5 років
8 374	31 803	10 728	9 690	4 766	36 449

Освіта	
вища	науковий ступінь
14 526	18

Організаційна позиція				
керівник	у тому числі з внутрішніх кандидатів	менеджер	фахівець	робітник
6 574	910	716	5 548	38 067

Основні інструменти, спрямовані на охорону праці та промислової безпеки

Видобуток та збагачення вугілля	<ul style="list-style-type: none"> Контроль психофізіологічного стану персоналу Відеоінструктаж перед робочою зміною Навчання та перевірка знань на базі програми-екзаменатора ПРОТЕК Реєстрація та моніторинг критичних ризиків Алгоритм управління небезпечними діями з застосуванням системи безперервного вдосконалення «Новатор» Кардинальні правила Оцінювання перших керівників з питань ОП і ПБ «Лінія довіри» з питань ОП і ПБ Стимулювання за виконання показників з ОП і ПБ: матеріальна та нематеріальна винагорода Конкурси професійної майстерності Спеціалізовані тренінги
Генерація електроенергії ТЕС і ТЕЦ	<ul style="list-style-type: none"> Власні навчально-виробничі центри з правом видавати диплом державного зразка Навчання та перевірка знань на базі програми-екзаменатора ПРОТЕК Навчальний полігон із підготовки дипломованих електрозварників, що пройшов атестацію в Інституті електрозварювання ім. Є. О. Патона та має право видавати диплом державного зразка «Полігон тренажера енергоблока 200, 300 МВт» для відпрацювання дій із ліквідації нештатних й аварійних режимів Тренажер-симулятор віртуальної реальності «Виведення в ремонт комірки КРП 6 кВ», експлуатація яких пов'язана з підвищеним ризиком або з великими витратами Стимулювання за виконання показників з ОП і ПБ: матеріальна та нематеріальна винагорода Противарійні та протипожежні тренування Конкурси професійної майстерності Щорічні дні охорони праці за участю членів сім'ї працівників підприємств
Відновлювана енергетика	<ul style="list-style-type: none"> Контроль за дотриманням вимог охорони праці та промислової безпеки на вітро- та сонячних електростанціях Узгодження основних фондів із вимогами нормативно-правових актів у галузі охорони праці та промислової безпеки Семінари та тренінги з надання домедичної допомоги й готовності реагувати та керувати надзвичайними ситуаціями
Видобуток природного газу	<ul style="list-style-type: none"> Цілодобовий контроль за дотриманням вимог промислової безпеки Автоматизовані системи противарійної та протипожежної безпеки Контроль культури виробництва, технологічної дисципліни Планові навчання співробітників ОП і ПБ з отриманням дозволів на виконання робіт підвищеної безпеки Стимулювання за виконання показників з ОП і ПБ: матеріальна та нематеріальна винагорода Противарійні та протипожежні тренінги Тренінги з надання першої медичної допомоги Конкурси професійної майстерності Щорічна конференція з охорони праці, промислової безпеки та охорони довкілля
Розподіл електроенергії	<ul style="list-style-type: none"> Забезпечення відеокамерами та диктофонами бригад для запису робочого процесу, щоб контролювати якість проведення цільових інструктажів Віддалений доступ до відеокамер диспетчерських пунктів Програма ЄСМ для обліку аудитів робочих місць Стимулювання за виконання показників з ОП і ПБ: матеріальна та нематеріальна винагорода. Впроваджено систему рейтингів за виконання показників з охорони праці, на основі якої підприємства ранжують структурні одиниці. Усіх працівників структурних одиниць, що увійшли до трійки кращих, щоквартально преміюють Протипожежні й противарійні тренування Конкурси професійної майстерності та навчальні тренінги Щорічні дні охорони праці за участю працівників медичних установ, дорожньої поліції, МНС

Додаток 3

Таблиця стандартних елементів звітності та показників Посібника Глобальної ініціативи зі звітності GRI та Глобального договору ООН

Елемент звітності GRI, ГД ООН	Опис	Сторінка/посилання на додаткові джерела інформації/пряма відповідь
GRI 102-1	Назва організації	10
GRI 102-2	Головні бренди, види продукції, а також послуги	10; 16
GRI 102-3	Розташування штаб-квартири організації	18—19
GRI 102-4	Кількість країн, у яких організація веде свою діяльність, і назви країн, у яких у організації є істотні підрозділи або особливо значущі з погляду питань сталого розвитку, що охоплюються звітом	18—19
GRI 102-5	Характер власності й організаційно-правова форма	10; 16; Додаток 1
GRI 102-6	Ринки, на яких працює організація (включно з географічним поділом, галузями, які вона обслуговує, а також категоріями споживачів і бенефіціарів)	18—19
GRI 102-7	Масштаб організації, зокрема: загальна чисельність працівників; загальна кількість підрозділів; чистий обсяг продажів (для організацій приватного сектора) або чистий виторг (для державних організацій); загальний капітал як власний, так і позиковий (для організацій приватного сектора); обсяг постачуваної продукції або послуг	16—17; 50; 72—73; 112
GRI 102-8	Інформація про працівників та іншу робочу силу, включно з: а. загальна чисельність працівників із розбиттям за договором про найм (постійні та тимчасові), статтю; б. загальна чисельність працівників за договором про найм (постійні та тимчасові) з розбиттям за регіоном; в. загальна чисельність працівників за типом зайнятості (повна та часткова), статтю; г. повідомте, чи виконується істотна частка робіт в організації працівниками, які юридично вважаються такими, що ведуть індивідуальну трудову або підприємницьку діяльність, або особами, відмінними від штатних і позаштатних працівників, включно зі штатними та позаштатними працівниками субпідрядників; е. поясніть будь-які істотні сезонні зміни чисельності зайнятих осіб (наприклад, у туризмі чи сільському господарстві); ф. поясніть, як були зібрані дані	112, Додаток 2
GRI 102-9	Ланцюжок постачань організації (основні особливості ланцюжка постачань з урахуванням основних видів діяльності, продукції та послуг організації)	51—53; 57—61
GRI 102-10	Усі істотні зміни масштабів, структури або власності організації або її ланцюжка постачань, що відбулися упродовж звітного періоду, з урахуванням змін, що стосуються підрозділів або їхнього місцеперебування, включно з: відкриттям, закриттям та розширенням підприємств; зміни в структурі акціонерного капіталу та інші дії з формування, підтримання або зміни капіталу (для організацій приватного сектора); зміна місцеперебування постачальників, структури ланцюжка постачань або відносин із постачальниками, включно з вибором постачальників і припиненням відносин із постачальниками	57—61; 72—73; Додаток 1

GRI 102-11	Чи застосовує організація принцип обережності і як саме (підхід організації до управління ризиками під час планування діяльності або введення нової продукції)	82—84
GRI 102-12	Зовнішні ініціативи (розроблені зовнішніми сторонами економічні, екологічні та соціальні хартії, принципи або інші ініціативи, до яких організація приєдналася або підтримує)	10; 89; 91; 116—117
GRI 102-13	Членство в асоціаціях (наприклад, галузевих) і/або національних і міжнародних організаціях із захисту інтересів, у яких організація бере участь	91
GRI 102-14	Заява генерального директора про важливість сталості для компанії та її стратегії	4—7
GRI 102-15	Опис ключових впливів, ризиків, можливостей	29—47
GRI 102-16	Цінності, принципи, стандарти та норми поведінки організації, як-от кодекси поведінки та етичні кодекси	12—13; 14—15; 83—84
GRI 102-17	Механізми звернення та розв'язання питань щодо етики: внутрішні та зовнішні механізми звернення за консультаціями з питань етичної та законслухняної поведінки, а також з питань, пов'язаних із проявами несумлінності в організації; внутрішні та зовнішні механізми повідомлення про неетичну або незаконну поведінку, а також про проблеми, пов'язані з несумлінністю в організації	83—84
GRI 102-18	Структура корпоративного управління	76—77
GRI 102-19	Порядок делегування повноважень щодо розв'язання економічних, екологічних і соціальних проблем від вищого органу корпоративного управління до виконавчих керівників вищого рангу та інших працівників	80—81; 90; 118
GRI 102-20	Керівники, відповідальні за розв'язання економічних, екологічних і соціальних проблем	24—27; 77—79
GRI 102-21	Процедури проведення консультацій з економічних, екологічних і соціальних проблем між зацікавленими сторонами та вищим органом корпоративного управління	90; 101; 113
GRI 102-22	Склад вищого органу корпоративного управління та його комітетів, включно з: а. виконавчими та невиконавчими членами; б. незалежними членами; в. термінами перебування на посаді членів вищого органу корпоративного управління; г. кількістю інших значущих посад і зобов'язань кожної посадової особи, а також характером цих зобов'язань; д. статтю; е. частю недостатньо представлених соціальних груп; з. компетенціями, що стосуються економічного, екологічного й соціального впливу організації; г. представництвом зацікавлених сторін	77—81
GRI 102-23	Чи є голова вищого органу корпоративного управління також виконавчим директором (і якщо так, то його функції в управлінні організацією та причини такого суміщення посад)	ні
GRI 102-24	Порядок висунення та відбору кандидатів у члени вищого органу корпоративного управління, включно з: а. залученими зацікавленими сторонами; б. незалежністю; в. статтю; г. досвідом у галузі соціальних, економічних, екологічних проблем	76; 80—81; Додаток 2 У Групі ДТЕК визначено правила пошуку та відбору вищого керівництва
GRI 102-25	Конфлікти інтересів: а. процедури, які використовуються вищим органом корпоративного управління для запобігання конфліктам інтересів і управління ними; б. чи розголошені конфлікти інтересів зацікавленим сторонам	84

GRI 102-26	Роль вищого органу корпоративного управління та виконавчих керівників вищого рангу в розробленні, затвердженні та оновленні формулювань цілей організації, її цінностей і місії, а також її стратегій, політик і завдань щодо економічного, екологічного та соціального впливу	80—81 Розробка, затвердження та оновлення формулювань цілей ДТЕК, цінностей і місії компанії, а також її стратегій, політик і завдань щодо економічного, екологічного й соціального впливу здійснюється за участю наглядової ради
GRI 102-27	Заходи, що вживаються для вироблення та підвищення інформованості членів вищого органу корпоративного управління у зв'язку з економічною, екологічною та соціальною проблематикою	90
GRI 102-28	Процедури оцінювання діяльності вищого органу корпоративного управління з погляду управління ним економічними, екологічними та соціальними питаннями, включно з незалежним оцінюванням та частотою його проведення; вжиті заходи за результатами оцінювання діяльності органу	У генеральних директорів, директора зі сталого розвитку, директора з регіональної політики зафіксовано показники результативності з економічних, екологічних та соціальних аспектів. Виконання показників контролюється наглядовою радою
GRI 102-29	Роль вищого органу корпоративного управління у виявленні економічних, екологічних та соціальних впливів, ризиків і можливостей та управлінні ними, використання консультацій із зацікавленими сторонами	80—83; 90
GRI 102-30	Роль вищого органу корпоративного управління в аналізі ефективності використовуваних організацією методів управління ризиками, пов'язаними з економічними, екологічними та соціальними питаннями	82
GRI 102-31	Частота аналізу економічних, екологічних та соціальних впливів, ризиків і можливостей вищим органом	У межах діяльності комітетів при наглядових радах
GRI 102-32	Вищий орган, який офіційно перевіряє та затверджує звіт в організації в галузі сталого розвитку та забезпечує охоплення всіх істотних аспектів	Генеральний директор
GRI 102-33	Процедура інформування вищого органу корпоративного управління про критично важливі проблеми	76—82
GRI 102-34	Характер і загальна кількість критично важливих проблем: а. характер і загальна кількість критично важливих проблем, доведених до відома вищого органу корпоративного управління; б. механізми, які були використані для їхнього розгляду та розв'язання	49—73
GRI 102-35	Політика винагороди: а. політика винагороди членів вищого органу корпоративного управління та виконавчих керівників вищого рангу; б. як правила винагороди членів вищого рангу пов'язані з цілями органу корпоративного управління та виконавчих керівників вищого рангу з економічних, екологічних, соціальних питань	Правила винагороди встановлені через оцінювання досягнення затверджених цілей і KPI

GRI 102-36	Порядок визначення розміру винагороди, чи залучені консультанти до процедури визначення розміру винагороди	81; 113—114 Правила винагороди встановлені через оцінювання досягнення затверджених стратегічних цілей і KPI
GRI 102-37	Залучення зацікавлених сторін до процесу винагороди: як з'ясовуються й беруться до уваги думки зацікавлених сторін про винагороду, включно з результатами голосування за правила, та пропозиції щодо винагороди, якщо це може бути застосовано	113—114 Правила винагороди встановлені через оцінювання досягнення затверджених стратегічних цілей і KPI
GRI 102-38	Співвідношення загальної річної винагороди найбільш високооплачуваної посадової особи організації в кожній країні, де ведеться основна господарська діяльність, до середньої річної винагороди всіх працівників (без найбільш високооплачуваної посадової особи) у тій самій країні	У звітному періоді оцінювання не проводилося
GRI 102-39	Співвідношення відсотка зростання загальної річної винагороди найбільш високооплачуваної посадової особи організації в кожній країні, у якій ведеться істотна господарська діяльність, до відсотка зростання середньої річної винагороди всіх працівників (без найбільш високооплачуваної особи) у тій самій країні	У звітному періоді оцінювання не проводилося
GRI 102-40	Список груп зацікавлених сторін	90
GRI 102-41	Відсоток працівників, охоплений колективними договорами	У звітному періоді оцінювання не проводилося
GRI 102-42	Принципи виявлення та відбору зацікавлених сторін для взаємодії	90; Додаток 1
GRI 102-43	Підхід організації до взаємодії із зацікавленими сторонами (включно із частотою взаємодії за формами та зацікавленими групами), і повідомте, чи були які-небудь елементи взаємодії зроблені спеціально як частина процесу підготовки звіту	90
GRI 102-44	Ключові теми та побоювання, які були порушені зацікавленими сторонами, як організація відреагувала на них	90; 100—108
GRI 102-45	Юридичні особи, звітність яких була включена до консолідованої фінансової звітності: а. юридичні особи, звітність яких була включена до консолідованої фінансової звітності, або аналогічні документи; б. чи не відсутня у звіті в галузі сталого розвитку інформація про будь-яку юридичну особу, звітність якої була включена до консолідованої фінансової звітності, або аналогічні документи	Додаток 1
GRI 102-46	Методика визначення змісту звіту та меж аспектів	Додаток 1
GRI 102-47	Усі істотні аспекти	Додаток 1
GRI 102-48	Переформулювання показників, опублікованих у попередніх звітах, причини переформулювання	Оновлення стандартів у версії GRI 4 відповідно до https://www.globalreporting.org/standards/
GRI 102-49	Істотні зміни охоплення та меж аспектів, якщо порівняти з попередніми звітними періодами	Додаток 1
GRI 102-50	Звітний період	Додаток 1
GRI 102-51	Дата публікації попереднього звіту в галузі сталого розвитку	Додаток 1
GRI 102-52	Цикл звітності (наприклад, річний або дворічний)	Додаток 1

GRI 102-53	Контактна особа для звернення з питаннями щодо цього звіту або його змісту	Дирекція зі сталого розвитку, Дирекція з корпоративних комунікацій PolyakovaMG@dtek.com	
GRI 102-54	Вимоги відповідності звіту стандартам GRI	Цей інтегрований звіт підготовлено відповідно до Посібника зі звітності у сфері сталого розвитку GRI 4 — самодекларація рівня застосування GRI 4	
GRI 102-55	Показник змісту GRI	Додаток 3	
GRI 102-56	Політика та застосовувана практика організації щодо забезпечення зовнішнього засвідчення звітності про сталий розвиток	Цей інтегрований звіт підготовлено відповідно до Посібника зі звітності у сфері сталого розвитку GRI 4 — самодекларація рівня застосування GRI 4 «Розширений». Нефінансові звіти Групи ДТЕК до 2012 року проходили незалежну аудиторську перевірку	
GRI 103-1	Пояснення істотних тем і їхніх меж (чому тема є важливою, де є вплив і як організація причетна до нього), чому кожна тема є істотною й межі теми	Додаток 1	
GRI 103-2	Підхід до управління темами та його компоненти: а. пояснення, як організація управляє темою; б. мета підходу до управління; с. політики, цілі, відповідальності, ресурси, механізми щодо скарг, специфічні дії та ініціативи, пов'язані з управлінням темами	Додаток 1	
GRI 103-3	Оцінка підходу до управління, включно з механізмами оцінювання підходу, результатами оцінювання, будь-якими поправками в цьому підході	Додаток 1	
GRI 201-1	Створена та розподілена пряма економічна вартість	72—73	
GRI 201-2	Фінансові аспекти та інші ризики й можливості, пов'язані зі зміною клімату, що призводить до змін в операціях, доході або витратах (включно з описом ризику або можливостями і його класифікацією; опис впливу, пов'язаного з ризиком або можливістю; фінансові наслідки ризику або можливості; методи, використані для управління ризиком, і витрати, пов'язані з цим)	Інформація відсутня	
GRI 201-3	Забезпеченість зобов'язань організації, пов'язаних із пенсійними планами зі встановленими пільгами	114	
GRI 201-4	Фінансова допомога, отримана від держави	Компанія не отримує фінансову допомогу від держави	
GRI 202-1	Відношення стандартної заробітної плати початкового рівня працівників різних статей до встановленої мінімальної заробітної плати в істотних регіонах діяльності організації	Аналіз не проводився	
GRI 202-2	Частка керівників вищого рангу в істотних регіонах діяльності організації, найнятих зпоміж представників місцевого населення	Аналіз не проводився	

GRI 203-1	Розвиток і вплив інвестицій в інфраструктуру та безоплатні послуги, включно з негативним і позитивним впливом на місцеве населення, і тип інвестицій: комерційні, для суспільного блага	100—108	
GRI 203-2	Істотні непрямі економічні впливи, включно зі сферою впливу та значущістю впливів у контексті пріоритетів зацікавлених сторін	100—108	
GRI 204-1	Частка витрат на місцевих постачальників у пріоритетних територіях діяльності	108	
GRI 205-1	Загальна кількість і відсоток підрозділів, щодо яких проводилося оцінювання ризиків, пов'язаних із корупцією, та виявлені істотні ризики	83—84	
GRI 205-2	Інформування про політики та методи протидії корупції та навчання ним	84	
GRI 205-3	Підтвержені випадки корупції та вжиті заходи	Не зареєстровано	
GRI 206-1	Загальна кількість випадків правових дій щодо організації у зв'язку з перешкоджанням конкуренції та порушенням антимонопольного законодавства і їхні результати	Не зареєстровано	
GRI 301-1	Витрачені матеріали за масою або об'ємом (відновлювані та невідновлювані)	Додаток 2	
GRI 301-2	Частка матеріалів, що є переробленими або повторно використовуваними відходами	Додаток 2	
GRI 302-1	Споживання енергії всередині організації	Аналіз не проводився	
GRI 302-2	Споживання енергії за межами організації	29—42	
GRI 302-3	Енергоємність	Аналіз не проводився	
GRI 302-4	Скорочення енергоспоживання	68—69; 103; 106—107	
GRI 302-5	Зниження потреби в енергії продукції або послуг	68—69; 103; 106—107	
GRI 303-1	Загальна кількість води, що забирається, з розподілом за джерелами	94—95; Додаток 2	
GRI 303-2	Джерела води, на які істотно впливає водозабір організації	94—95; Додаток 2	
GRI 303-3	Частка та загальний обсяг багаторазово й повторно використовуваної води	Додаток 2	
GRI 304-1	Виробничі майданчики, що перебувають у власності, в оренді чи під контролем організації й розташовані на охоронюваних природних територіях і територіях із високою цінністю біорізноманіття, які знаходяться поза межами охоронюваних природних територій, або такі, що прилягають до таких територій	97	
GRI 304-2	Опис істотних впливів діяльності, продукції та послуг на біорізноманіття на охоронюваних природних територіях із високою цінністю біорізноманіття, поза межами охоронюваних природних територій	98—99	
GRI 304-3	Збережені або відновлені природні середовища	98—99	
GRI 304-4	Загальна кількість видів, занесених до Червоного списку МСОП і національного списку охоронюваних видів, що перебувають на території, зачепленій діяльністю організації, з розбиттям за рівнем небезпеки для існування виду	97	
GRI 305-1	Прямі викиди парникових газів (сфера охоплення 1)	96, Додаток 2	
GRI 305-2	Прямі викиди парникових газів (сфера охоплення 2)	96, Додаток 2	
GRI 305-3	Інші непрямі викиди парникових газів (сфера охоплення 3)	96, Додаток 2	
GRI 305-4	Інтенсивність викидів парникових газів	96, Додаток 2	
GRI 305-5	Скорочення викидів парникових газів	Додаток 2	
GRI 305-6	Викиди озоноруйнівних речовин	Додаток 2	
GRI 305-7	Викиди в атмосферу NO _x , SO _x та інших значущих забруднювальних речовин	Додаток 2	
GRI 306-1	Загальний обсяг скидів із зазначенням якості стічних вод і приймального об'єкта, включно з загальним обсягом запланованої та незапланованої витрати води за пунктом призначення, якістю води, і чи була вода повторно використана іншою організацією. Стандарти, методики та припущення	94—95, Додаток 2	

GRI 306-2	Загальна маса відходів із розбиттям за видами й методами поводження, включно з тим, як було визначено метод	Додаток 2
GRI 306-3	Загальна кількість і обсяг істотних розливів	Не релевантно
GRI 306-4	Маса перевезених, імпортованих, експортованих або перероблених відходів, які є небезпечними, згідно з додатками I, II, III і VIII до Базельської конвенції, а також відсоток міжнародних перевезень відходів	Не релевантно
GRI 306-5	Належність, розмір, статус охорони та цінність із погляду біорізноманіття водних об'єктів і пов'язаних із ними місць існування, на які істотно впливають скиди організації та поверхневий стік із її території	98—99
GRI 308-1	Відсоток нових постачальників, які пройшли оцінювання за екологічними критеріями	Аналіз не проводився
GRI 308-2	Істотний реальний та потенційний негативний вплив на довкілля в ланцюжку постачань і вжиті заходи	Аналіз не проводився
GRI 401-1	Загальна кількість і відсоток новонайнятих працівників, а також плинність кадрів з розбиттям за віковою групою, статтю та регіоном	Аналіз не проводився
GRI 401-2	Пільги, що надаються працівникам, які працюють на умовах повної зайнятості, що не надаються працівникам, які працюють на умовах тимчасової або неповної зайнятості, з розбиттям за істотними регіонами діяльності організації	Аналіз не проводився
GRI 401-3	Частка працівників, які повернулися після відпустки з материнства/батьківства на роботу, а також частка тих, що залишилися в організації після виходу з відпустки з материнства/батьківства, за статтю; кількість працівників, які повернулися на роботу, але працювали ще 12 місяців після повернення, за статтю; повернення на роботу й утримання працівників, які брали відпустку, за статтю	Аналіз не проводився
GRI 402-1	Мінімальний період повідомлення щодо істотних змін у діяльності організації, а також чи визначений він у колективній угоді	114
GRI 403-1	Частка всього персоналу, представленого в офіційних спільних комітетах зі здоров'я й безпеки за участю представників керівництва та працівників, що беруть участь у моніторингу й формулюють рекомендації щодо програм зі здоров'я та безпеки на робочому місці	118—121; Додаток 2
GRI 403-2	Види та рівень виробничого травматизму, рівень професійних захворювань, коефіцієнт втрачених днів і коефіцієнт відсутності на робочому місці, а також загальна кількість смертельних випадків, пов'язаних із роботою, з розбиттям за регіонами та статтю	Додаток 2
GRI 403-3	Працівники з високим травматизмом і високим ризиком захворюваності, пов'язаної з родом їхніх занять	118—121
GRI 403-4	Відображення питань здоров'я та безпеки в офіційних угодах із профспілками	118—120
GRI 404-1	Середньорічна кількість годин навчання одного працівника з розбиттям за статтю та категоріями працівників	117; Додаток 2
GRI 404-2	Програми розвитку навичок й освіти впродовж життя, покликані підтримувати здатність працівників до зайнятості, а також надати їм підтримку після завершення кар'єри	114—117
GRI 404-3	Частка працівників, для яких проводяться періодичні оцінювання результативності та розвитку кар'єри, з розбиттям за статтю й категоріями працівників	113
GRI 405-1	Склад керівних органів й основних категорій персоналу організації з розбиттям за статтю, віковими групами, належністю до груп меншин та іншими ознаками різноманітності	Додаток 2
GRI 405-2	Відношення базового окладу чоловіків і жінок із розбиттям за категоріями працівників і за істотними регіонами ведення діяльності організації	Аналіз не проводився
GRI 406-1	Недопущення дискримінації	Дані про такі ситуації не надходили

GRI 407-1	Виявлені підрозділи, у яких і постачальники, які мають право на використання свободи асоціації, і ведення колективних переговорів може порушуватися або наражатися на істотний ризик, і дії, вжиті для підтримання цих прав	Право на свободу об'єднань закріплено в колективних договорах. Працівники мають право на страйки. Переговорний процес є основним механізмом розв'язання суперечок
GRI 408-1	Виявлені підрозділи, у яких і постачальники, у яких є істотний ризик використання дитячої праці, і дії, вжиті для ліквідації дитячої праці, включно з: а. операціями та постачальниками, де спостерігається дитяча праця та молоді працівники (до 18 років), що виконують небезпечну роботу; б. де спостерігається дитяча праця за типом операції і країнами/географічними областями операцій і постачальниками	Не суттєво. Дитяча праця та примусова праця заборонені в Україні законодавчо. Компанія не працює в країнах із ризиком подібних порушень прав людини
GRI 409-1	Виявлені підрозділи, у яких операції й постачальники, мають істотний ризик використання примусової чи обов'язкової праці, а також дії, вжиті для викоринення всіх форм примусової та обов'язкової праці, з огляду на тип операції і країн/географічних областей операцій і постачальників	Не суттєво. Дитяча праця та примусова праця заборонені в Україні законодавчо. Компанія не працює в країнах із ризиком подібних порушень прав людини
GRI 410-1	Частка працівників служби безпеки, які пройшли навчання політик і процедур щодо аспектів прав людини, пов'язаних зі здійснюваною діяльністю	Аналіз не проводився
GRI 411-1	Загальна кількість випадків порушень, які зачіпають права корінних і нечисленних народів, і вжиті заходи	Компанія не працює на території проживання корінних і нечисленних народів
GRI 412-1	Загальна кількість і відсоток підрозділів, щодо яких проводили оцінювання на предмет дотримання прав людини або оцінювання впливу у зв'язку з правами людини	Аналіз не проводився
GRI 412-2	Загальна кількість годин, присвячених підготовці щодо процедур та політики дотримання прав людини в підрозділах	Аналіз не проводився
GRI 412-3	Загальна кількість і відсоток значущих інвестиційних угод і договорів щодо скарг із прав людини	Аналіз не проводився
GRI 413-1	Відсоток підрозділів із реалізованими програмами взаємодії з місцевими громадами, програмами оцінювання впливу діяльності на місцеві громади та програмами розвитку місцевих громад	100—108
GRI 413-2	Підрозділи з істотним фактичним або потенційним негативним впливом на місцеві громади	Не релевантно
GRI 414-1	Відсоток нових постачальників, які пройшли оцінювання за критеріями впливу на суспільство	Аналіз не проводився
GRI 414-2	Істотний реальний і потенційний негативний вплив на суспільство в ланцюжку постачань і вжиті заходи	Аналіз не проводився
GRI 415-1	Загальне грошове вираження пожертвувань (прямі/непрямі) на політичні цілі за країнами й одержувачами/бенефіціарами	Компанія не надає підтримку політичним партіям
GRI 416-1	Відсоток значущих категорій продукції та послуг, вплив яких на здоров'я та безпеку оцінюється для виявлення можливостей для покращення	103; 106—108

GRI 416-2	Загальна кількість випадків невідповідності нормативним вимогам і добровільним кодексам, що стосуються впливу продукції та послуг на здоров'я й безпеку, з розбиттям за видами наслідків	Таких випадків не зареєстровано
GRI 417-1	Види інформації про властивості продукції та послуг, що вимагаються процедурами, і частка значущих категорій продукції та послуг, щодо яких діють такі вимоги до інформації	Не релевантно. Згідно з санітарними нормами, електроустановки до 220 кВ не передбачають заходів, спрямованих на захист здоров'я споживачів від впливу електромагнітного поля
GRI 417-2	Загальна кількість випадків невідповідності нормативним вимогам і добровільним кодексам, що стосуються інформації та маркування про властивості продукції та послуг, з розбиттям за видами наслідків	Таких випадків не зареєстровано
GRI 417-3	Результати досліджень з оцінювання ступеня задоволеності споживачів	66
GRI 418-1	Загальна кількість обґрунтованих скарг, що стосуються порушення недоторканості приватного життя споживача та втрати даних про споживачів	Таких випадків не зареєстровано
GRI 419-1	Грошова сума істотних штрафів, накладених за недотримання законодавства та нормативних вимог, що стосуються надання й використання продукції та послуг	Аналіз не проводився
MM1	Площа земельних ділянок, які були порушені або відновлені/рекультивовані компанією у звітному періоді	Додаток 2
MM2	Площа і відсоток земельних ділянок, щодо яких встановлено необхідність відновлення на них біорізноманіття	713,9 га
MM3	Загальний обсяг порожньої породи, шламів, хвостів на початок і кінець звітного періоду	Додаток 2
MM4	Кількість страйків/локаутів тривалістю понад один тиждень	Право на свободу об'єднань закріплено в колективних договорах. Працівники мають право на страйки. Переговорний процес є основним механізмом розв'язання суперечок
MM5	Загальна кількість операцій на територіях корінних і нечисленних народів і суміжних із ними територіях, кількість і частка операцій або майданчиків, де є формальні домовленості з громадами корінних та нечисленних народів	Компанія не працює на території проживання корінних і нечисленних народів
MM6	Чи виникали суперечки або ситуації, коли питання землекористування треба було обговорювати з місцевими громадами (населенням, владою)	Компанія перебуває в постійному діалозі з населенням території діяльності своїх підприємств і представниками місцевої влади

MM7	Які механізми розгляду скарг, пов'язаних із землекористуванням, використовуються компанією	Компанія перебуває в постійному діалозі з населенням території діяльності своїх підприємств і представниками місцевої влади
MM9	Чи проводилося у звітному періоді переселення жителів у зв'язку з веденням гірничодобувних робіт	Переселення жителів не було
EU10	Планований обсяг введення потужності відповідно до прогнозованого попиту на електроенергію в довгостроковому періоді з поділом за джерелами й режимами регулювання	50—69
EU11	Середня ефективність генерації теплових станцій із розбиттям за первинними джерелами енергії та режимом регулювання	52—53
EU12	Втрати під час передавання та розподілу енергії як відсоток від загальної кількості (обсягу) виробленої енергії	59
EU13	Яким чином біорізноманіття компенсаційних екосистем порівнюється з біорізноманіттям місць проживання, втрату яких вони покликані компенсувати	Аналіз не проводився
EU15	Відсоток працівників, які вийдуть на пенсію через 5—10 років, з розбиттям за категорією й регіоном	Додаток 2
EU17	Кількість днів, відпрацьованих працівниками контрактних і субконтрактних організацій, що беруть участь у будівництві, обслуговуванні й експлуатації енергооб'єктів	Інформація відсутня
EU18	Відсоток працівників підрядних і субпідрядних організацій, які пройшли належний тренінг у галузі ОП і здоров'я	Інформація відсутня
EU22	Кількість фізично або економічно переміщених осіб; обсяг компенсацій із розбиттям за типами проєктів	Аналіз не проводився
EU25	Кількість травм і смертей, захворювань серед населення, пов'язаних з ушкодженнями, викликаними майном організації	Аналіз не проводився
EU26	Відсоток населення, що проживає на території, яку обслуговує компанія, якому не надаються послуги електропостачання	Інформація відсутня
EU27	Кількість споживачів, відключених від послуг електропостачання за несплату	Аналіз не проводився
EU28	Частота переривання в роботі системи	67
EU29	Середня частота переривання в роботі системи	67
EU30	Середній коефіцієнт готовності обладнання з розбиттям за джерелом споживаної енергії та режимом регулювання	57